

LICHAMELIJKE OPVOEDING

2

jaargang 98 - 26 FEB. 2010

KONINKLIJKE VERENIGING VAN LERAREN LICHAMELIJKE OPVOEDING

Topic:
Olympische Spelen 2028,
talentvolle bewegers

Notulen wintervergadering

Nieuwe naam
schoolsporttoernooien

Mogelijke invulling
combinatiefunctie

Master of Sports

Vergroot je kwaliteiten

Met MasterClass door Dr. Lars Borghouts

Fontys Sporthogeschool start in september met een nieuw cohort van de **NVAO geaccrediteerde** opleiding Master of Sports.

Deze Master legt het accent op toegepast onderzoek. De opleiding kent naast het basisdeel twee mogelijkheden tot specialisatie:

Education en Health.

De opleiding wordt in deeltijd aangeboden.

Lerarenbeurs

Voor deelnemers vanuit het onderwijs kan de Lerarenbeurs uitkomst bieden. Deze maakt het voor iedere docent mogelijk om eenmaal in zijn of haar carrière een bijscholing te volgen. De aanvraagronde van 2010 loopt van 1 april tot 13 mei.

Geïnteresseerd?

Kom naar de informatieavond op **donderdag 18 maart 2010** van 19.30-21.00 uur bij Fontys Sporthogeschool in Tilburg.

MasterClass

Dr. Lars Borghouts, lector 'Fysieke Activiteit en Gezondheid' aan Fontys Sporthogeschool, zal een MasterClass verzorgen tijdens deze informatieavond. Niet alleen interessant maar ook een uitgelezen manier om een beeld van het niveau en de inhoud van deze Master te krijgen.

Voor meer informatie, aanvragen van een brochure of het aanmelden voor de informatieavond, ga naar **www.masterofsports.nl**

INHOUD

Praktijk

24 ▶ Spelen met gedrag / *Erik Boot*

28 ▶ IRun 2BFit (3) / *Jeroen Kroeze*

30 ▶ Springen op een luchtgevulde tumblingbaan in het bewegingsonderwijs (1) / *Peter van Brunschot en Christa Krijgsman*

Rubriek

05 | Eerste pagina

22 | De IRP-praktijk

35 | Schoolsport, Talenten gezocht voor het Nederlands CP voetbalteam / *Marcel Geestman*

36 | Van het hoofdbestuur, Notulen wintervergadering

45 | Schoolsport, Mission Olympic Schoolsport Competitie

46 | Boeken

47 | Schoolsport, Certificering sportactieve school

50 | Webredactie

51 | Column, *Mery Graal*

51 | Afdelingen / Agenda

52 | Scholing

54 | Laatste pagina

Topic

Olympische Spelen 2028, talentvolle bewegers

Sport beheerst in Olympische weken het nieuws. Daar moeten we als vakwereld gebruik van maken om leerlingen nog enthousiaster te krijgen voor sport en bewegen. Een toelichting op het Olympisch Plan en mogelijkheden om aandacht te hebben voor de OS in de les worden beschreven.

In dit nummer wordt ook ingegaan op talent en aandacht voor excellente prestaties. Er is in Nederland de laatste jaren steeds meer onderzoek gedaan naar talentherkenning en talentontwikkeling. Het vak kan en moet van de opgedane inzichten profiteren. In dit nummer een aantal artikelen die u op de hoogte stellen van recente resultaten van wetenschappelijk onderzoek en handvatten hoe in de lessen in te spelen op en rekening te houden met talentvolle bewegers".

06 ▶ Olympisch Plan 2028, hogescholen kunnen een rol spelen / *Hans Slender*

10 ▶ Olympisch Plan 2028, kansen voor lichamelijke opvoeding / *Mark Monsma*

12 ▶ Gunstig geboren, vroeg rijp: betere beoordeling op LO? / *Marije Elferink-Gemser e.a.*

15 ▶ Sport en Bewegingsonderwijs, de sleutel tot succes op school? / *Laura Jonker, Marije Elferink-Gemser en Chris Visscher*

En verder

18 ▶ *Lekker fit!* / *Jacqueline Walstra*

20 ▶ Vmbo in beweging / *Alien Zonnenberg*

42 ▶ KVLO start campagne 3+2 een fit idee / *Nathalie Koopman*

48 ▶ Een combinatiefunctie als eind- en minorstage / *Michael Brink*

50 ▶ Nieuw logo KVLO / *Nathalie Koopman*

KVLO

webkring

FOTO OMSLAG: ANITA RIEMERSMA
PRAKTIJKCOVER: HANS DIJKHOFF

Hogeschool van Amsterdam

Laat je inspireren voor een leven lang leren!

Schrijf je nu in voor de volgende cursussen:

- Aansprakelijkheid in het bewegingsonderwijs
- Adventure Educatie
- EHBSO opfriscursus
- Spellen spuien
- Aggressiemanagement in het onderwijs

Expertisecentrum Sport & Gezondheid
Deskundigheid in beweging

Meer informatie? Bezoek onze vernieuwde website.

www.hva.nl/esg

GET TOGETHER AND WIN

ONTDEK ONZE NIEUWE COLLECTIE 2010

www.erima.nl

Veel verzekeringsvoordeel voor KVLO leden!

Speciaal voor KVLO leden is er veel voordeel te halen op alle verzekeringspremies. Zo is er een exclusief KVLO-verzekeringspakket samengesteld voor alle schadeverzekeringen en er is ook een zeer voordelige ziektekostenverzekering. Minimaal 20% korting op de bruto schadeverzekeringspremie en nog 12% pakketkorting mogelijk!

Kijk snel op www.kvloverzekerings.nl voor alle informatie
of bel 023 - 751 00 00

KVLO verzekeringen is een samenwerking tussen Elswout AssurantieGroep en de KVLO

Gemeenteraad aan zet

EEERSTE PAGINA
DOOR GERT VAN DRIEL

Op 3 maart vinden in het hele land de gemeenteraadsverkiezingen plaats. Een belangrijk moment waarbij opnieuw de machtsverhoudingen voor vier jaar worden vastgelegd. Zoals het zich nu laat aanzien zou er wel eens een ware verschuiving tussen de partijen kunnen plaatsvinden. Verschuivingen die natuurlijk in eerste instantie voor de lokale situatie de nodige impact kunnen en zullen hebben, maar die ook ongetwijfeld als thermometer gezien zullen worden voor de landelijke machtsverhoudingen. Ook voor het landelijke en regionale beleid op het gebied van bewegen en sport een belangrijk moment. Ook een moment met politiek tegenstrijdige geluiden als het om bewegen en sport gaat.

In de aanloop naar de verkiezingen zijn dertien grote sportdebatten georganiseerd door NOC*NSF, NISB en VSG. Lokale politici gingen daarbij in debat met vertegenwoordigers van plaatselijke bestuurders van sportverenigingen en afgevaardigden vanuit onderwijs en/of gezondheidszorg.

Op 4 februari vond in Amsterdam in het Frans Otten Stadion het laatste van de reeks debatten plaats. Zoals verwacht mag worden van politici worden er aan de sport gouden bergen beloofd. Sport en bewegen heeft de maatschappelijke wind mee en het belang wordt door alle politici van harte onderschreven. Toch blijkt uit een reactie van een van de bestuurders dat in de verkiezingsprogramma's in Amsterdam sport nog een beperkte plaats inneemt. Vast onderdeel in alle debatten is het onderdeel school en sport. Zo luidde de laatste stelling in het Amsterdams debat: 'Bewegingsonderwijs is het belangrijkste vak op school'. Bij de inleiding op deze stelling werd vanuit de gemeente aangegeven dat in

Amsterdam inmiddels op 90% van de basisscholen een vakleerkracht werkzaam is. Het zal niet verbazen dat de stelling door de verschillende debaters weliswaar werd genuanceerd, maar toch werd unaniem het grote belang van goed bewegingsonderwijs voor alle leerlingen onderschreven. In aansluiting op het beleid van de KVLO werd het voorstel gedaan voor drie keer bewegingsonderwijs per week gegeven door een vakleerkracht. In haar afronding op deze stelling hield Erica Terpstra, als voorzitter van de jury bij dit debat, aanvullend nog een vurig pleidooi voor meer en kwaliteitsrijk bewegingsonderwijs. Wie het bewegingsonderwijs een goed hart toedraagt, kon het strijdtonel van dit debat met een goed gevoel verlaten. Bij de Amsterdamse politici is bewegen en sport op school in goede handen.

Tegelijkertijd komen er in de opmaat naar deze verkiezingen ook minder goede berichten van het gemeentefront. Zo bleek uit een onderzoek onder gemeenten dat een grote meerderheid bij een bezuiniging op het gemeentefonds, de bijdrage die de gemeenten krijgen van het rijk, bezuinigingen op het gebied van bewegen en sport niet uit konden sluiten. Het zou dan met name gaan om kortduurende sportstimuleringsprojecten en om investeringen in sportaccommodaties. Het is dan de vraag of de nog maar net aangestelde combifunctionarissen wel zo structureel zijn als in aanvang was bedoeld. Ook op het gebied van onderwijshuisvesting blijken gemeenten nog steeds minder geld uit te geven dan zij hiervoor van de rijksoverheid krijgen. Dit overigens met grote verschillen tussen gemeenten. Zo geeft de gemeente Zwolle slechts 70% uit van de binnenkomende gelden, terwijl de gemeente Arnhem 130% uitgeeft, gemeten naar de ontvan-

gen middelen (voor de eigen gemeente zie de site: hoegulismijngemeente.nl).

Het zal ongetwijfeld spannend worden rond de uitslag van de verkiezingen op 3 maart. Nog spannender wordt het wanneer de nieuwe colleges tegen de hier geschetste achtergrond een nieuw programma moeten vaststellen. Dan moet blijken hoe serieus de in verkiezingstijd gedane beloften genomen moeten worden.

Voor secties en vakgroepen bewegingsonderwijs alle reden om bij de coalitievorming kritisch te volgen hoe het beleid rond bewegingsonderwijs en sport in het nieuwe program van de eigen gemeente gestalte krijgt.

NB: In de vorige *Lichamelijke Opvoeding* kondigde ik het nieuwe logo van de KVLO al aan: in deze *Lichamelijke Opvoeding* kunt u het nieuwe logo zien (op pagina 50).

COLOFON

LICHAMELIJKE OPVOEDING is een uitgave van de Koninklijke Vereniging van Leraren Lichamelijke Opvoeding (KVLO)

Redactie: Hans Dijkhoff (hoofdredacteur) Maarten Massink (praktijkredacteur) Jacqueline Tangelder (redactiemedewerkster) **Redactieraad:** Hilde Bax, Marianne van Bussel, Lars Borghouts, Frank Jacobs, Mark Jan Mulder, Chris Mooij, Jorg Radstake, Sebastiaan Platvoet. **Redactieadres:** KVLO, Postbus 398, 3700 AJ Zeist, e-mail: redactie@kvlo.nl
Abonnement Lichamelijke Opvoeding: Jaarabonnement € 60,- (buitenland € 80,-) Losse nummers € 3,- (excl. verzendkosten)
Handelsadvertenties: Bureau Van Vliet BV, Passage 13-21, Postbus 20, 2040 AA Zandvoort, fax: 023 571 7680 e-mail: zandvoort@bureauvanvliet.com www.bureauvanvliet.com
Verschijningsdata 2010: 29 jan., 26 feb., 26 maart, 30 april, 28 mei, 25 juni, 27 aug., 24 sept., 29 okt., 26 nov., 17 dec. **Druk:** Drukkerij Ten Brink Meppel, Postbus 41, 7940 AA Meppel. Tel.: 052 285 5111. **Vormgeving+Opmaak:** FIZZ reclame+communicatie, Stationsweg 44a, 7941 HC Meppel. Tel.: 052 224 6162. Aanbieding en plaatsing van teksten en foto's houdt tevens mogelijk gebruik op de KVLO-website in, uiteraard met vermelding van auteur en fotograaf. Overname van artikelen is alleen toegestaan met bronvermelding en na goedkeuring van de auteur. De redactie is verantwoordelijk voor de samenstelling. Niet alle artikelen behoeven de (volledige) instemming van de redactie te hebben. Mededelingen vanwege de vereniging en artikelen, die het beleid van de vereniging raken, zijn voor verantwoordelijkheid van het hoofdbestuur. **Dagelijks bestuur KVLO:** G. van Driel, voorzitter - mw. drs. B. Zandstra, secretaris - mw M. G. van Bussel, penningmeester - H.K. Evers - e-mail: bestuur@kvlo.nl **Secretariaat Thomas Groepering:** Drs F. Huijboom, P. Potterstraat 26, 5143 GX Waalwijk, tel.: 041 633 3022, e-mail: fred.huijboom@wxs.nl **Ledenadministratie:** abonnementen en personeelsadvertenties: KVLO, Postbus 398, 3700 AJ Zeist. fax: 030 691 2810, e-mail: ledenadm@kvlo.nl site: www.kvlo.nl. Opzeggingen dienen aangetekend te geschieden vóór 1 december van het lopende jaar (kandidaatleden vóór 1 augustus). De opzeggingen worden door de KVLO bevestigd. **Contributie KVLO:** zie de website of neem contact op met onze ledenadministratie **ISSN-nummer: 0024-2810 telefoon: ledenadministratie 030 693 7676, algemeen 030 692 0847. Bezoekadres:** Zinzendorflaan 9. **De afdeling rechtpositie is bereikbaar via e-mail: irp@kvlo.nl of telefoonnummer 030 693 7678**

Olympisch Plan 2028: hogescholen kunnen een rol spelen

Waar een klein land groot in wil zijn. Volgens velen zal het een onmogelijke opgave zijn voor een klein land als Nederland om ooit nog de Olympische Spelen te organiseren. Toch krijgt het Olympisch Plan veel bijval, vooral door de opvallende strategie die gekozen is. Waar in de meeste landen de Spelen pas gaan leven als er een bid gemaakt wordt, werkt Nederland op een veel langere termijn. De Hanzehogeschool Groningen vindt dat zij met het Instituut voor Sportstudies hier een verantwoordelijkheid in heeft. Maar zijn de Olympische Spelen in Nederland realistisch? Vaak wordt er verwezen naar een ander klein land qua inwonersaantal, Australië, dat het ook voor elkaar kreeg. Hierbij is echter een kritische noot op haar plaats. Door: Hans Slender

Juist door de aanpak die gekozen is, met acht Olympische ambities gericht op de lange termijn (zie kader), kunnen de hogescholen in Nederland een grote bijdrage leveren. De topsporters van 2028 komen nu in het basisonderwijs. De vakleerkrachten die nu afstuderen kunnen dus nog veel invloed op deze kinderen hebben. Maar de bijdrage kan verder gaan dan alleen het verbeteren van het bewegingsonderwijs. De coaches die nu opgeleid worden komen dan wellicht in een fase van hun carrière dat zij topsporters begeleiden. De sportmanagers die nu afstuderen zullen in 2028 de spelen moeten organiseren. Naast onderwijs speelt een hogeschool ook een belangrijke rol als kennisinstelling. Door te participeren in projecten en onderzoeksprogramma's kan bijgedragen worden in de verschillende Olympische ambities.

De Olympische Spelen van 2000 in Sydney waren een groot succes. Een land met ongeveer evenveel inwoners als Nederland kan als voorbeeld dienen en wordt in de media dan ook vaak aangehaald. Australië staat bekend als een echt topsportland. De politiek heeft veel aandacht voor topsport, er zijn grote budgetten, de infrastructuur is uitstekend en het bedrijfsleven speelt er uitstekend op in. Het resultaat is dat Australië de laatste twee decennia steevast rond de vijfde plaats van de medaillespiegel van de zomerspelen eindigt, enorm knap voor een land met relatief weinig inwoners.

FOTO: HANS DIJKHOFF

Er is echter ook een keerzijde. De breedtesport in Australië wordt getypeerd als gefragmenteerd en ongecoördineerd. Sport wordt veel minder ingezet als middel dan in Nederland en de afstand tussen de breedtesport en de topsport is groter. Waar Australiërs zeer sportminded zijn, blijkt dit minder uit de participatie. De participatiegraad is vrij laag en obesitas is een veel groter probleem dan in Nederland. Een kritische kijk naar het Australische sportmodel is dan ook op haar plaats. Er zijn echter genoeg aspecten waarop wij veel van hen kunnen leren. Deze aspecten moeten alleen wel vertaald worden naar de Nederlandse sportcultuur.

Missie: We gaan met de sport in volle breedte Nederland op Olympisch niveau brengen

Uitgewerkt in acht ambities:

- topsportambitie: structureel een top 10-positie op diverse wereldranglijsten
- breedtesportambitie: minmaal 75% van de Nederlanders doet regelmatig aan sport
- sociaal-maatschappelijke ambitie: sociaal klimaat waarin burgers plezierig en trots samenleven
- welzijnsambitie: gezonde bevolking, fitte werknemers, vitale ouderen, minder mensen met overgewicht
- economische ambitie: een sterke competitieve economie met aandacht voor innovatie en een sterk internationaal imago
- ruimtelijke ambitie: goed leefklimaat, voldoende sportaccommodaties, goede mobiliteit
- evenementenambitie: wereldwijd bekend staan om grote ambitie en talent voor het organiseren van sport- en culturele evenementen
- media-aandachtambitie: vergroten en verbreden media-aandacht voor sport, waardoor de sportbeleving in de top drie van Europa behoort.

Sportontwikkeling

Een topsporter wordt niet als zodanig geboren, maar start als 'breedtesporter', en de school is de enige instantie in Nederland die alle kinderen bereikt. Dus een gezonde attitude tegenover sport en bewegen, een benadrukking van een aantal Olympische waarden als 'het beste uit jezelf halen' en 'vriendschappelijk en respectvol' met elkaar om leren gaan sluiten goed aan bij sport en bewegen op school. Maar er is meer. Om daadwerkelijk vorm te geven aan Olympische ambities moeten we in ons leergebied zelf meer ambities krijgen. Het geven van fantastische lessen binnen de vier muren van het gymlokaal is, hoe goed ook, niet meer voldoende. Om succesvol te zijn en te blijven zal de vakdocent meer een sportontwikkelaar moeten worden.

De praktijk vraagt om een sportleraar die leiding en vorm geeft aan een binnen- en buitenschools sportaanbod in buurt, onderwijs en sport. De sportleraar is de spin in het web. Hij of zij haalt de sport in de school en professionaliseert en vernieuwt sport. In Australië is deze link tussen binnenschoolse en buitenschoolse sport al erg sterk. Schoolteams spelen soms zelfs mee in reguliere competities. Er zijn in Australië hierbij echter grote verschillen tussen openbare en private scholen. Binnen de Nederlandse cultuur moet iedere leerling de kans krijgen om aan sportactiviteiten mee te doen, niet alleen de meest welvarende.

Vanwege de ontwikkeling van de praktijk hebben de Academies voor Lichamelijke Opvoeding verregaande veranderingen ondergaan. De opkomst van de sportontwikkelaar, maar zelfs meer verregaande differentiatie richting het organiseren van

sport en de maatschappelijke- en gezondheidsfunctie van sport. Binnen de Hanzehogeschool Groningen heeft dit geleid tot drie uitstrooprofielen: sportontwikkeling, sportgezondheid en sportmanagement. Maar ook de rol van hogescholen is veranderd. Als kennisinstelling is juist het innoveren van de beroepspraktijk een belangrijk onderdeel van de missie. Er wordt geparticipeerd in projecten, er wordt praktijkgericht onderzoek gedaan in het 'lectorat sportwetenschap' en er wordt geparticipeerd in verscheidene netwerken.

Topsport

De nieuwe rol van de hogeschool komt tot uiting in de extra aandacht voor talentvolle studenten, zo ook voor topsportende studenten. In het zogenaamde Sirius-programma gaat het om het herkennen, erkennen en stimuleren van talent met als doel het stimuleren van een cultuur waarin ruimte is voor excellentie. Hierbinnen past de doelstelling om een topsportbeleid te ontwikkelen. De belangrijkste pijlers zijn daarin een studieregeling, ondersteuning van de sporter in zijn sport en een positionering van de hogeschool als kenniscentrum voor onder andere de (top)sport. Voor de topsportende student betekent dit naast het mogelijk maken van de combinatie topsport en onderwijs het gebruikmaken van bestaande accommodaties en faciliteiten. Zo kunnen bijvoorbeeld krachttrainingen in een eigen sportgezondheidscentrum worden gedaan, worden maattrajecten gemaakt door studiecoaches en kunnen studenten in het 'sports field lab' testen en adviezen ondergaan op fysiologisch gebied. Tevens is er de mogelijkheid

om voedingsadviezen en extra paramedische ondersteuning te krijgen.

Samenwerking is hierbij het sleutelwoord. Het niveau van de topsport in Nederland kan nog verder verhoogd worden door de inzet van experts uit de opleiding TopCoach5. Deze opleiding van coaches op het hoogste niveau is ontstaan uit een samenwerking van het NOC*NSF, Hogeschool van Amsterdam en Hanzehogeschool Groningen. Het ontwikkelen van een topsportklimaat in Nederland moet nu al ingezet worden richting 2028. Naar Australisch voorbeeld moet de sport dit zelf in de hand nemen door elkaar op te zoeken, maar ook het bedrijfsleven. Achterover leunen en wachten op politieke inmenging lijkt geen verstandige optie.

Maatschappelijke verantwoordelijkheid

Voor de breedtesport-, sociaal-maatschappelijke- en welzijns-ambitie onderscheiden de aanpak in Nederland van de Australische. Dit is ook meteen een onderscheidend verschil tussen de Nederlandse en Australische sportcultuur. De drie bovenstaande ambities hebben als gemeenschappelijk doel de Nederlandse burger te betrekken bij de samenleving door middel van sport, waarbij sociale - en gezondheidsdoelen voorop staan. Het Nederlands Olympisch plan ziet kansen om maatschappelijke problemen, zoals het obesitasprobleem, aan te pakken. Een betrokken en gezonde Nederlandse burger wil men bereiken door iedereen laagdrempelige sportfaciliteiten te bieden en sportorganisaties te ontwikkelen tot maatschappelijke organisaties. Daarnaast is er speciale aandacht voor de jeugd om ze veel te laten bewegen en gezond te laten eten. Immers jong geleerd is oud gedaan. Zo zijn er in samenspraak met de gemeente Groningen een aantal unieke projecten opgestart rond sport in de wijk. Twee jaar lang zijn er studententeams onder begeleiding van docenten en professionals uit het werkveld aan het werk, om binnen een wijk gericht sportaanbod te creëren. Het doel is om wijkbewoners te betrekken bij de samenleving en gezondheid te bevorderen. Vraaggericht organiseren deze sportteams activiteiten die bijdragen aan dit doel. Studenten en docenten uit verschillende expertisegebieden werken multidisciplinair samen binnen sportstimuleringsprojecten waarbij werken en leren hand in hand gaan. De activiteiten

lopen uiteen van sport op school tussen de middag, een kwalitatieve verbetering van het sportaanbod binnen- en buitenschools tot het opzetten van een jeugdafdeling voor de voetbalclub in de wijk. Daarnaast volgen studenten lessen op het Instituut aansluitend bij de problematiek in de wijk.

Deze sportteams worden aangestuurd door een combinatiefunctionaris die taken binnen en buiten het onderwijs heeft vervuld. Monitoring van de projecten vindt plaats door het 'lectoraat sportwetenschap', waarbij onderzoek wordt gedaan naar de effecten van verschillende aanpakken. Het doel is dat in 2016 niet minder dan 75% van de wijkbewoners uit alle lagen van de multiculturele samenleving aan het sporten is. Hier vinden opleidingsdoelstellingen en maatschappelijke doelstellingen elkaar, welke passen binnen het Olympisch Plan.

Sportevenementen

Een belangrijk onderdeel van het Olympisch Plan is meer belangrijke sportevenementen naar Nederland halen. Hier kunnen wij veel leren van de Australische aanpak. Waar een stad als Melbourne al jarenlang inzet op sport: met uitstekende topsportaccommodaties en een ambitieuze evenementenagenda, zijn wij in Nederland nog te veel afhankelijk van individuele initiatieven. Neem de start van drie grote wielerronden in Nederland binnen een jaar. Hierdoor worden andere sporten naar de achtergrond gedrongen. Het NOC*NSF is inmiddels wel aan de slag met een evenementenagenda. Verschillende hogescholen ontplooiën inmiddels zelf initiatieven tot samenwerking, zoals op het gebied van evenementen binnen het Platform Sporteconomie. Dit is een netwerk waar verschillende hogescholen de handen ineen slaan om economische en maatschappelijke effecten van sportevenementen te meten. Dit moet gaan resulteren in meer informatie over wat een evenement succesvol maakt en kan ook de aandacht van de politiek voor sportevenementen vergroten.

De nadruk moet echter niet alleen liggen op de megasportevenementen. Juist door kleine evenementen te organiseren kan er veel geleerd worden en wordt ook de breedtesport gestimuleerd. Om dit te stimuleren is er bijvoorbeeld het Sportbureau *HIS werkt!* gestart. Studenten kunnen hier kennismaken met het organiseren van kleine, middelgrote en grote evenementen. Het bureau is in staat vragen uit de praktijk te koppelen aan studenten die op dat moment klaar zijn voor een bepaalde opdracht. Naast het organiseren van evenementen is er binnen het sportbureau voor studenten ruimte voor onderzoeks- en adviseringsvraagstukken vanuit verschillende invalshoeken. Het bureau verzorgt op deze manier de brugfunctie tussen het werkveld en de hogeschool. Het zorgt voor afstemming tussen vraag en aanbod, relatiebeheer en kenniscirculatie. Dit initiatief moet bijdragen aan de verdere professionalisering van het werkveld en een meer praktijkgerichte opleiding voor studenten.

Commerciële sport

Hoe de sportwereld er in 2028 uit zal zien is moeilijk te voorspellen. Als de ontwikkelingen van de laatste jaren doorzetten staat in ieder geval vast dat de commerciële sport en ook de media een steeds belangrijker rol gaan spelen. Ontwikkeling op dit vlak kan op de 'ouderwetse' sportvereniging bedreigend overkomen, maar voor de sport in het algemeen is het juist een goede ontwikkeling. Voor een sportminded land is het belangrijk dat er een gedifferentieerd sportaanbod is van kwalitatief hoog niveau. Voor sommigen

zal dit sporten zijn binnen een vereniging, voor anderen bij een commerciële sportorganisatie en voor weer anderen via ongeorganiseerde sociale netwerken. Wel moeten wij oppassen dat wij onze afkomst niet verloochenen. Juist de georganiseerde wedstrijdsport, met een breed aanbod van sporten, georganiseerd via bonden en verenigingen, is iets dat ons onderscheidt van andere westerse landen. Zo is in Australië de wedstrijdsport regionaal georganiseerd. Er is weinig coördinatie en er bestaat zelfs geen landelijke sportkoepel meer. Juist deze organisatie is een drijvende kracht achter de hoge breedtesportparticipatie in ons land. Toch moeten wij onze ogen niet sluiten voor andere sportmodellen. Binnen de commerciële sport, zoals bijvoorbeeld de fitnessbranche, gebeuren ook veel goede dingen. Ook de ongeorganiseerde sport ontwikkelt zich door de mogelijkheden van nieuwe 'sociale' communicatiemethoden. Loopgroepjes die afspreken via Twitter of Hyves zullen er in de nabije toekomst steeds meer komen en deze mogelijkheden nemen alleen maar toe. Sportorganisaties moeten een doelgroep weten te raken en hierbij kansen leren zien. Studenten als toekomstige sportprofessionals moeten leren hoe zij de nieuwste ontwikkelingen kunnen volgen en zelf met innovatieve oplossingen kunnen komen. In de toekomst zullen het bewegingsonderwijs, de vereniging, het fitnesscentrum en sport op televisie niet met elkaar moeten concurreren, maar juist elkaar moeten versterken. De scheidslijn tussen passief en actief sporten zal vervagen, net als die tussen georganiseerde en ongeorganiseerde sport. Hier moet wel op ingesprongen kunnen worden door de sportprofessionals.

FOTO: HANS DIJKHOFF

Sport in beweging

Het werkveld van de sportprofessional is sterk in beweging. De wensen van de consument veranderen, sport wordt steeds vaker ingezet als middel en ook de organisatie van de sport is in ontwikkeling. De Olympische Droom kan een aanjager worden om de sport in Nederland naar een hoger niveau te krijgen. Hogeschoolen zijn meer dan een opleidingsinstituut. Niet alleen studenten opleiden staat centraal, maar ook kennis ontwikkelen, het werkveld bedienen en problemen oplossen. Studenten, docenten en het werkveld moeten elkaar vinden om de sport in Nederland naar een hoger niveau te tillen, in samenwerking ligt de toekomst. In vrijwel alle facetten van het Olympisch Plan kunnen sportinstellingen een rol spelen, laten we de fakkel oppakken.

FOTO: HANS DIJKHOFF

Aan dit artikel werkten mee:

Ton van Klooster, topsportcoördinator Hanzehogeschool

Mark-Jan Mulder, hogeschooldocent sportontwikkeling

Kris Tuinier, teamleider sportmanagement

Hans Slender, lectoraat sportwetenschap

Mieke Zijl, docent eventmanagement

Bronnen

Commonwealth of Australia (1999), *Shaping up: a review of commonwealth involvement in sport and recreation in Australia*, Canberra: Commonwealth of Australia.

NOC*NSF (2009), *Olympisch Plan 2028*, Papendal: NOC*NSF.

Aaron Smith & Hans Westerbeek (2004), *De toekomst van sportbusiness*, Nieuwegein: Arko Sports Media.

Hans Westerbeek (2007), *Sportbeleid in internationaal vergelijkend perspectief*, Nieuwegein: Arko Sports Media.

Correspondentie: h.w.slender@pl.hanze.nl

www.hanze.nl/sportstudies

Het Olympisch Plan 2028: kansen voor lichamelijke opvoeding

Tijdens de Olympische Spelen van 2000 in Sydney en 2004 in Athene bleek dat Nederland als klein land tot grootse prestaties in staat was. Dit zette een aantal mensen binnen de sport en in de politiek aan tot dromen over de Olympische Spelen in Nederland. Hoe geweldig zou het zijn om deze prestaties voor eigen publiek te herhalen? Bovendien werd bewezen dat ook landen met een relatief klein inwoneraantal zoals Australië en Griekenland in staat waren om goede Olympische Spelen te organiseren. Zo ontstond een inspirerende stip aan de horizon voor Nederland: de mogelijke organisatie van de Olympische en Paralympische Spelen in 2028, 100 jaar na Amsterdam 1928. Door: Mark Monsma

NOC*NSF heeft deze signalen serieus genomen. In 2006 nam het bestuur van NOC*NSF het initiatief tot het schrijven van het Olympisch Plan 2028, in samenwerking met overheid, bedrijfsleven en maatschappelijke organisaties. In mei 2009 zag het Olympisch Plan 2028 officieel het licht toen de sportbonden in de Algemene Vergadering van NOC*NSF het plan unaniem omarmden. Het kabinet sprak al snel daarna (juli 2009) haar steun uit voor het Olympisch Plan 2028. Kort daarop volgde de ondertekening van het Charter van het Olympisch Plan 2028 door een aantal bestuurlijke organisaties: G4, IPO, VNG, VNO-NCW (mede namens MKB Nederland), FNV en NOC*NSF. Daarmee werd de brede alliantie Olympisch Vuur een feit.

Nederland naar Olympisch niveau

Het Olympisch Plan 2028 brengt in kaart hoe Nederland in 2016 met sport in de volle breedte¹ naar Olympisch niveau kan worden gebracht op sociaal-maatschappelijk, economisch, ruimtelijk en welzijnsgebied. Met als mogelijk resultaat de organisatie van de Olympische en Paralympische Spelen in 2028 in Nederland.

Door het plan willen we, met sport als middel, een kwalitatieve impuls geven aan Nederland. Zodat dit leidt tot het zogenaamde Olympisch niveau. Dat kenmerkt zich onder meer door

vitale burgers en een fitte jeugd. Door burgers uit alle lagen van de bevolking die elkaar op het sportveld en daarbuiten vinden en ontmoeten. Door een land waar maximaal gewerkt wordt aan het ontwikkelen van talenten. En door een innovatief en competitief Nederland met een hoge arbeidsmoraal en een laag ziekteverzuim. Ook is Nederland er dan ruimtelijk leefbaarder op geworden door slim en duurzaam om te gaan met ruimte en mobiliteit.

In 2016 besluiten we vervolgens of Nederland zich gaat kandideren voor de Olympische en Paralympische Spelen van 2028. Het zou natuurlijk prachtig zijn als we de Olympische Spelen toegewezen krijgen maar het is geen doel op zich. We zijn er namelijk van overtuigd dat de Olympische en Paralympische Spelen een springplank kunnen zijn om de komende jaren grote verbeteringen te bereiken op economisch, sociaal-maatschappelijk, ruimtelijk en welzijnsgebied.

Het onderwijs draagt bij aan de Olympische droom

Het Olympisch Plan bestaat uit een aaneenschakeling van samenhangende deelprojecten die rond acht ambities zijn gegroepeerd (topsportambitie, breedtesportambitie, sociaal maatschappelijke ambitie, welzijnsambitie, economische ambitie, ruimtelijke ambitie, evenementenambitie en media-ambitie). Op tal van deze ambities speelt het onderwijs een dragende rol. Een drietal voorbeelden op een rij.

In de topsportambitie streven we naar een structurele top tienpositie op de diverse wereldranglijsten. Dit vraagt om het creëren van een vruchtbaar topsportklimaat waarin topsporters optimaal kunnen presteren. Eén van de eerste stappen daarin is het ontwikkelen van Centra voor Topsport en Onderwijs (CTO). Talenten en topsporters kunnen zich hier verder en beter ontwikkelen omdat topsport- en onderwijsprogramma's optimaal zijn te combineren. Onder andere doordat de onderwijs- en sportfaciliteiten in deze centra fysiek zoveel mogelijk onder één dak zijn gebracht. In Amsterdam, Heerenveen, Eindhoven en Arnhem zijn de eerste CTO's inmiddels geaccrediteerd.

In de breedtesportambitie streven we ernaar dat minimaal 75% van de Nederlanders, uit alle lagen van de (multiculturele) samenleving in 2016 regelmatig aan sport doet. Een van de prioriteiten daarbij is om sport op school te bevorderen. Jong geleerd is immers oud gedaan. Het huidige beleidskader Sport, Bewegen en Onderwijs sluit hier goed op aan met bijvoorbeeld de impuls voor sport en bewegen in het mbo. Ook de combinatiefuncties Sport en Onderwijs passen in dit streven. Dit zijn waardevolle initiatieven die een stevig vervolg moeten krijgen, willen we de breedtesportambitie waar de lat inspirerend hoog ligt, kunnen halen.

In de economische ambitie streven we naar een sterke competitieve economie, mede dankzij een grotere arbeidsparticipatie, een toegenomen arbeidsproductiviteit, meer aandacht voor innovatie

Olympisch Vuur

en een sterk internationaal imago. Het onderwijs vervult hier een centrale rol. Een aandachtspunt is bijvoorbeeld het stimuleren van innovatie en wetenschap. Maar het gaat ook om het bieden van uitdagend onderwijs aan leerlingen en studenten waarbij individuele talenten beter worden herkend en ontwikkeld, en prestaties worden beloond. Het Olympisch Plan 2028 kan hierin als een belangrijke motor fungeren.

Sport en onderwijs zijn samen sterker

In de realisatie van deze ambities kunnen het Olympisch Plan 2028 en het onderwijs, met daarin eigenlijk als vanzelfsprekend een groot aandeel voor de lichamelijke opvoeding, elkaar versterken. Het onderwijs is niet alleen een belangrijke drager van het Olympisch Plan 2028, ze kan er ook van profiteren.

Neem bijvoorbeeld de breedtesportambitie. Dat sport en bewegen van groot belang is voor een goede mentale, sociale en fysieke ontwikkeling van de jeugd is genoegzaam bekend. Er ontstaan daarnaast steeds meer inzichten over de mogelijkheden om met sport en bewegen bij te dragen aan de realisatie van de onderwijsdoelen. Met gerichte programma's kan gewerkt worden aan verhoging van de schoolprestaties, verbetering van de sfeer op school en vermindering van de schooluitval. Ook in de bedrijfsvoering liggen kansen. Samenwerking tussen scholen en de sportsector brengt efficiencyvoordelen met zich mee voor beide sectoren, op het gebied van kader en accommodaties. Bepaalde projecten laten zelfs zien dat van de positieve effecten van samenwerking tussen sport en onderwijs hele wijken kunnen meeprofiten.

Om het volle rendement te halen uit die samenwerking moet deze een structureel en intensief karakter kennen. Ondanks stimulerend landelijk en lokaal beleid blijft structurele en intensieve samenwerking vaak nog voorbehouden aan pioniers.

Leraren lichamelijke opvoeding als pioniers

Wat opvalt is dat die pioniers vaak leraren lichamelijke opvoeding zijn die gek zijn van sport. Of het zijn bijvoorbeeld beleidsmakers die een achtergrond hebben als leraar lichamelijke opvoeding. De

'LO-er' (in welke vorm dan ook) vormt vaak het natuurlijke bruggenhoofd tussen de sport en het onderwijs. Daarmee is hij of zij in veel gevallen eigenaar van de successen in die samenwerking.

De weg naar die successen is niet altijd even gemakkelijk geweest. Het verleden leert dat het soms wel wennen is als de sport de school in wordt gehaald en de school de sportvereniging in. Dat vereist doorzettingsvermogen van beide kanten. De vaksecties lichamelijke opvoeding fungeren in dat proces als een belangrijke spil en zijn in sommige gevallen misschien wel de frontlinie geweest. Want ook binnen de onderwijssector valt nog genoeg terrein te winnen als het gaat over het benutten van de kansen met sport en bewegen.

Een inspirerende stip aan de horizon

Het Olympisch Plan 2028 biedt steun om die kansen intensiever te benutten. Het plan creëert impulsen voor de markt van sport en bewegen, buiten en binnen het onderwijs en daarmee ook voor lichamelijke opvoeding. Dat is ook nodig. Als we onze topsport- en breedtesportambitie willen halen dan moeten we harder werken aan de fysieke ontwikkeling van onze jeugd. Dat geldt ook voor onze welzijnsambitie waarin het draait om een gezonde bevolking: fitte werknemers, vitale ouderen, en minder mensen -vooral kinderen!- met overgewicht.

Het zou prachtig zijn als het Olympisch Plan 2028 de pioniersrol van de vaksecties lichamelijke opvoeding verder kan versterken. Wellicht zijn de leraren lichamelijke opvoeding wel de natuurlijke ambassadeurs van het Olympisch Plan 2028 binnen het onderwijs. De eerste gesprekken met de KVLO hebben al plaatsgevonden maar we zijn nog niet uitgedacht. We houden ons aanbevolen voor goede ideeën!

Met doorzettingsvermogen samen werken aan een goede ontwikkeling van onze jeugd en daarmee aan de toekomst van ons land. Met resultaten die we pas vele jaren later kunnen ervaren. Wat ons betreft een inspirerende stip aan de horizon, mét of zonder Olympische Spelen in 2028.

Mark Monsma is coördinator Samenleving, Welzijn en Ruimte bij het Program Office van het Olympisch Plan 2028.

¹ Met 'sport in de volle breedte' bedoelen we topsport en breedtesport, Olympisch en niet-Olympisch, actief en passief, reguliere sport en sport voor mensen met een beperking.

Correspondentie:

mark.monsma@olympisch-vuur.nl

Gunstig geboren, vroeg rijp: betere beoordeling op LO?

Vanuit talentonderzoek is bekend dat de maand waarin kinderen geboren zijn van invloed is op het gescout worden voor jeugdselecties.

Hetzelfde geldt voor het moment waarop ze hun maximale groeispurt hebben. Kinderen die gunstig geboren zijn ten opzichte van de peildatum en eerder rijp zijn, zijn onder meer in fysiek opzicht in het voordeel vergeleken met kinderen die ongunstiger geboren zijn en later rijp. Zij hebben daarom meer kans om van een jeugdselectie deel uit te maken. Speelt dit fenomeen ook een rol binnen de lessen lichamelijke opvoeding? Op een praktische en eenvoudige manier kunt u hier inzicht in krijgen. Door: Marije Elferink-Gemser e.a.

Talentsselecties

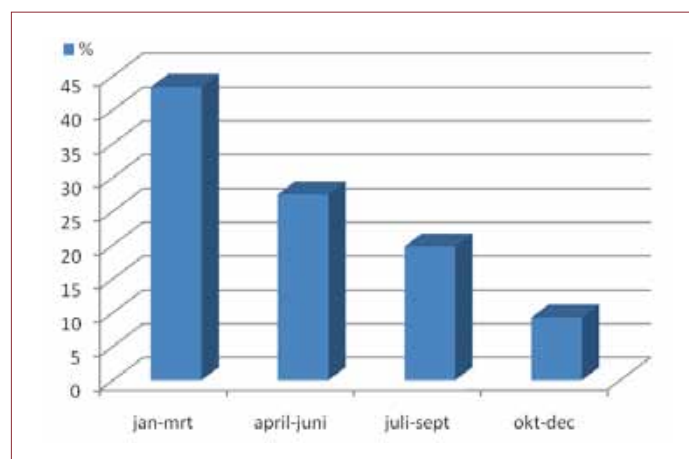
In Nederland zijn voor vrijwel iedere sport legio jeugdselecties waarin talenten de kans krijgen om zich in sportief opzicht te ontwikkelen en het maximale uit eigen kunnen te halen. Een talent is beter dan zijn of haar leeftijdgenoten tijdens training en competitie en heeft de potentie om de top te halen (Howe e.a. 1998, Elferink-Gemser e.a., 2004). Dit betekent dat niet alleen het huidige prestatieniveau van belang is; dat wil zeggen hoe goed iemand in de jeugd is, maar vooral ook het prestatieniveau later. Met andere woorden: een talent is een belofte voor de toekomst. In de praktijk behoren kinderen uit jeugdselecties bij de beste 5% van hun leeftijdscategorie. De weg naar de top is lang en talentsselecties kunnen helpen om deze weg succesvol af te leggen. In de selecties krijgen talenten extra trainingsfaciliteiten onder leiding van goed opgeleide trainers. Ze krijgen de kans om op hoog niveau aan wedstrijden deel te nemen en kunnen zich optrekken aan de andere selectieleden. Bovendien is er vaak medische begeleiding. Mede door al deze extra faciliteiten dringen vooral diegenen die in hun jeugd van selecties deel hebben uitgemaakt uiteindelijk door tot de topsport. Dit fenomeen wordt wel het 'Pygmalion effect' of een 'self-fulfilling prophecy' genoemd; de kinderen die op jongere leeftijd als talent worden ontdekt, hebben meer kans om de top te halen. Dit maakt het identificeren van talent extra belangrijk.

Geboortemaandeffect

Jeugdcompetities zijn in de regel georganiseerd in leeftijdscategorieën om een eerlijke competitie mogelijk te maken. Opvallend genoeg bestaat er echter een relatie tussen de maand waarin kinderen geboren zijn en het deel uitmaken van een jeugdselectie. Dit wordt het geboortemaandeffect genoemd. De peildatum is bij de meeste sporten vastgesteld op 1 januari. Dit betekent dat kinderen die in de eerste maanden van het jaar zijn geboren veel vaker in een selectie zitten dan kinderen die hun verjaardag aan het eind van het jaar vieren. Al in de jaren '80 van de vorige eeuw werd dit aangetoond bij Canadese ijshockeys (Barnsley e.a., 1985) maar ook in andere sporten speelt het geboortemaandeffect een rol. De reden moet gezocht worden in het verschil van bijna een jaar in cognitieve, fysieke en sociale ontwikkeling. Zo is het heel goed mogelijk dat een tienjarig kind van 1.26m lang en 22 kg zwaar in dezelfde klas zit als een kind dat bijna elf jaar is, 1.54m lang is en 49 kg weegt! (Tanner, 1978). Een kind dat gunstig is geboren, heeft meer ervaring dan een kind dat ongunstig is geboren wat leidt tot beter presteren. Als een kind beter presteert, kan dit een positieve invloed hebben op zijn of haar intrinsieke motivatie maar ook op zijn of haar extrinsieke motivatie. Dit laatste vanwege positieve feedback van bijvoorbeeld ouders en leraren. Komt een kind dat ongunstig is geboren ten opzichte van de peildatum toch in een selectie, dan heeft het een groter risico op blessures als er geen rekening wordt gehouden met zijn of haar belastbaarheid. Jongeren die ongunstig geboren zijn, kunnen wel dezelfde potentie hebben als jongeren die gunstig geboren zijn. In de volwassen topsport is het geboortemaandeffect vrijwel geheel verdwenen! Dit onderstreept dat iemands geboortemaand geen goed selectie criterium is.

Onderzoek

Helsen en collega's (2005) hebben het geboortemaandeffect bij 763 getalenteerde voetballers uit tien Europese landen onder-

Figuur 1: geboortemaandeffect binnen het Europese voetbal (Helsen e.a., 2005)

zoekt, waaronder in Nederland. Wat bleek? Spelers uit de nationale jeugdselecties waren veel vaker geboren in de maanden januari, februari, maart dan in de maanden oktober, november, december (zie figuur 1). Zolang kinderen voornamelijk op basis van hun huidige prestatieniveau als talent worden geïdentificeerd, blijft het geboortemaandeffect een rol spelen. Dit terwijl een gelijke verdeling over de geboortemaanden veel meer recht zou doen aan de realiteit.

Rijping

Naast verschillen in geboortemaand kunnen kinderen ook van elkaar verschillen in hun rijping. Zoals een ieder weet, is de één wat eerder rijp terwijl de ander wat later is. Een maat voor fysieke rijping is de leeftijd waarop de groeispurt plaatsvindt. Bij meisjes is dat gemiddeld rond hun twaalfde terwijl jongens gemiddeld rond hun veertiende jaar de grootste groeisnelheid bereiken. Hoewel de meeste kinderen rond dit gemiddelde zitten, zijn er grote individuele verschillen. Is een kind een jaar jonger ten tijde van zijn of haar groeispurt, dan spreken we van een vroeg rijp kind. Is een kind een jaar ouder, dan is hij of zij laat rijp (Malina, 2004). Er zijn indicaties dat kinderen die in jeugdselecties zitten ook vaker wat eerder rijp zijn. Met andere woorden: kinderen die gunstig geboren zijn en daarbij vroeg rijp, hebben meer kans om op jonge leeftijd voor een jeugdselectie geselecteerd te worden. Of dit altijd degenen zijn met de meeste potentie om de top te halen, is echter de vraag.

Effect binnen de LO

Ook binnen het onderwijs is sprake van een peildatum (1 oktober) op basis waarvan kinderen van 'dezelfde' leeftijd bij elkaar in de klas komen. Uit onderzoek is gebleken dat schoolprestaties inderdaad samenhangen met de maand waarin kinderen geboren zijn (Bell & Daniels, 1990). In combinatie met rijpingsverschillen zou het geboortemaandeffect ook binnen de lessen LO een rol kunnen spelen. Hoe is dat in uw klassen? Krijgen de leerlingen die 'gunstig' geboren zijn en vroeg(er) rijp hogere cijfers? Bij het becijferen worden de prestaties van leerlingen op bijvoorbeeld atletiekonderdelen veelal vergeleken met die van leeftijdgenoten. Iedere leerkracht heeft zo zijn of haar eigen 'norm-tabellen'. In geval van een 'vroeg' leerling die in september is geboren en die ook nog eens wat later rijp is, zou deze vergelijking wel eens ongunstig uit kunnen pakken. Niet omdat hij of zij niet goed genoeg is voor een acht, maar simpelweg omdat deze leerling nog niet zover in de ontwikkeling is als de 'norm' waarmee vergeleken wordt.

Wat te doen als leerkracht LO?

Om zicht te kunnen krijgen op een mogelijk geboortemaandeffect en/of rijpingseffect bij uw eigen leerlingen, kunt u uw leerlingen indelen in drie categorieën (zie figuur 2):

- 1 gunstig geboren en vroeg rijp (groen)

- 2 gemiddeld inclusief de combinaties gunstig geboren/laat rijp en ongunstig geboren/vroeg rijp (geel)
- 3 ongunstig geboren en laat rijp (rood).

In het onderwijs is een leerling gunstig geboren in de maanden oktober, november, december en januari. In de figuur zijn deze maanden met groen aangeduid. Ongunstig geboren betekent een verjaardag in juni, juli, augustus of september. In de figuur is dit aangegeven met rood. Een meisje is vroeg rijp als zij haar groeispurt op haar elfde jaar of eerder heeft (in de figuur groen) en laat rijp als dat op haar dertiende jaar of later plaatsvindt (in de figuur rood). Een jongen is vroeg rijp bij een groeispurt op zijn dertiende of jonger (in de figuur groen) en laat rijp als hij vijftien jaar of ouder is (in de figuur rood). Kinderen die geboren zijn in de tussenliggende maanden en een gemiddelde rijping hebben, behoren tot categorie twee die is aangegeven met geel. In figuur 2 kunt u iedere leerling plaatsen: horizontaal op basis van de geboortemaand en verticaal op basis van de leeftijd van de groeispurt. Leerlingen die buiten de drie hoofdcategorieën vallen, zijn in de figuur aangegeven met grijs. Zij behoren voor wat betreft één van beide indelingen (dat wil zeggen op basis van hun geboortemaand of rijping) tot de gemiddelde populatie. Afhankelijk van het kind kunt u deze leerlingen scharen onder categorie twee of kiezen voor categorie één of drie.

Categorie 2: Gunstig geboren / laat rijp						♀ 13jr ♂ 15jr				Categorie 3: Ongunstig geboren / laat rijp					
				Categorie 2: Gemiddeld				Categorie 2: Gemiddeld							
okt	nov	dec	jan	feb	mrt	♀ 12jr ♂ 14jr		april	mei	juni	juli	aug	sept		
				Categorie 2: Gemiddeld				Categorie 2: Gemiddeld							
Categorie 1: Gunstig geboren / vroeg rijp						♀ 11jr ♂ 13jr				Categorie 2: Ongunstig geboren / vroeg rijp					

Figuur 2: indeling van leerlingen in drie categorieën gerelateerd aan geboortemaand en rijping. Op de horizontale as staan de geboortemaanden. Bij de indeling van meisjes staat op de verticale as in het midden 12 jaar; de gemiddelde leeftijd waarop meisjes hun groeispurt krijgen, bovenaan staat 13 jaar voor de laat rijpe meisjes en onderaan staat 11 jaar voor de vroeg rijpe meisjes. Bij jongens staat in het midden 14 jaar; bovenaan 15 jaar en onderaan 13 jaar.

Om leerlingen in te kunnen delen, heeft u de volgende informatie nodig: de geboortedatum en een inschatting van de leeftijd waarop een leerling zijn of haar maximale groeispurt heeft. Dit laatste kan aan de hand van het meten van de lengte van de leerling terwijl deze staat en terwijl deze zit. Onderzoek toont aan dat de verhouding tussen de staande lengte en de zogenaamde 'zittende' lengte een goede indruk geeft van de leeftijd waarop iemand zijn

Figuur 3: meten van de staande en zittende lengte voor het bepalen van de rijping

of haar groeispurt heeft (Mirwald e.a., 2002). Zie figuur 3 voor het meten van de staande en de zittende lengte. Een eenvoudige rolmaat, winkelhaak en tafel zijn voldoende om de meting te kunnen verrichten. Bij Bewegingswetenschappen van de RuG is een Excel-sheet met de benodigde formules voor het bepalen van de leeftijd ten tijde van de groeispurt opvraagbaar.

Door de cijfers voor LO te koppelen aan de leerlingen uit de drie categorieën kunt u bepalen of er ook in uw klassen sprake is van een geboortemaand- en/of rijpingseffect. Als dat zo is, zullen de leerlingen uit categorie 1 gemiddeld hogere cijfers hebben dan leerlingen uit categorie twee en drie. Leerlingen uit categorie drie zullen dan over het algemeen het laagst scoren. Lukt het u niet direct om de metingen van de staande en zittende lengte te organiseren, dan zou u ook kunnen beginnen met het indelen van de leerlingen op basis van alleen hun geboortemaand. De verwachting is uiteraard dat de gunstig geboren leerlingen betere beoordelingen krijgen dan de minder gunstig geboren leerlingen.

Tot slot

Hoewel de leeftijd van de groeispurt een indruk geeft van de fysieke ontwikkeling van een kind, zegt het nog niets over de cognitieve of sociale ontwikkeling. Ook deze aspecten spelen echter een rol! In het ideale geval worden leerlingen beoordeeld gerelateerd aan de ontwikkelingsfase waarin ze zich bevinden. Vergeet niet om hier ook rekening mee te houden in geval een leerling een keer is blijven zitten! Normtabellen op basis waarvan becijferd wordt, zouden in ieder geval onderscheid moeten maken naar de drie hoofdcategorieën (gunstig geboren/vroeg rijp; gemiddeld; ongunstig geboren/laat rijp). Onderzoek onder een groot aantal leerlingen zou kunnen helpen bij het opstellen van dergelijke normtabellen.

De Excel-sheet voor bepaling van de leeftijd waarop de maximale groeispurt waarschijnlijk plaatsvindt alsmede de literatuurlijst is op te vragen bij de auteurs.

Marije Elferink-Gemser is universitair docent bij Bewegingswetenschappen Groningen (RuG/UMCG), Arjan Elferink is docent LO bij het dr. Nassau College locatie Noord-Drenthe, Norg, Laura Jonker is promovendus bij Bewegingswetenschappen Groningen (RuG/UMCG), Chris Visscher is voormalig docent LO en nu hoogleraar Jeugdsport bij Bewegingswetenschappen Groningen (RuG/UMCG) en Sebastiaan Platvoet is docent/onderzoeker bij Instituut Sport & Bewegingsstudies Hogeschool Arnhem Nijmegen.

Foto's: Arjan Elferink

Correspondentie:

M.T.Elferink-Gemser@rug.nl

Sport en Bewegingsonderwijs, de sleutel tot succes op school?

Dat bewegingsonderwijs belangrijk is op school staat inmiddels niet meer ter discussie. De gymlessen dragen bij aan de ontwikkeling van zowel motorische als sociale vaardigheden, fitheid en de vorming van een positief zelfbeeld (Vergauwen, 2005). Maar sport leert jongeren ook om doelen te stellen en bewust bezig te zijn met het eigen leerproces. Onderzoek van Bewegingswetenschappen Groningen (RuG/UMCG) bij ruim 3000 sporttalenten, reguliere sporters en niet-sporters op de middelbare school onderstreept de rol die sport speelt in het behalen van goede prestaties op school. Door: Laura Jonker, Marije Elferink-Gemser en Chris Visscher

Sporttalenten zijn ook toppers in de klas. Daar kunnen we van leren!

Sporttalenten volgen vaker dan hun reguliere klasgenootjes een opleiding op havo- of vwo-niveau zonder dat zij daarbij blijven zitten of dat het ten koste gaat van hun cijfers (Jonker e.a., 2009). Ondanks de vaak grote investeringen in hun sport blinken zij niet alleen uit op sportief gebied, maar zijn zij ook de toppers in de klas! Waarom zijn sporttalenten succesvol op de ogenschijnlijk conflicterende domeinen sport én school, terwijl andere leerlingen vaak al veel moeite moeten doen om hun diploma te halen? Het antwoord op bovenstaande vraag dient gezocht te worden in de wijze waarop sporttalenten omgaan met het eigen leerproces. Ofwel de manier waarop een sporttalent kennis opdoet, zich vaardigheden eigen maakt en zichzelf motiveert om te willen leren.

Van talent naar topster

Om uit te groeien tot een topsporter van wereldformaat besteden jonge sporttalenten vaak meer dan tien uur per week aan training en wedstrijden met als doel verschillende prestatiebepalende aspecten van hun sport (zoals uithoudingsvermogen, techniek en tactiek) optimaal te ontwikkelen (Elferink-Gemser e.a. 2004; Jonker e.a. 2009). Deze grote investering om de uiteindelijke top te halen gaat voor jonge talenten gepaard met de schoolse verplichtingen. Hierdoor worden sporttalenten vanaf jonge leeftijd geconfronteerd met de noodzaak om zelf bewust en actief bezig

te zijn met het eigen leerproces. Dit betekent dat zij, meer dan reguliere leerlingen, heldere doelen stellen, beter inzicht hebben in hun sterke en zwakkere eigenschappen en bewuster nadenken over wat nodig is om de gestelde doelen te bereiken (Zimmerman, 1986; 2006). Dit zijn eigenschappen die niet alleen bruikbaar zijn om goed te blijven en beter te worden in de sport, maar zeker ook toepasbaar zijn in schoolse situaties (Jonker e.a., 2009). Het is immers niet de leerling die de meeste tijd aan het leren heeft besteed en naar eigen zeggen alles geleerd heeft die het beste cijfer haalt, maar de leerling die vooraf aanvoelt welke gedeeltes van de lesstof het belangrijkste zijn, welke de eigen sterke en zwakke punten zijn en wat de docent mogelijk zou kunnen gaan vragen. Naast het belang van deze meer cognitieve vaardigheden speelt ook de wil om goede prestaties neer te zetten en het vertrouwen in het kunnen behalen van de gestelde doelen een belangrijke rol (Zimmerman, 1986; 2006).

	Sporttalenten	Sporters	Niet-sporters
Percentage leerlingen op havo of vwo	80%	55%	35%
Percentage leerlingen dat wel eens is blijven zitten	17,5%	20%	40%
Aantal uren besteed aan hun huiswerk per week	4,25	5,25	4,75

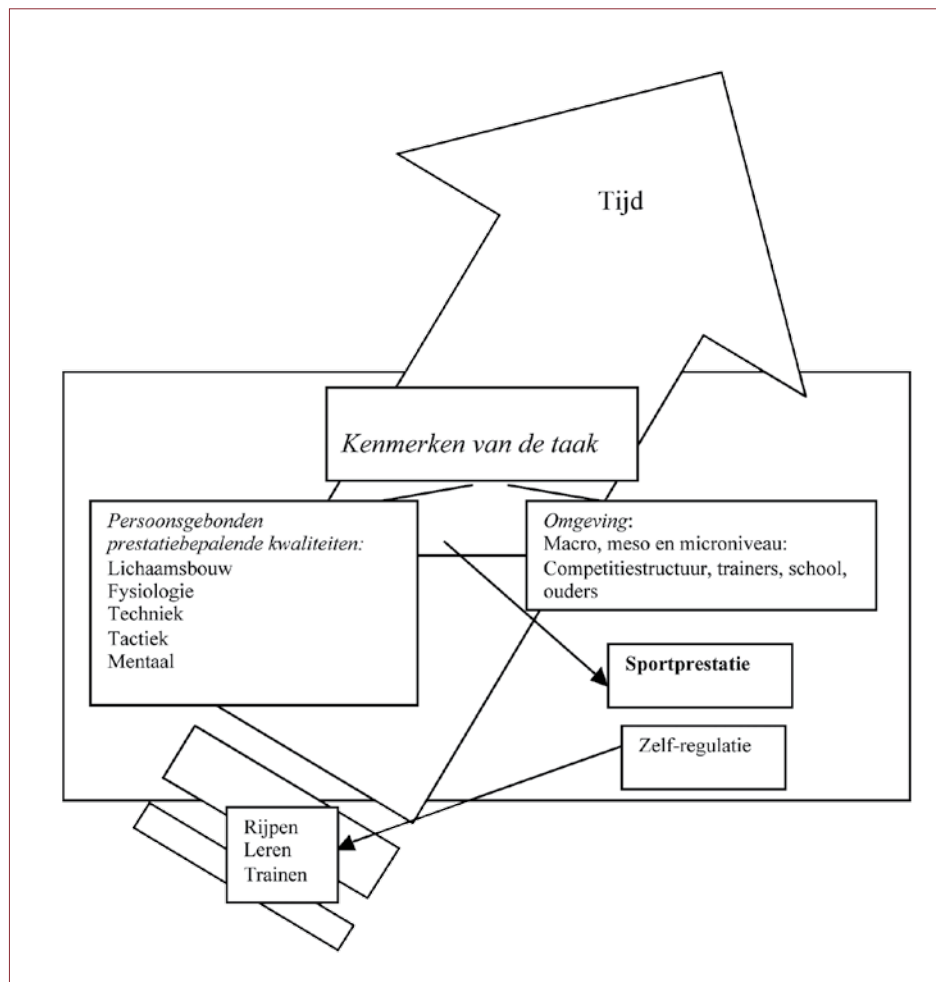
* Cijfers in deze tabel zijn afgerond naar hele getallen.

Tabel 1: meetbare aspecten van schoolprestaties gebaseerd op de scores van 227 sporttalenten, 170 sporters (jongeren die sporten in verenigingsverband, maar niet als talent zijn geïdentificeerd) en 86 niet-sporters van 22 middelbare scholen in Nederland (Jonker e.a., 2009).

Sport en zelfregulatie

Zoals in bovenstaande alinea beschreven is, lijkt sport een belangrijke rol te spelen in het stellen van doelen en het bewust omgaan met het eigen leren, ook wel zelfregulatie genoemd. Verschillende vaardigheden zoals het plannen, evalueren en reflecteren van het proces om tot een prestatie te komen en van de prestatie zelf vallen hieronder. Door de zelfregulatieve houding van sporttalenten blijken zij in staat om efficiënter om te gaan met de tijd die zij besteden aan hun activiteiten. Voor de schoolsituatie betekent dit dat zij in staat zijn om meer rendement te halen uit de tijd die zij steken in het maken van bijvoorbeeld hun huiswerk of het leren van een proefwerk (zie tabel 1 voor aantal uren huiswerk en bijbehorende schoolprestaties). Hierdoor zijn zij in staat om de beschikbare tijd optimaal te benutten, waardoor zij ook op school goed kunnen presteren ondanks de tijd die zij steken in hun sportcarrière (Jonker e.a., submitted). De eigenschap van talenten om 'meer' te kunnen leren in dezelfde tijd uit zich ook in

de sportsetting (Toering e.a., 2009). Een sporttalent is beter tijdens trainingen en wedstrijden dan zijn of haar leeftijdsgenootjes ofwel heeft zich in dezelfde tijd meer vaardigheden eigen gemaakt/geleerd. Daarnaast heeft hij of zij de potentie om de daadwerkelijke top te behalen (Elferink-Gemser e.a., 2004; 2007). Theoretisch kan zelfregulatie hierin een belangrijke rol spelen. Immers, wanneer iemand op jongere leeftijd in staat is om meer rendement te halen uit trainingen en wedstrijden (dus meer te leren), zou deze persoon logischerwijs op latere leeftijd meer geleerd hebben en dus beter zijn. Het is hierbij wel belangrijk om op te merken dat zelfregulatie geen garantie is om de top te halen, maar dat deze component alleen de wijze en de snelheid waarmee verschillende kenmerken worden aangeleerd beïnvloedt. Talenten onderscheiden zich uiteindelijk door een combinatie van persoonsgebonden kenmerken, eigenschappen van de taak en omgevingsgebonden factoren die zich ontwikkelen over de tijd (zie figuur 1; Elferink-Gemser e.a., 2004).

Figuur 1: verschillende factoren die bijdragen aan de uiteindelijke sportprestatie over de tijd (uitbreiding van Elferink-Gemser en Visscher, 2007).

Niet iedereen heeft dezelfde sportieve aanleg

Om een goede prestatie neer te zetten is het belangrijk dat een leerling of atleet bewust wordt van de eigen kwaliteiten om goed te kunnen zelfreguleren met als gevolg het beste uit eigen kunnen te halen. Minder goed zijn in sport betekent niet dat je niet beschikt over zelfregulatie en deze vaardigheden ook niet zou kunnen

ontwikkelen en/of toepassen. De sleutel lijkt hem te zitten in het deelnemen aan sportieve activiteiten. Sporten daagt jongeren van alle sportniveaus spelenderwijs uit om het beste uit zichzelf te halen. Het is dus voor leraren lichamelijke opvoeding, trainers en coaches zaak om jongeren aan te moedigen om persoonlijke leerdoelen te stellen en daarbij gebruik te maken van zelfregulatieve vaardigheden zoals het evalueren van de prestaties en het reflecteren op het eigen leren en presteren. Sport is hiervoor uitermate geschikt omdat het resultaat van je actie direct zichtbaar is en het proces voorafgaand aan de actie nog vers in het geheugen zit. Het is voor een leerling in de gymles bijvoorbeeld direct duidelijk of de geworpen bal het beoogde doel gehaald heeft en wat er mis is gegaan. Ook de constante feedback van gymleraren, trainers en coaches op de uitgevoerde actie speelt een belangrijke rol in de ontwikkeling van zelfregulatie (Pintrich & Zusho, 2002). Op basis van deze feedback leren jongeren hun gedrag bij te stellen en te reguleren om het doel te bereiken. Daarnaast raken zij doordron-

gen van het gegeven dat zij zelf de hand hebben in het eigen leren en hiervoor de verantwoordelijkheid dragen. Dit stimuleert de natuurlijke drang tot zelfontplooiing en tevens het plezier in de sport. Ook de schoolse situatie draagt bij aan de ontwikkeling van zelfregulatie. Het is bekend dat leerlingen op hogere schoolniveaus meer gebruikmaken van zelfregulatie dan leerlingen die op lagere schoolniveaus zitten. Dit wordt onderstreept door figuur 2 waar zowel sportende als niet-sportende leerlingen op havo-/vwo-niveau hoger scoren dan hun leeftijdsgenootjes op vmbo-niveau. De sportcontext lijkt zich echter beter te lenen voor de ontwikkeling van zelfregulatieve vaardigheden door de constante feedback die deze omgeving biedt. Het is voor jongeren bijvoorbeeld lastiger om zowel het proces voorafgaand aan de toets (het leren) als de gemaakte fouten in de toets te reguleren omdat jongeren de beoordeling op een toets vaak pas ruim een week na het maken krijgen (Jonker e.a., submitted).

Sport voor het onderwijs

Zelfontplooiing en zelfverantwoordelijkheid zijn eigenschappen die naadloos aansluiten bij 'recente' onderwijsvernieuwingen als *het nieuwe leren* en *het studiehuis* (Ministerie OCW, 2007). Daar waar in het onderwijs de winst nog behaald moet worden, blijken sporttalenten al in hoge mate te beschikken over vaardigheden waarmee zij het eigen leerproces regule-

ren (zie figuur 2). Het sterkste effect wordt gevonden op reflectie (een van de zes gemeten componenten van zelfregulatie). Op deze component scoren sporttalenten, ongeacht hun schoolniveau, hoger dan sporters en niet-sporters (zie figuur 2; de eerste drie kolommen). Het is daarom misschien ook niet verwonderlijk dat zij vaker een opleiding op havo- of vwo-niveau volgen en minder

vaak blijven zitten dan hun reguliere leeftijdsgenootjes (zie tabel 1; Jonker e.a., 2009). Maar ook jongeren die sportief actief zijn op lagere sportniveaus lijken meer te beschikken over de vaardigheid om te reflecteren. Vooral in het vmbo, waar het onderwijs minder ingericht is naar zelfstandigheid van de leerling, blijken sporters meer reflectief dan niet-sporters. Deze onderzoeksresultaten suggereren dat sport binnen de school en/of de sportvereniging zich kan manifesteren als leervak voor het ontwikkelen van belangrijke vaardigheden die de schoolprestaties kunnen bevorderen (zie tabel 1) en zeer nuttig zijn voor de verdere maatschappelijke carrière. 'Een leven lang fit' en 'een leven lang leren', dat zijn onze idealen (Ministerie OCW en Ministerie VWS, 2009)!

Conclusie

Uit onze studies blijkt dat sporttalenten het vaak goed doen op school en dat zij beschikken over een hogere mate van zelfregulatie dan reguliere jongeren. Dit betekent dat zij in staat zijn om op een bewuste manier met het eigen leerproces om te gaan door het stellen van heldere doelen en dat zij goed inzicht hebben in de eisen van de taak en het eigen kunnen. Hierdoor kunnen sporttalenten goed presteren in hun sport in combinatie met het behalen van goede resultaten op school. Ook reguliere jongeren kunnen met deze bevindingen hun voordeel doen daar waar de sportcontext zich uitstekend leent voor de ontwikkeling van zelfregulatie. Door de zichtbare feedback uit de uitgevoerde acties en de con-

stante en directe feedback van gymleraren, trainers en coaches maken jongeren spelenderwijs kennis met verschillende aspecten van zelfregulatie. Wat nu blijkt kunnen de van oudsher conflicterende prestatiegebieden (zoals sport, school en het werkveld) elkaar aanvullen. Voor jongeren (van alle leeftijden) betekent dit dat sport en school elkaar niet bijten, maar elkaar juist positief beïnvloeden. Dit wordt deels onderstreept door het gegeven dat binnen een groep middelbare scholieren, sporters betere schoolprestaties hebben dan niet-sporters (zie tabel 1). Om bovenstaande gegevens hard te kunnen maken is verder onderzoek naar de samenhang tussen sport, zelfregulatie en schoolprestaties noodzakelijk.

Om te onthouden

Ondanks alle positieve aspecten van sport is het geen wondermiddel. Toch blijkt sport voor jongeren van alle leeftijden en op alle sportniveaus niet alleen belangrijk voor de motorische, maar zeker ook voor de cognitieve ontwikkeling. Hierdoor kan het ook de prestaties op school mogelijk positief beïnvloeden.

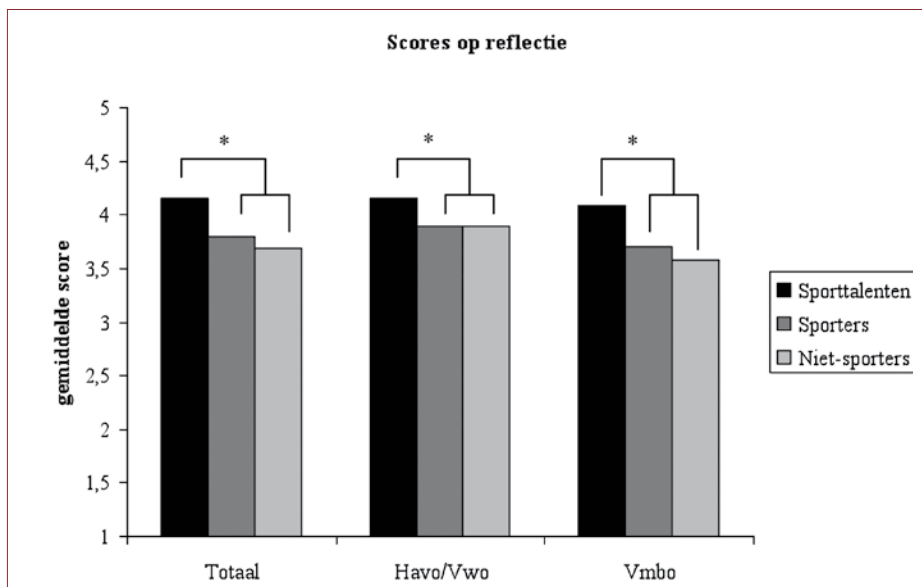
*Met dank aan alle leerlingen, leraren en scholen voor hun deelname, aan NOC*NSF en Stichting LOOT voor hun support en aan de studenten van Bewegingswetenschappen Groningen voor hun hulp met verzamelen van de data.*

Referenties zijn op te vragen bij de auteur.

Laura Jonkeris is promovendus bij Bewegingswetenschappen Groningen (RuG/UMCG), Marije Elferink-Gemser is universitair docent bij Bewegingswetenschappen Groningen (RuG/UMCG) en Chris Visscher is voormalig docent LO en nu hoogleraar Jeugdsport bij Bewegingswetenschappen Groningen (RuG/UMCG).

Correspondentie:

l.jonker@med.umcg.nl

Figuur 2: resultaten op reflectie (1 van de 6 gemeten onderdelen van zelfregulatie) gebaseerd op de scores van 227 sporttalenten, 170 sporters en 68 niet-sporters. Minimale score is 1, maximale score is 5. * significant verschil met $P < .05$; (Jonker e.a., submitted).

Top talent

Lekker fit

Lekker fit! is een lesprogramma voor groep 1 tot en met 8 van de basisschool. Doel is om kinderen bewust te maken van een gezonde leefstijl met positieve boodschap: niet het onder- of overgewicht staat centraal, maar het fit zijn. In dit artikel een uitleg en een interview met een gebruiker waardoor u wellicht ook enthousiast raakt.

Door: Jacqueline Walstra

Nieuw aan deze lesmethode is dat drie thema's gecombineerd worden: voeding, bewegen en het maken van gezonde keuzes. Per thema zijn er theorie- en praktijklessen. Er zijn acht lessen per leerjaar, die goed inpasbaar zijn in de reguliere uren voor gym, natuur & verzorging en wereldoriëntatie. Met de lessen uit *Lekker fit!* kunnen leerkrachten helpen de leefstijl van leerlingen te verbeteren.

Lespakket

Het lespakket bestaat uit een docentenhandleiding per groep, werkboekjes per leerjaar over voeding, bewegen en gezonde keuzes, een afsprakenposter voor in de klas en optioneel de Fittest *Lekker fit!*. De Fittest bestaat uit twee onderdelen: 'Je lijf meten' en 'Gewoontes meten'. De uitkomsten geven een beeld van de fitheid van leerlingen. Leerkrachten kunnen op een speciale website terecht voor informatie en ondersteuning.

Rol van de ouders

Ouders spelen een belangrijke rol bij het aanleren van gezond gedrag. Daarom worden zij bij de lessen betrokken via speciale thuiswerkopdrachten die de leerlingen samen met hun ouders moeten maken. Daarnaast kan de school een ouderbijeenkomst aanvragen bij Jump, het jeugdfonds van de Nederlandse Hartstichting. De kosten hiervoor zijn €60,-. Deze staat in het teken van gezond leven en de invloed van voorbeeldgedrag van de ouders. Ook kunnen ouders vragen stellen over gezond eten en bewegen.

Kinderen en jongeren kampen steeds vaker met overgewicht. Overgewicht is het gevolg van een verstoorde balans in het voedings- en beweegpatroon. In 1980 had één op de 15 kinderen tussen de 4 en 15 jaar overgewicht, in 1997 was dit al één op de acht à negen kinderen en in de zes jaren daarna is dit verder toegenomen tot één op de vijf à zes kinderen. In *Lekker fit!* staat echter niet overgewicht centraal, maar fit zijn. De hoofdboodschap, 'fit zijn is fijn', wordt langs vijf leerlijnen uitgewerkt:

- het belang van bewegen en kennis van het lichaam
- het begrijpen, ervaren en uitvoeren van bewegingsvormen
- het herkennen van gezonde voeding
- het begrijpen van de energiebalans
- het bewust zijn van en invloed hebben op de eigen leefstijl.

Meer informatie

Lekker fit! wordt door Jump, het jeugdfonds van de Nederlandse Hartstichting, en Noordhoff Uitgevers landelijk beschikbaar gesteld. Meer informatie is te vinden op www.lekkerfitypschool.nl. Geïnteres-

seerden kunnen zich hier ook aanmelden voor de digitale nieuwsbrief.

Interview met vakleerkracht

Kirsten de Jong, vakleerkracht lichamelijke opvoeding op basisschool De Watersnip in Zoetermeer, werkt sinds kort met *Lekker fit!*. Ze vertelt enthousiast over haar ervaringen.

Wat vind je van *Lekker fit!*?

"Ik vind dit pakket heel goed voor de kinderen van nu. Zoals alle scholen denk ik, hebben ook wij hier heel wat kinderen die op hun gewicht moeten letten. Kinderen hebben zelf eigenlijk geen idee welke invloed eten en bewegen heeft op

hun lichaam. *Lekker fit!* leert ze dat op een leuke manier. Voor mij als leerkracht lichamelijke opvoeding is het een stimulans om nog beter aan hun conditie te werken.”

Hoe gebruikt jouw school het lespakket?

“De groepsleerkrachten behandelen in de klas de informatie over gezonde voeding en bedenken met de kinderen leuke bewegingsvormen. Daar horen ook opdrachten bij voor de kinderen over wat ze eten en hoeveel ze bewegen. In mijn gymlessen ligt de nadruk op het verbeteren van uithoudingsvermogen. En als ik tussendoor een keer een les met toestellen doe, wat vaak minder inspannend is, zorg ik wel dat ze veel aan de beurt komen. Bovendien sluit ik dan af met een intensief eindspel. Ik combineer de praktijklessen uit het *Lekker fit!* pakket met mijn eigen ideeën. Dat gaat heel goed en kost me geen extra tijd.”

Zijn er nog extra activiteiten?

“Eén keer per week nemen kinderen op de speciale Woensdag Fruitdag fruit of groente mee naar school als pauzehapje. Overal in de school hangen hierover posters die de kinderen zelf hebben gemaakt. En toen we in oktober begonnen met *Lekker fit!* hebben we op school bij wijze van aftrap een gezamenlijk ontbijt en een aerobicsles georganiseerd. Dat was een groot succes.”

Gebruik je de Fittest?

“Aan het begin hebben alle kinderen de shuttleruntest gedaan. Ik heb hun scores genoteerd om ze te kunnen vergelijken met een tweede test die we in het voorjaar gaan doen. Sommige kinderen haalden een hogere score dan ze hadden verwacht, anderen hadden zichzelf overschat. Die weten dus waar ze aan moeten werken. De leerlingen doen dit door bijvoorbeeld tijdens de pauzes op school meer te rennen. Ook gaan zij na schooltijd vaker naar buiten (in plaats van computeren) en proberen ze ook meer te rennen. Dit gebeurt natuurlijk wel spelenderwijs door middel van ren- of tikspelletjes. Ook tijdens de gym proberen zij actiever mee te doen. Nu bestaat een fittest bij mij uit een eigen invulling: tien onderdelen zo vaak mogelijk doen. De kinderen krijgen dan 30 seconden om het onderdeel te doen. Denk hierbij aan touwtjespringen, kikersprongen op de bank, sprinten tussen twee paaltjes, over de kast heen klimmen en dat soort dingen. De motorische vaardigheden zijn al onderdeel van de lessen en hoeven we

niet apart te doen. Bij de fittest hoort ook het meten van lichaamsmaten. Dat doen wij niet, omdat we dat voor een aantal kinderen te confronterend vinden.”

Hoe reageren de kinderen?

“De meesten vinden het ontzettend leuk, ook de kinderen die normaal roepen ‘ik kan dit niet’ of ‘ik vind dit niet leuk’. Dat komt ook door de extra lessen/activiteiten

bij *Lekker fit!*. Alle groepen hebben dit jaar een circusles gehad, vol met acrobatische oefeningen. Ze waren druk met jongleren, balanceren en allerlei andere kunsten uit het circus. Dit gebeurde onder begeleiding van de circusschool uit Zoetermeer, Circus Nevermind, die hiervoor twee weken op school kwam. Daarnaast hebben de kinderen een judoles gehad van een judoschool uit de buurt. Er komt ook nog een honkballes aan. Zo ervaren kinderen zelf dat bewegen leuk is en dat je het op heel veel verschillende manieren kunt doen.” Dit sluit goed aan bij de sporten die de kinderen bedenken met de groepsdocent in de *Lekker fit!* lessen.

Heb je nog een tip voor collega's?

“Iedere leerkracht lichamelijke opvoeding vindt het belangrijk dat kinderen lekker kunnen bewegen en een goede conditie hebben. *Lekker fit!* is hiervoor een heel goed hulpmiddel. Ik kan het dan ook iedere collega aanraden. De methode is makkelijk in te passen en erg leuk om mee te werken. Als kinderen fit zijn en met plezier bewegen, worden de gymlessen leuker en kun je nog meer met ze doen. Mijn conclusie: *Lekker Fit!* is een goede en leuke aanvulling op de gymlessen, voor zowel de kinderen als de vakleerkracht!”

Correspondentie:

Corine@heartjump.nl

Vmbo in beweging

NISB, KVLO en de VO-raad hebben het project 'Vmbo in beweging' ontwikkeld. In een periode van drie jaar krijgen in totaal 80 scholen begeleiding om de niet-actieve leerlingen te stimuleren en te motiveren om te gaan bewegen. Samen met de leerlingen zoeken de scholen naar laagdrempelige beweegactiviteiten om tijdens en na schooltijd uit te voeren. Door: *Alien Zonnenberg*

"Ik heb geen zin", "Ik ben gewoon niet goed in sporten", "Zweten vind ik niet tof". Veel gehoorde excuses van leerlingen om niet te willen sporten en bewegen. Het bewegingsonderwijs, de sporttoernooien en extra activiteiten, die worden georganiseerd op school spreken vooral de al actieve leerlingen aan. Juist de minder- tot niet-actieve leerlingen maken de excuses om niet te sporten, en blijven zodoende dus ook niet-actief. Scholen kunnen hierin een stimulerende rol spelen om juist deze leerlingen te motiveren en te stimuleren. Dat is de reden geweest om dit project te starten.

Hoe werkt het?

Op basis van cofinanciering kan de school een sport- en beweegcoördinator aanstellen voor de looptijd van het project. Een regiocoach begeleidt deze coördinatoren. De vijf regiocoaches (zie kader) hebben allemaal een bepaald gebied waarin zij de scholen ondersteunen en helpen bij het ontwikkelen van de sport- en beweegactiviteiten.

De voornaamste ondersteuning bestaat uit de netwerkbijeenkomsten waarin scholen worden geholpen om sport- en beweegactiviteiten te ontwikkelen. Deze netwerkbijeenkomsten zijn er voor de scholen om

in een groep kennis te delen en informatie uit te wisselen om tot een zo goed mogelijk aanbod van sport en bewegen te komen.

Nu al een succes

De voorinschrijving voor 'Vmbo in beweging' is verdeeld over twee perioden. Per periode was de doelstelling om 40 scholen in te laten stromen. In de eerste periode hebben zich al 70 scholen ingeschreven om mee te doen met het project. Een groot succes dus! Hiermee is de doelstelling van 80 scholen al bijna in één keer behaald.

De resterende tien plaatsen worden in de tweede periode geselecteerd uit de voorinschrijvingen. Ook al is de werving gestopt, de voorinschrijvingen blijven binnenstromen. Sporten en bewegen is blijkbaar toch een hot topic!

De regiocoaches zijn vanaf 1 januari 2010 voor één dag per week aan de slag voor 'Vmbo in beweging'. De komende periode zullen zij contact op gaan nemen met de deelnemende scholen.

Beleidskader Sport, Bewegen en Onderwijs 'Vmbo in beweging' is één van de projecten die voortvloeien uit het Beleidskader

Coaches van start

Het team van regiocoaches

Hieronder staat het team van regiocoaches wat de scholen begeleidt bij het ontwikkelen van het sport- en beweegaanbod. Eén dag in de week zijn ze beschikbaar voor de scholen in hun regio.

Bert van Klaveren

Docent aan de CALO te Zwolle. Tien jaar lesgeefervaring bewegingsonderwijs in met name het vmbo. Opleider bij SLO.

“The best way to make yourself happy is to make somebody else happy”

Arnold Bronckhorst

ALO in Groningen, vanaf 2005 tot 2009 werkzaam als docent lichamelijke opvoeding. Studeerde Sociologie aan de RUG. Vanaf eind 2009 in dienst bij Sportservice Overijssel. Jeugdsportconsulent voor projecten: Spelen Samen Regelen, WhoZnext.

Rosemarie van Ruiten

Studie gezondheidswetenschappen, enkele jaren in dienst bij ZonMw, op de afdeling preventie. Nu consulent bij Sportservice Zuid-Holland, voor Sport, bewegen en gezondheid.

Merlin ter Wilt

Opleiding Vrijtijdsmanagement. Vanaf 2005 in dienst bij Gelderse Sport Federatie. Momenteel actief met provinciaal project CU! Dance en de ontwikkeling van maatschappelijke stage in de sport. Daarnaast coördinator sportstimulering gemeente Lingewaard.

Annelijn de Ligt

Pabo in Haarlem, enkele jaren op een basisschool gewerkt als docent en remedial teacher en intern begeleider. Vanaf 2001 werkzaam bij Sportservice Noord-Holland, programmacoördinator jeugd. Begeleiding scholen bij projecten als Alle leerlingen actief, Whoznext, Sporthackers.

“Maak iets van de dag als de dag niets van jou maakt”

Sport, Bewegen en Onderwijs. Dit beleidskader is opgesteld door de ministeries van VWS en OCW en heeft als doel om het percentage 4- tot 17-jarigen wat aan de beweegnorm voldoet te laten stijgen van 40% (2005) naar 50% in 2012. Andere plannen in het beleidskader zijn:

- masterplan Sport en Bewegen
- effectieve interventies
- sportaanbod voor het onderwijs
- bevorderen lokale netwerkvorming.

Maandelijkse column

In de komende uitgaven van het blad Lichamelijke Opvoeding staat een column van een school, een regiocoach of van

één van de ondersteunende partijen. Op deze manier blijft u op de hoogte van het project en haar vorderingen.

Meer informatie

Voor meer informatie kunt u kijken op www.nisb.nl/jeugd of kunt u contact opnemen met:
NISB: Hiske Blom, Marc Zweekhorst en Heino van Groenigen
VO-raad: Martin Merkelbag

Foto's Alien Zonneberg

Team NISB Hiske Blom en Marc Zweekhorst

Correspondentie:

onderwijsvo@kvlo.nl

De irp-praktijk

De afdeling rechtspositie biedt juridische hulp en bijstand bij allerhande vragen en problemen die voortvloeien uit de werksituatie van leden van de KVLO. In de column dit maal: lesgeven zonder bevoegdheid en tijdelijke arbeidsovereenkomsten.

In de vorige IRP Column (LO 2010/1) kwam het lesgeven zonder bevoegdheid aan de orde: een stagiair die goed bevalt neemt tijdelijk de baan van een zwangere collega over, mag dat? Het antwoord was: ja, dat is uiteindelijk de bevoegdheid van de werkgever.

Soms bevalt een vierdejaars student van een ALO zelfs zo goed dat de school hem of haar vaste formatieruimte aanbiedt.

Als zo'n werknemer nog geen bevoegdheid heeft kan dat alleen in een tijdelijke aanstelling, volgens de CAO VO kan met een werknemer zonder onderwijsbevoegdheid namelijk alleen een tijdelijk dienstverband worden aangegaan (artikel 8.a.2.lid 1 onder b).

Vaak wordt aan de benoeming van een nog niet bevoegd docent door de werkgever de voorwaarde verbonden dat binnen afzienbare tijd de bevoegdheid wordt behaald. Terecht, de kwaliteit van het onderwijs is uiteindelijk immers gebaat bij het handhaven van bevoegdheidseisen.

Toch blijkt het niet altijd eenvoudig te zijn: een (nieuwe) baan combineren met een opleiding en afstuderen is geen gemakkelijke opgave. Wat nu als de tijdelijke

aanstellingen elkaar tot in de lengte der jaren blijven opvolgen en het halen van de bevoegdheid maar niet wil lukken?

Dat was het geval in het volgende voorbeeld: een onbevoegde docent in het voortgezet onderwijs werkt al sinds februari 2000 (!) in elkaar opvolgende dienstverbanden voor bepaalde tijd. De werkgever wijst de docent er vele malen op zich te houden aan de tussen hen gemaakte afspraak en ervoor te zorgen dat de onderwijsbevoegdheid wordt gehaald. Helaas, het wil maar niet lukken met het afstuderen.

Per 1 augustus 2009 verlengt de werkgever dan uiteindelijk het dienstverband niet meer omdat de docent de noodzakelijke onderwijsbevoegdheid niet heeft behaald. De essentie van een arbeidsovereenkomst voor bepaalde tijd is dat zo'n overeenkomst van rechtswege eindigt door het verstrijken van de tijd; de werkgever hoeft hiervoor geen nadere rechtshandelingen (opzeggen of ontslaan) te verrichten. Maar de docent heeft gehoord van de regeling dat de werkgever niet tot in lengte der jaren mag werken met tijdelijke contracten. Als er met dezelfde werkge-

ver een reeks van arbeidsovereenkomsten voor bepaalde tijd is afgesloten, zo heeft hij begrepen, dan is er na drie jaar automatisch een arbeidsovereenkomst voor onbepaalde tijd ontstaan. De docent meent dat ook hij, gezien de veelheid van tijdelijke contracten en de duur van zijn dienstverband, ook recht heeft op een vaste aanstelling, ook al heeft hij geen bevoegdheid. Hij stapt naar de Commissie van beroep van het voortgezet onderwijs. Bij deze commissie kun je, als je werkzaam bent in het bijzonder onderwijs, beroep aantekenen tegen onder meer disciplinaire maatregelen of ontslag. In veel gevallen een snelle en goedkope rechtsgang.

De docent stelt dat het dienstverband op grond van de regeling in de CAO VO (artikel 8.a.2. lid 7) na drie jaar is omgezet in een vast dienstverband.

De Commissie kan zich daar echter niet in vinden en leidt (op juridische gronden) uit de regeling af dat met een werknemer zonder onderwijsbevoegdheid geen vast dienstverband kan worden overeengekomen, ook niet als de totale duur van de elkaar opvolgende dienstverbanden een bepaalde termijn heeft overschreden. De Commissie meldt daar verder nog bij dat zij vindt dat de werkgever niet onredelijk gehandeld heeft nu de docent de bevoegdheid niet binnen de tussen partijen afgesproken periode heeft behaald.

Hoe begrijpelijk het ook is dat studenten een baan aannemen alvorens zij zijn afgestudeerd: wees je ervan bewust dat je pas na het behalen van je bevoegdheid een vaste aanstelling kunt krijgen. Tot die tijd kan een werkgever altijd eenvoudig van je af!

Heb je vragen over deze of andere zaken op rechtspositioneel gebied dan kun je je wenden tot de afdeling IRP, te bereiken per e-mail: irp@kvlo.nl en op telefoonnummer 030 693 7678.

FOTO: HANS DIJKHOFF

Veilig werken

PRAKTIJK KATERN

KONINKLIJKE VERENIGING VAN LERAREN LICHAMELIJKE OPVOEDING

nr. 2 - 26 feb. 2010

Spelen met gedrag
IRun2BFit (3)
Springen op de
luchtgevulde
tumblingbaan in het
bewegingsonderwijs (1)

Spelen met gedrag

We worden elke dag geconfronteerd met kinderen met onaangepast speelgedrag tijdens onze lessen bewegingsonderwijs en op het plein. Bijvoorbeeld kinderen die niet meedoen of kinderen die snel boos worden. Hoe kunnen we kijken naar dit gedrag en hoe kunnen we daar mee omgaan? In dit artikel tracht ik een beeld te geven van enkele inzichten omtrent speelgedrag, zoals die gehanteerd worden in een cursus, die ik verzorg met de titel 'Spelen met gedrag'. Door: Erik Boot

Speelgedrag

Hoe uitdagend en leerzaam speel- en beweegsituaties ook zijn, de leerkracht kan zijn/haar inspanningen verloren zien gaan als de kinderen op dát moment niet de juiste vaardigheden bezitten om samen te spelen. De sociaal/emotionele vaardigheden welke kinderen toepassen om met elkaar te spelen noem ik speelgedrag.

Voor de zoveelste keer leidt het samenspelen in de les bewegingsonderwijs in groep 7 tot discussies en conflicten over de regels en het gedrag naar elkaar toe. Bijvoorbeeld in het doeljagerbalspel welke op éénderde van de zaal werd aangeboden, hoorde je veel opmerkingen als: "Ik was echt niet af" "Jij speelt nooit de bal over", "Doe eens normaal". De leerkracht greep in door het spel stil te zetten. Er volgde een donderspeech.

Begeleiding van speelgedrag

In dit geval lijkt het of de leerkracht teveel vraagt van het zelfstandig oplossen van conflicten binnen de les bewegingsonderwijs. Wij plaatsen immers zelf, als opvoeders en leerkrachten, kinderen in bepaalde situaties, waarin wij verwachten dat zij adequaat speelgedrag laten zien. Maar of kinderen het beoogde speelgedrag kunnen laten zien, hangt af van vele factoren. In dit artikel ga ik vooral in op het ontwikkelingsniveau van het speelgedrag van kinderen en op de begeleiding in die situaties door de leerkracht.

Vaak nog heftiger dan tijdens het bewegingsonderwijs, geraken

ONTWIKKELING SPEELGEDRAG	
Fase 1	Veilige hechting met opvoeder (0-2 jaar). Kind ontdekt eigen mogelijkheden. De opvoeder ondersteunt affectief en geeft adequate hulp, veiligheid en uitleg.
Fase 2	Onderscheid ik en de ander (2-4 jaar). Het kind weet de vervulling van z'n behoeften beter uit te stellen en rekening te houden met z'n omgeving. Emoties bij zichzelf en anderen worden beter herkend. Er is interesse in de ander.
Fase 3	In het perspectief van de ander (4-6 jaar). Het kind leert emoties te onderscheiden van anderen los van zichzelf en anderen te begrijpen vanuit zichzelf. Het kind gaat wel uit van de eigen ervaringen om anderen te begrijpen.
Fase 4	Onderscheid tussen denken en doen (6-8 jaar). Het kind ontwikkelt meer een eigen geweten, wat wel en niet 'hoort'. Het kind kan de ander echt begrijpen in het perspectief van de ander, maar het kan nog niet diverse gezichtspunten van zichzelf en anderen tegelijkertijd hanteren.
Fase 5	Wederkerigheid in gedachten, gedrag en gevoelens met anderen (8-10 jaar). Het kind leert beter anticiperen op eigen gedrag en dat van de anderen in wisselende situaties. Het kind kan diverse gezichtspunten tegelijk hanteren. Het kind kan conflicten beter oplossen en communiceren over gevoelens.
Fase 6	Psychisch en fysiek rekening met elkaar kunnen houden (10-12 jaar). Het kind heeft respect voor de ander en heeft vaardigheden compromissen te sluiten, kritiek te geven, flexibel te zijn en zelfcontrole te behouden en te incasseren.
Fase 7	Identificatie en identiteit (12-18 jaar). De jongere komt los van zijn ouders en vormt zich steeds meer een eigen identiteit. Identificatie met leeftijdgenoten, 'ergens bijhoren' speelt een belangrijke rol. Er is veel interesse in het aangaan van relaties.

kinderen tijdens het spelen op het speelplein in sociale situaties, waarin zij zich staande moeten houden. Dat is niet altijd succesvol. Dit is bijvoorbeeld zichtbaar aan de tijd die besteed moet worden aan het uitpraten van conflicten die hebben plaatsgevonden tijdens de pauze.

Carla geeft na de pauze teleurgesteld aan dat ze niet mee heeft mogen spelen met het groepje met het lange springtouw in de pauze. Joyce, een kind uit dat groepje, geeft als reactie dat Carla toch nooit wil draaien en dat ze eigenlijk net lekker bezig waren toen Carla erbij kwam.

Ook op het speelplein zijn legio mogelijkheden om het speelaanbod en begeleiding aan te passen aan de behoefte en het niveau van het speelgedrag van kinderen. Soms zijn het praktische onmogelijkheden waardoor pogingen in die richting stranden.

In de cursus, die ik verzorg met de titel 'Spelen met gedrag', tracht ik leerkrachten en docenten handvatten te geven om speelgedrag van kinderen positief te beïnvloeden. Een van de uitgangspunten is te denken in ontwikkelingsstappen van het speelgedrag van kinderen en je eigen rol als leerkracht daarop aan te passen.

Ontwikkeling speelgedrag

Uitgangspunt voor een indeling in speelgedrag is de sociaal/emotionele ontwikkeling. Hierboven staat in steekwoorden hoe deze ontwikkeling in fasen normaal gesproken verloopt.

Essentieel is dat speelgedrag van kinderen niet 'zomaar' aanwezig is op een bepaalde leeftijd. Sommige kinderen hebben nog niet de vaardigheden, die ze op grond van hun kalenderleeftijd zouden moeten hebben.

Op grond van deze ontwikkeling heb ik een kleuren-model ontwikkeld, waardoor *methodisch werken met speelgedrag* mogelijk

wordt. Dit biedt mogelijkheden om af te stemmen op het ontwikkelingsniveau van kinderen en op dit speelgedrag succeservaringen te boeken.

Ik kan het!

Model 'Spelen met gedrag'

1 Naast elkaar spelen	Diabolo		Zelf spelen , jezelf uitdagen en leren wat je allemaal kan
2 Om de beurt spelen	Diepspringen		Eerlijk spelen : Op je beurt wachten, vlot werken en je houden aan de opdracht
3 Samendelenspelen	Tennis		Delen van materiaal en het spel samen op gang kunnen houden, volgens afgesproken regels
4 Samenwerkspelen	Parachute		Samenwerken , afspraken kunnen maken en rekening houden met een ander
5 Tegen elkaar spelen	Basketbal		Respect hebben voor je tegenstander, kunnen winnen en verliezen, sportief met elkaar omgaan

Model 'spelen met gedrag'

Hierboven het basismodel welke ik reeds enkele jaren hanteer, om speelgedrag te kunnen graderen. In de cursus hanteer ik overigens uitgebreide observatielijsten, om gedrag van kinderen verfijnder in kaart te brengen en hulpvragen vast te stellen. Dit basismodel geeft echter al veel indicaties op hoofdlijnen.

Het bovenstaande model geeft vijf stappen aan, waarvan de pijl en nummering aangeeft hoe de ontwikkeling verloopt. Het kind leert in de loop van de jaren steeds complexere sociale situaties te hanteren en daar zelfstandig inhoud en sturing aan te geven. In de begeleiding is het van belang alert te zijn op de ruimte die we kinderen geven om de noodzakelijke zelfstandigheid optimaal te kunnen laten ontwikkelen. Daar waar kinderen echter niet zelf voor controle kunnen zorgen, geeft de leerkracht veiligheid en structuur zodat kinderen leren een stap te maken.

Dominique (6 jaar) vond het erg moeilijk op haar beurt te wachten in veel situaties. De leerkracht liet haar in eerste instantie individuele spelen doen in zijn bewegingsles door haar zo veel als organisatorisch mogelijk was, naast anderen te laten spelen. Dit verliep succesvol. Na verloop van tijd bracht de leerkracht haar in een situatie waarin het lukte met één ander kind om de beurt te spelen. Hier heeft ze enige keren mee geoefend en ook met succes. Momenteel is ze aan het leren om in een wat groter groepje met

vier kinderen 'om de beurt' te spelen. Bij een balanssituatie met een omgekeerde bank, waarin de leerkracht in de buurt blijft, kan de leerkracht haar al vaak complimentjes geven over haar geduld om anderen voor te laten gaan. De leerkracht wacht nog met de volgende stap om haar nog zelfstandiger een omdebeurtspel te laten spelen in een voor haar veilig groepje.

In het volgende voorbeeld neemt de leerkracht de beslissing om kinderen op hun gedrag te coachen. De leerkracht schat in, dat zijn interventies haalbaar zijn.

In groep 6 wordt het spel hokbal gespeeld, een 'samendelen-spel' met aftikken en bevrijden. Het spel verloopt zo, dat enkele kinderen in het hok de bal opeisen en geen rekening houden met iemand die er al langer staat. De leerkracht bespreekt dat in het groepje en geeft woorden aan het gevoel van kinderen, die worden 'overgeslagen'. Hij spreekt alle kinderen erop aan, daarop te letten. De leerkracht ziet erop toe dat de afspraken worden nagekomen en geeft complimenten daar waar het lukt. In een later georganiseerd coachgesprek met een betreffend kind, welke steeds wordt overgeslagen, activeert hij het kind te verwoorden in de groep, wat niet leuk gaat. Het kind leert letterlijk woorden geven aan de eigen gevoelens. De leerkracht volgt en stimuleert dit gedrag en komt er op terug.

'Een samendelenspel'

Hieronder in hetzelfde voorbeeld een leerkracht, die de beslissing neemt om het niveau van het spel aan te passen. Hij schat nu in dat een groepje kinderen niet het niveau van speelgedrag heeft om het spel in al zijn complexiteit te kunnen spelen.

De leerkracht kiest ervoor, in het zelfde voorbeeld van hokbal groep 6, om het spel voor één groepje zodanig aan te passen, dat kinderen vanaf een wachtbank in het hok, op volgorde het veld weer in kunnen komen. 'Als er drie zitten mag de eerste weer weg'. Hiermee vereenvoudigt de leerkracht het spel, en daarmee de gevraagde sociale vaardigheden. Hij verwacht dat hij daarmee aansluit bij het niveau van speelgedrag van de meeste kinderen uit dat groepje. Hij verwacht ook dat de kinderen het spel nu zelfstandiger en succesvoller op gang kunnen houden.

Ik heb zelf de ervaring dat het bewust toepassen van het model 'spelen met gedrag' meer begrip oplevert voor de kinderen welke bepaalde sociaal-emotionele vaardigheden nog niet bezitten. Op deze manier wordt vervelend gedrag, speelgedrag wat het kind nog niet aan kan. Door het kind niet te overvragen in zijn/haar mogelijkheden, en stapsgewijs te belasten, levert dat het kind meer speelplezier op en betere ontwikkeling op het gebied van speelgedrag. De leerkracht vergroot bovendien zijn deskundigheid om sociale aanpassingen te maken.

Op het speelplein

Het model is ook goed toepasbaar om het gedrag op het speelplein aan te pakken. Op dit moment geef ik in samenwerking met 'BeweegWijs' onder de naam: 'BeweegWijs met gedrag' daar vorm en inhoud aan.

Er zijn diverse projecten in het land op het gebied van BeweegWijs met gedrag. De motivatie van een school om te starten met zo'n project is vaak dat het team en de directie een meer structurele positieve aanpak wil voor speelgedrag op het plein.

De aanpak van 'BeweegWijs met gedrag' kent een structurele aanpak. Er wordt een breed draagvlak gecreëerd en op meerdere aspecten tegelijk ingespeeld. Zo'n project is steeds maatwerk per school. In veel gevallen wordt een beweegteam gevormd met

o.a. (vak)leerkrachten, ouders, kinderen en stagiaires. Er wordt een ouderavond georganiseerd om hen te betrekken bij het project. Ook worden er diverse teamtrainingen verzorgd om iedereen op de hoogte te brengen van ontwikkelingen en te leren op een zelfde manier gedrag te begeleiden. Vaak resulteert dat in een planmatige invoering van spelen, materialen, en inzet van speelpleinbegeleiders met junior pleincoaches (kinderen uit de hoogste groepen).

Een opvallend aspect in de realisatie, is de invoering van gekleurde vakken op het plein. Op het plein worden verschillende interessante speelplekken gecreëerd in vakken die kleuren hebben, die passen bij de speelontwikkeling. Deze vakken worden uitgebreid met rustplek(ken) in wit. In de gekleurde vakken staan de spelen niet vast, maar worden steeds thematisch aangepast met duidelijke speelkaarten.

- Naast elkaar spelen
- Om de beurt spelen
- Samen delen spelen
- Samenwerk spelen
- Tegen elkaar spelen
- Rustplek

Atletiek op het plein

Een klein groepje kinderen uit groep 7 krijgt een 'lesje' hordelopen op het plein in het thema 'Atletiek'. Zo leren de kinderen in alle rust de spelregels en mogelijkheden van het spel kennen. In de pauze wordt dit spel ook aangeboden en kunnen zij ervoor kiezen om dat spel te gaan spelen. Ook alle andere kinderen kunnen dan bij dit spel 'om de beurt' spelen. Het hordelopen wordt aangeboden zonder onderlinge competitie, in het vak met gele belijning. In dit geval ligt de begeleiding in handen van een mbo-stagiaire Sport en Bewegen en een juniorcoach uit groep 8.

Door uit te gaan van de visie en het draagvlak binnen een school zal de invulling van dit model per school verschillen. Opvallend en ook zeer waardevol is, dat deze kijk op speelgedrag en de toepassing daarvan, direct positieve resultaten oplevert voor de kinderen.

Voor nadere informatie en/of cursussen:

- 'BeweegWijs' Ron ten Broeke: www.beweegwijs.nl, info@beweegwijs.nl, 06-13079384
- Stichting MRT in beweging: info@mrtinbeweging.nl en www.in-beweging.net/MRT/Stichting

Foto's: Bastiaan Goedhart

Correspondentie: erik.boot@inholland.nl, 06-15279811

IRun2BFit (3)

Dit artikel is het laatste artikel in een reeks van drie. De eerste twee artikelen verschenen in december 2009 en januari 2010. In dit artikel vertellen vier docenten uit Steenwijk, Enschede en Veenendaal over hun persoonlijke drive en geven enkele praktijkvoorbeelden uit het programma. Door: Jeroen Kroeze

Over IRun2BFit

IRun2BFit is een prikkelend beweeg- en leefstijlprogramma van tien weken voor jongeren uit het voortgezet onderwijs. Het doel is jongeren bewust te maken van het effect van bewegen en een gezonde leefstijl op hun gezondheid en fitheid, en hen dit op een plezierige manier in de praktijk laten ervaren. Gedurende tien weken staan thema's over fitheid, hart, longen, voeten, voeding, huid, zintuigen en wedstrijdvoorbereiding centraal.

Wat maakt IRun2BFit voor jou zelf zo boeiend als docent?

Ivonne Wessels

"Het is voor mij een enorme uitdaging om alle leerlingen (maar ook collega's en ouders) zover te krijgen dat ze inzien hoe belangrijk fitheid is, dat ze hieraan willen werken en dat iedereen met goed gevolg het evenement kan meemaken. Het is een groot project dat leerlingen nooit zullen vergeten, ongeacht of ze het lopen nu wel of niet leuk vonden. Het is fantastisch om met één leerjaar, ongeacht het niveau, met hetzelfde doel bezig te zijn: het schept een band tussen leerlingen, docenten en ouders. Het is namelijk zo dat niet alleen de leerlingen het project uitvoeren, maar ook collega's en ouders zijn veelal in beweging gezet! En dat is toch wat ik als LO-docent nastreef: leren over bewegen en iedereen het plezier in bewegen laten meemaken. IRun2BFit is niet zozeer gericht op competitie, maar juist op fitheid en plezier in bewegen. Iedere leerling kan op z'n eigen niveau deelnemen en juist het proces is mooi in beeld te brengen. Zo is het mooi om te zien dat leerlingen die bij de kick off moeite hadden om de afstand te lopen en/of er niets aan vonden het uiteindelijke evenement toch volhouden en leuk vonden."

Lennart van den Broek

"Twee zaken maken het project voor mij boeiend. In de eerste plaats omdat ik merk dat het werkt. Nu moet ik daar wel zeggen dat we het materiaal, loopschema's, logboek, enzovoort, wel zo aanpassen dat het binnen onze school goed werkbaar is. Maar er wordt gelopen en hoe! In de tweede plaats is het de samenwerking op allerlei niveaus: de scholen onderling maar ook de samenwerking met de gemeente (sportservice) en de atletiekvereniging. Het project IRun2Bfit heeft er mede toe bijgedragen dat de onderlinge contacten zijn aangehaald. In dit geval geldt één plus één is drie."

Maaïke van Wijck en Ralph Strijland

"Voor ons als docenten LO is het een uitdaging om de leerlingen die denken dat ze niet kunnen of niet willen lopen toch zover te krijgen dat ze meelopen. Door het lopen gevarieerd aan te bieden proberen we de leerlingen te enthousiasmeren. Het is altijd weer een genot om te zien dat leerlingen zichzelf overtreffen en er ook nog plezier aan beleven. Natuurlijk is het niet voor iedere leerling weggelegd om plezier te beleven aan het lopen. Er zullen dan ook altijd leerlingen zijn die het project maar moeizaam doorlopen. Toch ben ik er van overtuigd dat ook deze leerlingen progressie boeken tijdens de lessen LO. Je bent erg intensief met je leerlingen aan het trainen. Dat kost veel geduld en energie maar het schept ook een band. Helemaal wanneer je zelf ook deelneemt. Daarnaast is de samenwerking met 'Mens en Gezondheid' een meerwaarde. Zo werken we vakoverstijgend en dat maakt je vak alleen maar sterker."

De sportdranktest

"Mijn collega van verzorging, Jeannette van de Sluijs, houdt zich tijdens één van de lessen bezig met het onderwerp sportdrank. Wat is het eigenlijk, hoe werkt het, wat zit er in, enzovoort. Daar-

Doorzetten

naast maken de leerlingen tijdens deze les verschillende soorten sportdrink. Dat loopt uiteen van water met limonadesiroop tot allerlei mengsels met verschillende zout- en suikercombinaties. De eerstvolgende gymles worden de flesjes sportdrink meegenomen en na afloop van de training worden ze opgedronken. De leerlingen houden bij wat ze er van vinden (of het werkt) en de eerstvolgende les verzorging worden de resultaten besproken.”

Zintuigenloop

“De zintuigenloop zorgt ervoor dat de leerlingen ook weer met een andere blik naar het lopen gaan kijken. De leerlingen ervaren het vaak als saai om steeds maar rondjes te moeten lopen, het is dus een uitdaging om van de omgeving gebruik te maken. Zo kunnen wij naar een park toelopen en ondertussen spelen we in op de ervaringen van de leerlingen. Door verschillende opdrachten te geven laten we de leerlingen bewust worden van de omgeving. Zo bespreken we wat de leerlingen horen, zien, ruiken en voelen tijdens het lopen.”

- *Luister* naar de geluiden om je heen: je voetstappen op het grint en het verschil met asfalt, de wind die een suizend geluid maakt met elke stap, de ademhaling van jezelf, de muziek van de bouwvakkers, de auto's of een hond die blaft.
- *Kijk* om je heen: hoeveel kilometer is dat gebouw in de verte en hoe lang zou je erover doen als je er hardlopend naar toe zou gaan? Hoeveel vogels zie je binnen een minuut en ken je ze ook? Wat vind je de mooiste boom op jouw looproute en wat vinden je loopmakkers de mooiste?
- *Ruik* de frisse lucht van de vroege morgen of de lucht van de aarde of mest als de boeren op het land werken, misschien ruik je de geur van voorjaarsbloemen.
- *Voel* dat je lichaam warm wordt na zo'n vijf minuten lopen, de wind door je haar, het sneller kloppen van je hart, de kracht van je benen die je steeds van de grond tillen, de gloed van de zon.

Evenement

“Het evenement is natuurlijk de slagroom op de taart. In Steenwijk vertrekken zo'n 500 leerlingen in bussen naar Zwolle. Dat geeft een gezellig schoolreisgevoel en de ambiance in Zwolle versterkt dit alleen maar. De leerlingen lopen namelijk door de stad waar veel publiek staat, maar ook is er constant muziek omdat er veel bandjes langs het parcours spelen. Omdat het een zeer groot evenement is lopen de leerlingen ook nooit alleen en kijken de meesten letterlijk hun ogen uit. Op een uitzondering na geven de leerlingen allemaal aan dat ze het een fantastisch evenement vinden. Ook al vinden sommigen het lopen niet leuk, dit evenement hadden ze niet willen missen. Ook in Enschede is de finale één groot feest. Alle leerlingen lopen in het zelfde T-shirt en zijn derhalve herkenbaar. Het is fantastisch om te zien dat 'onze' leerlingen in groten getale deelnemen

en erg hun best doen om een goede tijd neer te zetten. Dit wordt ondersteund door de speaker die iedere leerling als een winnaar over de streep praat onder support van honderden toeschouwers. Een waardige afsluiting van een waardevol project.”

Foto: Anita Riemersma

Correspondentie: jeroeze@hetnet.nl

Springen op de luchtgevulde tumblingbaan in het bewegingsonderwijs (1)

Gewenning aan de tumblingbaan

De tumblingbaan scoort hoog op de lijst van materiaalontwikkeling met een grote positieve invloed op het onderwijsaanbod binnen het domein turnen. De aantrekkingskracht voor leerlingen is groot; alle leerlingen (ook leerlingen met minder turntalent) kunnen meedoen en de tumblingbaan geeft de docent veel mogelijkheden tot een rijk en gevarieerd onderwijsaanbod. Door: Peter van Brunschot en Christa Krijgsman

Deze achterstand kan worden ingehaald door nascholing vanuit de opleidingsinstituten en een open houding ten opzichte van vernieuwing in het werkveld.

Peter van Brunschot is als opleidingsdocent aan Fontys Sport hogeschool verbonden en verzorgt workshops en nascholingscursussen op het gebied van turnen. Peter heeft een workshop tumblingbaanspringen verzorgd voor de sectie LO op het Sint-Janslyceum in 's-Hertogenbosch. Christa Krijgsman is vakdocent LO op het Sint-Janslyceum in 's-Hertogenbosch en is altijd op zoek naar nieuwe uitdagingen. De inhoud van de workshop en de praktijkervaringen van het springen op de tumblingbaan met leerlingen hebben geleid tot een artikelenserie.

De met lucht gevulde tumblingbaan bestaat ondertussen al enige tijd. Bij turnverenigingen wordt deze veel gebruikt: een opgeblazen lange mat waarop, door de verende werking van lucht, veel trucs mogelijk worden, die op een gewone lange mat te moeilijk of te gevaarlijk zijn. Daarnaast is er door de dempende werking bij de afzet en de landing veel minder blessuregevaar. Hierdoor is de tumblingbaan in verenigingsverband bij uitstek geschikt voor het wedstrijdniveau (het niveau onder dat van de topsport). Er zijn ook officiële wedstrijden voor.

Het gebruik op scholen binnen het vak lichamelijke opvoeding loopt echter nog ver achter op het gebruik in de turnverenigingen.

In dit eerste artikel van een serie van drie ligt het accent op gewenning aan de verende afzet van de tumblingbaan via rechtstandige sprongen en eenvoudige steunsprongen.

In de volgende artikelen worden ervaringen beschreven met de moeilijkere steunsprongen (via wendsprongen naar arabier en handstandoverslag) en salto voorover.

N.B. In de cursief getypte tekst staan de ervaringen van Christa met haar leerlingen.

Materiaal en materiaalontwikkeling

Op het technische vlak heeft de tumblingbaan in de loop der jaren een belangrijke ontwikkeling doorgemaakt: de baan zelf bestond in eerste instantie uit een contactvlak met stiknaden om de twintig centimeter in de lengterichting. Hierdoor ontstond een enigszins ongelijk afzet- en landingsvlak. Nu zijn er banen te koop die geheel vlak zijn, zonder stiknaden (en dus zonder overmatig luchtverlies), met richtloper en opstaande randen (ter oriëntatie en ter beveiliging). Ook de blower die voor de luchtaanvoer zorgt, is behoorlijk technisch verbeterd. In de aanvangstijd produceerden deze blowers veel lawaai (met alle gevolgen van dien voor het stemgebruik van de lesgever). Nu zijn geluidsarme blowers te koop die zelfs de luchtaanvoer staken als de baan op voldoende (vooraf in te stellen) spanning staat.

Uiteraard is een blower nog steeds een lawaai producerend apparaat, waar je rekening mee moet houden tijdens je lessen. Heel enthousiaste leerlingen en een blower zijn geen goede combinatie voor je stem. Persoonlijk heb ik dit steeds uitgelegd aan de leerlingen. Eenmaal begrip voor de situatie werkt het als een trein: korte uitlegmomenten in stilte, zodat er veel bewogen kan worden. Bij de tumblingbaan willen ze dit maar al te graag!

Vooraf

Niemand mag op de baan stappen voordat deze opgepompt is. Indien men dit wel doet, is de kans groot dat beschadiging aan het binnenwerk van de baan optreedt. Om slijtage te voorkomen, moeten springers de schoenen uitdoen. Wat alle betrokkenen moeten weten in het kader van de veiligheid is dat springen op de rand van de tumblingbaan (zowel aan de zijkanten als de achterkant) een krachtige impuls geeft wat tot onverwachte en ongecontroleerde bewegingen kan leiden. De leerlingen moeten weten dat zij op circa een halve meter van deze rand weg moeten blijven. Aan het einde van de baan moet minimaal een dikke mat (beter is twee) als landingsplaats liggen.

Zoals wellicht al duidelijk is, is het een groot karwei om op te bouwen. Weet een klas eenmaal welke materialen waar moeten komen te staan, dan zal het een stuk sneller gaan. Om tijdwinst te realiseren, hebben we op het Sint-Janslyceum met alle collega's een doordraaischema gemaakt, waarbij alle klassen twee of drie lesuren gebruikmaken van de tumblingbaan. In de ochtend wordt alles opgebouwd, na het laatste uur wordt alles weer afgebroken. In pauzes wordt alleen de luchtaanvoer stopgezet.

Na het omkleden komen leerlingen dolenthousiast binnen. De mat zelf is een indrukwekkend springkussen, dat beweging uitlokt! Een nieuw soort bewegen op school, heel interessant. Veel leerlingen hadden al van andere schoolgenootjes gehoord dat er een nieuw groot springkussen was!

Gewenning

Om te wennen aan het verende karakter van de baan, kunnen eenvoudige vormen van voortbewegen gebruikt worden: op handen en voeten lopen, hazenhupjes, lopen, huppelen en verend lopen waarbij de zweeffase vergroot wordt (in stroomvorm). Hierbij kunnen leerlingen zowel achter elkaar (met een tussenafstand van circa drie tot vier meter in verband met de vering) als naast elkaar (synchroon) voortbewegen.

De eerste oefeningen op de tumblingbaan. De leerlingen staan klaar in de lengterichting in twee rijen. Velen kunnen niet snel genoeg beginnen, anderen vinden het nog erg spannend. Er wordt begonnen met verend lopen en huppelen, omdat oefeningen als lopen op handen en voeten en hazenhupjes (zie foto 2) moeilijk zijn voor sommige leerlingen. Wanneer leerlingen oefenvormen dicht bij de baan uitvoeren (en dus minder in de hoogte), merken zij dat het veilig is om te vallen. Het bieden van veiligheid en dus een werksfeer creëren waarin je een beweging kunt uitproberen (met het risico van vallen), is juist met de tumblingbaan heel goed haalbaar.

Rechtstandige sprongen

Voor het leren aanvoelen van de vering en opdoen van de nodige coördinatie (timing van de afzet en het behouden van vormspanning tijdens de afzet) is het rechtstandige springen zeer geschikt. Door het verende karakter is het heel goed mogelijk om deze rechtstandige sprongen in serie uit te voeren: omdat de landing verend is, kan deze direct omgezet worden in een afzet (en dat is juist het mooie van dit toestel).

De mogelijkheden voor dit seriespringen zijn talrijk. We noemen er hier enkele.

Rechtstandig springen waarbij leerlingen:

- achter elkaar springen met een veilige tussenruimte (van drie tot vier meter)
- om en om of gelijktijdig springen links en rechts van het midden
- naast elkaar springen met de opdracht om synchroon te springen
- over liggende leerlingen heen springen (zie foto 3)
- tegen elkaar in springen (komend vanaf de tegenovergestelde zijde).

De tumblingbaan is voor het rechtstandige springen ook zeer goed in de breedte te gebruiken. Startend vanaf een kastdeksel kan eenvoudig worden ingesprongen om na twee sprongen de uitsprong te maken.

Doordat je met de rechtstandige sprong behoorlijk kunt variëren, blijft het voor de leerlingen interessant genoeg om de oefenbedoeling van de docent te realiseren: laat leerlingen veel sprongen maken om de timing van de afzet goed door te krijgen en vormspanning tijdens de afzet te leren. Het spreid-, hurk- en freestylespringen leent zich hier uitermate goed voor (zie foto 4, 5 en 6).

De lengterichting is voor het onderwijs uitermate geschikt om rechtstandige sprongen te oefenen. Leerlingen kunnen in een baantje wel tien rechtstandige sprongen maken. Ludieke variaties zoals over liggende personen springen, bokspringen of combinaties hiervan, zijn laagdrempelige oefeningen die voor alle leerlingen haalbaar zijn. In de breedterichting kan er gewerkt worden tot wel zes situaties. Het beschikbare materiaal is de beperkende factor. In onze zaal betekent dit dat we hebben gewerkt vanaf drie situaties. De intensiteit is nog steeds hoog, omdat het doordraaitempo hoog ligt. Groot voordeel van deze manier van werken is dat springen minder belastend kan worden voor de docent LO (afhankelijk van de gekozen vormen). Leerlingen kunnen zelf voor de benodigde veiligheid zorgen. Daarbij valt het inspringmoment van een trampoline weg: voor de leerling een veiligheidspunt minder om op te letten! Deze richting is uitermate geschikt voor alle vormen die 'over de kop gaan'.

Conclusies op basis van ervaringen

- De intensiteit ligt hoog, zeker tijdens het springen in de lengterichting.
- Door de hoge intensiteit wordt er aan de conditie gewerkt, zonder dat leerlingen hieraan denken!
- Door de hoge frequentie van springen is het voor sommige leerlingen erg moeilijk om vormspanning te behouden. De landing

uit de vorige sprong kan niet goed omgezet worden in een afzet met voldoende vormspanning voor de volgende sprong (in de uitvoering zie je een holle rug). Hierdoor worden voornamelijk de rugspieren van deze leerlingen (te) zwaar belast (zo bleek vaak de dag erna!). Een oplossing hiervoor is om in het begin minder sprongen na elkaar te maken. Dit kan door in de breedte te

werken (wat betekent dat leerlingen slechts twee sprongen na elkaar maken) of in de lengterichting hooguit drie sprongen na elkaar te laten maken en met een aantal tussenpassen dit nogmaals te herhalen.

- Met onze vakgroep hebben we afgesproken dat we op de tumblingbaan in ieder geval de springonderdelen behandelen, die we volgens het vakwerkplan op de trampoline zouden behandelen. Dit betekent niet dat we de trampoline niet meer gebruiken. Beide toestellen zijn een aanvulling op elkaar.
- Voor ons betekent dit dat we de rechtstandige sprongen uitvoerig in de brugklas aan bod laten komen. Hurksprong, skatesprong, spreidsprong, spreidhoeksprong, halve- en hele draai. Leerlingen waren niet te stoppen, zo enthousiast! Door de variatiemogelijkheden (richtingveranderingen, elkaar nadoen, synchroonspringen, treinvorm en invallen) kun je de leerlingen veel sprongen laten maken, zonder dat het gaat vervelen.
- In de overige klassen gebruiken we rechtstandige sprongen als warming-up. Daar ligt het accent op andere vormen van springen. Omdat de laagdrempeligheid van rechtstandige sprongen vaak betekent dat iedereen hiermee wel een uitdaging aandurft, kunnen lessen afgesloten worden met rechtstandige sprongen over liggende klasgenoten. Voor iedere leerling goed haalbaar, en zeer uitdagend! Leerlingen gaan overigens graag liggen (in verband met veiligheid: op hun rug), dit wordt ook als een uitdaging gezien!

Eenvoudige steunsprongen

Spreidspringen over de bok is een activiteit die heel goed uit te voeren is met een afzet van de tumblingbaan. Er dreigt eigenlijk maar één risico: de bok staat te laag, waardoor de leerling met overrotatie over de bok vliegt en niet meer op de voeten landt. Om het bokspringen veilig te beoefenen, is het raadzaam een levende bok op een verhoogd vlak te plaatsen. De levende bok is heel makkelijk in hoogte aan te passen aan het niveau (en de wens) van de springer en omdat de bok op het verhoogde vlak staat, is de valdiepte gering (zie foto 7). Een eventuele val levert dan geen enkel probleem op (zie foto's 8 en 9).

Als het bokspringen beheerst wordt en leerlingen de aard van de vering onder controle hebben, is seriespringen in de lengterichting zowel als in de breedterichting een verantwoorde en interessante activiteit. Met enige creativiteit valt hier voldoende in te variëren.

Ook het hurkspringen is op een relatief eenvoudige manier te oefenen: denk hierbij aan de situatie waarbij twee leerlingen naast elkaar staan met de rug naar de springer toe: via plaatsing van de handen op de schouders kan de springer op een eenvoudige manier tot een hurksprong komen. Evenals bij het spreidspringen kan deze sprong zowel in de lengte- als de breedterichting geoefend worden. Door met leerlingen als steunvlak te werken kan de hoogte makkelijk aangepast worden aan het niveau van de springer (zie foto 11).

zoals meer of minder 'obstakels', met of zonder tussensprongen of variëren in hoogte van bok op maat van de springer (zie foto 10). Wederom waren deze oefeningen voor leerlingen goed haalbaar en een enorme uitdaging, ieder op zijn eigen niveau. Vooral met de hogere klassen hebben we dit als afsluiting van een les behandeld. Succes gegarandeerd!

Enkele reacties van leerlingen uit een havo 3 klas over de tumblings:

Sjors: "Niet standaard, leuk! Je doet hetzelfde als op een trampoline, maar dan meer en vaker. Dat maakt het veel leuker!"

Milan: "Springen is heel leuk. Sommige opdrachten zijn wel moeilijk, omdat ik niet zo'n turner ben."

Rens: "Ik vond het echt heel leuk omdat ik me super kan uitleven!"

Correspondentie: c.krijgsman@sjl.nl en/of p.vanbrunschot@fontys.nl

De filmbeelden zijn te vinden achter 'Mijn KVLO'.

Foto's: Christa Krijgsman

Bokspringen op het verhoogde vlak

Voor leerlingen vormt bokspringen over een andere leerling heen, een enorme uitdaging. Wanneer een leerling te dicht bij de bok afzet en dus tegen de bok aanspringt, zal hij veilig op de dikke mat vallen en eventueel in zijn val de bok meenemen zonder ernstige gevolgen. Als eenmaal de hoogte van de bok bepaald is en een paar maal gehaald, willen leerlingen meer. Zo kan de bok verhoogd worden tot een staande leerling met ingetrokken hoofd. Uiteraard met de rug naar de springende leerling toe in verband met veiligheid. Ideaal om snel te kunnen differentiëren!

Bokspringen in serie

Na deze sprongen behandeld te hebben, heeft één van onze collega's bedacht dat de combinatie tussen rechtstandige sprongen over leerlingen heen, goed te combineren is met bokspringen over levende bokken. Iets wat uit te bouwen is met vele variaties,

→ LEZEN OVER BEWEGINGSONDERWIJS AAN ZEER MOEILIJK LERENDEN

NIEUW

ISBN: 978-90-72335-45-6
Prijs: € 42,50 incl. BTW

Basisdocument bewegingsonderwijs aan zeer moeilijk lerenden

Het speciaal onderwijs is niet rijkelijk bedeed waar het gaat om specifieke literatuur die leerkrachten ondersteunt bij hun taak. Laat staan dat er literatuur voor handen is die zich richt op bewegingsonderwijs. Maar met de verschijning van het Basisdocument Bewegingsonderwijs aan zeer moeilijk lerenden is deze leemte in een klap ingevuld!

Wat willen we de leerlingen in de lessen bewegingsonderwijs op een school voor zeer moeilijk lerenden (ZML) leren? Welke activiteiten maken de leerprocessen mogelijk en hoe kan de vakleraar hierbij de passende leerhulp geven? In het Basisdocument Bewegingsonderwijs aan ZML worden 12 leerlijnen beschreven. Deze leerlijnen zijn uitgewerkt in maar liefst 29

bewegingsthema's met daarbinnen activiteiten uitgewerkt naar vijf verschillende niveaus. Op deze wijze worden alle leraren in het ZML-onderwijs in staat gesteld om de juiste activiteiten te kiezen voor iedere groep met leerlingen tussen de 4 en 18 jaar. Zelfs waar het groepen betreft met een groot onderling niveauverschil. Als extra is er speciale aandacht voor leerlingen met geringe bewegingsmogelijkheden en leerlingen in een rolstoel.

De publicatie Basisdocument Bewegingsonderwijs aan ZML is, mede door de methodisch/didactische uitwerking van de leerlijnen, een onmisbare schakel voor vakleraren op ZML-scholen en studenten in opleiding.

Bestel uw exemplaar vandaag nog via www.janluitingfonds.nl

Jan Luiting Fonds

In samenwerking met Arko Sports Media

Talenten gezocht voor het Nederlands CP-voetbalteam

CP-voetbal is een sport die alleen internationaal beoefend kan worden. Er wordt zeven tegen zeven gespeeld op een kleiner voetbalveld (75m x 55m), het doel is ook kleiner (5m x 2m). Er wordt gespeeld volgens de regels van de FIFA, waarbij enkele spelregels (géén buitenspel en inrollen) zijn aangepast.

De spelers van het Nederlands CP-voetbalteam spelen allen voetbal bij een reguliere club.

Door: Marcel Geestman

CP-voetbal

Het CP-team, oftewel het Paralympisch Voetbalteam, is de nationale afvaardiging vanuit de KNVB. CP-voetbal (internationaal **Football 7-a-side** genoemd) wordt gespeeld door voetballers die als gevolg van een hersenbeschadiging een motorisch probleem hebben. De beschadiging is meestal het gevolg van een geboortetrauma (Cerebrale Parese). In aanmerking komen ook voetballers die op latere leeftijd een hersenbloeding, herseninfarct of hersentumor hebben gehad. Spelers die in coma hebben gelegen en hier een licht motorisch probleem aan hebben overgehouden behoren eveneens tot de doelgroep.

Nederland is erg succesvol geweest. In 1988, 1992 en 1996 won het de gouden medaille op de Paralympics. In 1990 en 1994 werd het team Wereldkampioen. In 2008 behaalde Nederland op de Paralympics in Peking de vijfde plaats. Ieder jaar vindt er een internationaal toernooi plaats. In 2010 is dat het Europees Kampioenschap in Schotland. In 2011 is Nederland zelf gastheer voor het Wereld Kampioenschap

dat wordt gespeeld in drie speelplaatsen in Drenthe. Op het WK kan het Paralympische Voetbalteam zich plaatsen voor de Paralympics in Londen in 2012.

Jeugdteams

Zoals bij alle nationale selecties kent ook het CP-team een aantal jeugdselecties. De onder 19-, onder 17- en de onder 15-selecties trainen en spelen in Zeist zo'n tien keer per seizoen. De onder 19 heeft in de zomer van 2009 deelgenomen aan twee internationale toernooien in Kopenhagen en Barcelona.

Scouting/Werving

De voetballers die voor het nationale team in aanmerking komen, zitten verspreid in het reguliere voetbal en in het onderwijs. Vaak in het Speciaal Onderwijs maar ook, met of zonder 'rugzakje' in het reguliere onderwijs. Meestal weten de spelers zelf niet dat ze in aanmerking kunnen komen voor het CP-team. Voor de ontwikkeling van de selectie is het natuurlijk belangrijk om deze aan te vullen met nieuwe, goede spelers. Voor het CP-team kan het een kwaliteitsverbetering opleveren, als er

regelmatig tips binnenstromen over spelers met een 'mogelijk' motorisch probleem als gevolg van een hersenbeschadiging.

Waar moet 'de scout' op letten? Heeft de speler een lichamelijke beperking? Is de beperking het gevolg van een mogelijke hersenbeschadiging? Spelers hebben vaak een spasticiteit in arm en been. Dit kan enkelzijdig en dubbelzijdig voorkomen. Spelers met een verstandelijke -, visuele -, auditieve of andere lichamelijke beperking komen alleen in aanmerking als deze zich in combinatie met een hersenaandoening manifesteert.

Informatie

Voor meer informatie of voor tips over een potentiële kandidaat voor het CP-voetbal, neem dan contact op met de volgende contactpersonen:

Marcel Geestman, Bondscoach

Paralympisch voetbalteam:

marcel.geestman@knvb.nl

Tom Langen, Teammanager jeugd CP-teams: tom.langen@knvb.nl

Je vindt ons ook op www.onsoranje.nl en op <http://www.cpvotbal.nl/>

FOTO'S: JAN DE KONING (KNVB)

John Swinkels in actie

Nederlands Paralympisch team

Notulen Wintervergadering d.d. 12 december 2009

1 Opening

Van Driel opent de vergadering met een speciaal welkom voor de ereleden Dorpmans, Vd Gugten, De Heer, Ten Hoopen, Loopstra, Rotting en Statema.

Bericht van verhindering is ontvangen van de afdelingen Gelre en Dordrecht, de ereleden Crum, Franssen, Kan, Neutkens, Retera, Stegeman en de HB-leden Boetes en Simons.

Voorafgaand aan de vergadering doet Van Driel de volgende mededeling: het hoofdbestuur zal Jan Rijpstra als kandidaat voor het voorzitterschap van de KVLO voordragen. Rijpstra is bijzonder gemotiveerd voor het werk van de KVLO, hij heeft veel contacten in de politiek en de sportwereld en beschikt over veel bestuurlijke ervaring.

2 Mededelingen

- Sinds de Voorjaarsvergadering d.d. 15 mei 2009 zijn de volgende leden overleden:

- de heer A.J. Boerstra uit Groningen (afd. De Noorder)
 - de heer J.L. de Jong uit Arkel (afd. Dordrecht)
 - mevr. J.C. Moerman-van den Bergh uit Voorschoten
 - mevr. A. Oostinga-Olij uit Groningen (afd. De Noorder)
 - mevr. S.D. Reinders uit Rockanje (afd. Rotterdam)
 - de heer E.H. Timmermans uit Amstelveen (afd. AGOV)
 - de heer T.L. van der Voort uit Den Haag (afd. Zoetermeer)
 - de heer A. Vriens (erelid KVLO en oud-voorzitter Thomas van Aquino)
- De aanwezigen herdenken hen met enkele ogenblikken stilte.
- Ledenaantallen op peildatum 12 december. Het totale aantal leden bedraagt 2009: 9395 (in 2008: 9378, in 2007: 9297) waarvan gewone leden 8774 (in 2008: 8741, in 2007: 8323) en kandidaatleden

621 (in 2008: 637, in 2007: 974). Dit betekent dat het aantal gewone leden is toegenomen met 33 en dat het aantal kandidaatleden is gedaald met 16 ten opzichte van 2008. Per 1 januari 2010 worden 335 (in 2009: 425 leden) afgevoerd die hun lidmaatschap hebben opgezegd. Op peildatum 1 januari 2010 is er per saldo een ledentoeename van 107 leden (in 2009 was er een ledenverlies van 10 leden). De redenen van opzegging wijken niet af van voorgaande jaren zoals 'verandering werkring' en 'pensionering'.

- De Voorjaarsvergadering 2010 zal gehouden worden op 28 mei in Haarlem. De afdeling Haarlem heeft de organisatie op zich genomen. Voor 2011 heeft de afdeling AGOV aangeboden de Voorjaarsvergadering te organiseren.
- Mutaties bureau KVLO:
 - vanaf sept. is de heer Evert Minderaa als beleidsmedewerker Schoolsport werkzaam voor de KVLO (0,6 fte)

- vanaf december is mw. Willeke Plooyer in vaste dienst als secretaresse financiële en ledenadministratie
- de heer Chris Mooij is benoemd als voorzitter van de Redactieraad.
- De volgende bestuursleden hebben na de Voorjaarsvergadering afscheid genomen van hun bestuur:
 - AGOV, A.N. Hartman
 - De Graafschap, B. Nengerman
 - De Graafschap, F. van Zeelen
 - IJsselstreek, mw. D.J.M. Rienstra- van den Bogaert
 - 's Gravenhage, S. Nederhoed (doet nu website afdeling)
 - Twente, P.W. Vehof
 Het hoofdbestuur was veelal aanwezig.
- De volgende KVLO-leden hebben sinds de Voorjaarsvergadering de zilveren KVLO-speld ontvangen:
 - dhr. dr. B. Ebbelaar, FPU, inzet docent LO
 - mw. M. Poelmans, FPU, inzet docent LO
 - dhr. H.C.W. Wassenaar, afd. 's-Gravenhage
- Voor het 50 jaar KVLO-lidmaatschap ontvingen de volgende leden een zilveren speld:
 - mw. T.M. Starreveld en de heren D.J. Jansen, G.C. Mossing Holsteijn, H. Schaap, A.J. Schipper, H.G. Verbeek en P.M. de Vries.
- Mededelingen namens de Groepering Thomas van Aquino. Doorenbosch: op 11 december vond de succesvolle 42e Oriëntatiedag plaats. Volgend jaar zal de Oriëntatiedag in het teken staan van 60 jaar Thomas van Aquino. Er is afscheid genomen van de bestuursleden De Schepper en Triebels. Gesprekken met kandidaten voor de opvolging zijn gaande. Doorenbosch wenst ieder namens de Groepering Thomas zalige kerstdagen.
- Na de Voorjaarsvergadering hebben de volgende studiedagen en cursussen plaatsgevonden:
 - studiedag LO2 vmbo, 7 oktober Reehorst Ede, 135 deelnemers
 - studiedag MBO, 4 november HAN Nijmegen, 234 deelnemers
 - studiedag Praktijkonderwijs, 25 november Het Streek Ede, 52 deelnemers.
 - Netwerkbijeenkomsten LO2 vmbo: gestarte scholen regio Midden, 19 mei Zeist, 11 deelnemers
 - startscholen, 24 juni Zeist, 16 deelnemers
 - gestarte scholen regio Zuid 11 november Weert, 5 deelnemers
 - Levensreddend handelen:
 - basiscursus 4 en 15 juni Zeist, 14 deelnemers
 - basiscursus 17 en 18 november Zeist, 9 deelnemers
 - herhalingscursus 15 oktober Zeist, 8 deelnemers
 - twee basiscursussen en vijf herhalingscursussen op locatie.
 - Voor 2010 zijn de volgende studiedagen en cursussen bekend:
 - studiedag BSM, 1 april RSG Pantarijn te Wageningen
 - studiedag mbo, 7 april Hanze Hogeschool te Groningen
 - studiedag SO, 19 april Haagse Hogeschool te Den Haag
 - studiedag VO, 16 juni Windesheim te Zwolle.
 - Netwerkbijeenkomsten LO2 vmbo 2010:
 - startscholen, 10 februari Zeist
 - gestarte scholen regio Zuid, 10 maart Valkenswaard.
 - Levensreddend handelen 2010:
 - basiscursus 4 en 12 februari Zeist
 - twee basiscursussen en vier herhalingscursussen op locatie.
 - Activiteiten School en Sport 2009-2010:
 - aan Mission Olympic hebben ruim 150.000 leerlingen deel genomen. Uiteindelijk vond op 5 juni de Mission Olympic School Final plaats in het Olympisch Stadion te Amsterdam met 6.000 leerlingen
 - op 13 juni 2009 werd de KVLO golf-trophy voor KVLO-leden gespeeld op de golfbaan van Afferden. Er waren 50 deelnemers vanuit het hele land
 - op 16 september werd in samenwerking met de NGF de landelijke nascholingsdag voor KVLO-leden georganiseerd op Papendal met daaraan gekoppeld een wedstrijd op de Pitch en Putbaan om de beloftentrophy en een wedstrijd op de Edese golfclub om de talententrophy. Er waren ruim 100 deelnemers
 - op 28 oktober was er een feestelijke uitreiking van het certificaat 'sportactieve school' aan 40 scholen voor het VO en het PO van de gemeente Amsterdam
 - inmiddels zijn 149 VO-scholen en 179 PO-scholen gecertificeerd als sportieve school, dit is inclusief de scholen waarvan certificering is verlengd.
- Voor 2010 zijn de volgende activiteiten bekend:
 - 6 januari: feestelijke uitreiking certificaten 'sportactieve school' aan negen scholen voor het PO en SO in de gemeente Den Haag in de wijk Bouwlust
 - 16 t/m 23 april: Nationale Sportweek
 - 16 april: finale Mission Olympic NK minitrampspringen in Deurne
 - 21 april: verkiezingen sportiefste VO-school van Nederland in Delft
 - 22 + 23 april: finale Mission Olympic NK futsal en zaal hockey in Arnhem
 - 28 mei: voetbaltoernooi speciaal onderwijs cluster 3-scholen in samenwerking met de KNVB in Zeist
 - 4 juni: finales Mission Olympic NK in zeventien verschillende sporten in en rond het Olympisch Stadion in Amsterdam.
- De volgende zes scholen nemen in het schooljaar 2009-2010 deel aan het Kwaliteitsproject:
 - Elzendaalcollege te Boxmeer; Christelijk Lyceum te Zeist; Dr. Nassaulcollege, loc. Quintus te Assen; ISG Arcus te Lelystad; Amstelveencollege te Amstelveen en het Dollardcollege te Winschoten.
- Het aantal personen dat zich heeft ingeschreven voor het Initieel Register KVLO bedraagt meer dan 1000. In het Beroepsregister staan op dit moment 30 personen geregistreerd.
- De KVLO start in 2010 de campagne '3+2, een fit idee'. Doel is dat elk schoolgaand kind elke week drie uur gymles krijgt met daarnaast twee uur een naschools sportaanbod. Om dit te realiseren zal de KVLO draagvlak zoeken bij grote landelijke organisaties zoals NOC*NSF en NISB, en bij de politiek. Maar de kracht komt van onderop: van leraren, van ouders, van leerlingen zelf. We hebben de leden hard nodig om de campagne te laten slagen. Er volgt binnenkort meer informatie via de *Lichamelijke Opvoeding* en de website.
- Samenwerking KVLO en NOC*NSF. Om de samenwerking tussen KVLO en NOC*NSF meer kracht bij te zetten en win-win-situaties te creëren is een overleggroep NOC*NSF - KVLO samengesteld. Deze gaat de gezamenlijke boodschap, doelen en activiteiten in het kader van sport en onderwijs formuleren en de mogelijkheden voor integrale interventies in kaart brengen. Dit kan uitmonden

in een convenant met samenwerkingsafspraken.

- Convenant gezond gewicht. Het hoofdbestuur heeft besloten dat de KVLO zich aansluit bij dit convenant. Het algemeen deel is inmiddels ondertekend; de KVLO heeft zitting in de werkgroep van het deelconvenant School.
- Van Bussel: het logo van de KVLO wordt vernieuwd. Vier voorstellen voor nieuwe logo's hangen op diverse plaatsen in de zaal. Ieder kan aangeven welk model de voorkeur heeft. De logo's staan daartoe ook met een poll op de website. Graag de leden daarop attenderen, zodat het nieuwe logo een breed draagvlak zal hebben.

3 Notulen voorjaarsvergadering d.d. 15 mei 2009

- Pag. 43, punt 4, Lamers, afd. Rijk van Nijmegen: de opmerkingen vanuit de vergadering m.b.t. de regionale positionering zouden worden meegenomen ten behoeve van het advies Werkgroep BOM. Dit komt later in de vergadering terug.
- Twee benoemingen hebben plaatsgevonden in het middagdeel en zijn daarom alleen door middel van foto's in de notulen opgenomen.

De notulen worden vastgesteld.

4. Voorstel hoofdbestuur

Het hoofdbestuur stelt voor het reglement registratie op twee punten aan te passen: IV Beroepsregister (nieuwe tekst)

- 6 De leraar is gehouden een – iedere vier jaar te herhalen – gecertificeerde EHB(S) O en/of BHV-scholing met positief resultaat te hebben gevolgd. De waardering

hiervan is maximaal 12 punten/herhalingscholingen per jaar. Voor het overige is de leraar vrij in de keuze van de door hem of haar te volgen relevante scholing.

VIII Toetsing (nieuwe tekst)

- 2 De Commissie Registratie bestaat uit vijf personen en heeft een inhoudelijke verantwoordelijkheid. De commissie bestaat uit een onafhankelijke voorzitter, een secretaris vanuit de KVLO en drie vakdeskundigen. De zittingstermijn van de leden van de Commissie Registratie is vier jaar. Deze kan per Commissielid eenmaal worden verlengd. Maximaal vier leden van de Commissie Registratie treden tegelijkertijd af.

Bax licht de voorstellen toe. Omdat de commissie van beroep nog nooit actief is geweest, is deze nog niet in een rooster van optreden opgenomen.

Beishuizen, afd. Oost-Brabant: wat te doen met waardering van een EHBO-diploma dat net behaald is voor intrede in het register? Bax meldt dat daar soepel mee wordt omgegaan.

Het voorstel van het hoofdbestuur wordt aangenomen; het reglement zal worden aangepast.

5 Begroting 2010

De begroting 2010 ligt ter inzage bij de afdelingsbesturen. Van Bussel licht de begroting toe. De KVLO moet bezuinigen vanwege een dreigend tekort van 130.000 euro. Inmiddels is in samenspraak met het bestuur van de CMHF een contributieverlaging overeengekomen. In de penningmeestersvergadering zijn bezuinigingsvoorstellen besproken. Uitgangspunten hierbij waren: geen contributieverhoging

en geen personele consequenties. Het hoofdbestuur heeft ervoor gekozen om het blad *Lichamelijke Opvoeding* terug te brengen van 14 naar 11 nummers per jaar en het studentnummer om de twee jaar te laten uitkomen. Daarnaast zijn de personeelsdiners geschrapt in het jaar dat er een personeelsdag plaatsvindt. De personeelsdagen worden versoberd. Met deze bezuinigingen en de lagere contributie CMHF is het tekort teruggebracht naar 20.000 euro. Dat is haalbaar om in de komende jaren de begroting weer in evenwicht te brengen. Stek, afd. Leiden: de bezuinigingsvoorstellen zijn niet besproken in de penningmeestersvergadering. Er is alleen een lijst met mogelijke bezuinigingen uitgedeeld, waarop voorkeuren konden worden aangegeven. Dit zou gaan om toekomstige bezuinigingen. Er is wel gesproken over de mogelijkheid het tekort voor komend jaar te accepteren. Het is de vraag of het verstandig is te bezuinigen op het blad, dat in het tevredenheids onderzoek zo hoog heeft gescoord. Is dit wel te vervangen door de nieuwsbrief en de website?

Nienhuis, afd. Delft vraagt of er andere opties zijn. Het blad is tenslotte het visitekaartje van de vereniging.

Van Bussel: de voorstellen in de penningmeestersvergadering waren bedoeld om te komen tot peiling van meningen vanuit de penningmeesters. De uiteindelijke keuze is door het hoofdbestuur gemaakt. Daarbij is meegenomen dat, ondanks de hoge score in het tevredenheidsonderzoek, we weten dat niet alle leden het blad even goed lezen. Van Driel: het hoofdbestuur wil geen contributieverhoging omdat de mogelijkheid bestaat dat dit volgend jaar aan de

orde is vanwege de structuurswijzigingen. Het accepteren van het tekort doet een te grote aanslag op de middelen. Bovendien was al in een eerder stadium besloten dat het blad teruggebracht zou worden naar 12 nummers op het moment dat de website goed zou draaien. Het is de bedoeling dat de vrijgekomen personele uren bijdragen aan meer en betere invulling van de website.

Snijders Blok, afd. AGOV: omdat het gaat om een totaalpakket bezuinigingen en er niet over onderdelen gesproken kan worden, is de afdeling AGOV niet akkoord met de bezuinigingen.

Er wordt overgegaan tot stemming. Van Driel vraagt de afdelingen of men kan instemmen met de begroting.

De begroting wordt goedgekeurd met achttien stemmen vóór, één stem tegen en één onthouding.

6 Verkiezing hoofdbestuur

In 2009 treden statutair af en hebben zich herkiesbaar gesteld Oscar Erken, Desiree Simons en voorzitter Gert van Driel. De voorzitter is herkiesbaar onverminderd het streven van het bestuur om op korte

termijn tussentijds een voorzitterswisseling te kunnen realiseren.

Er zijn geen tegenkandidaten ingediend zodat de kandidaten kunnen worden herbenoemd. In principe geldt de benoeming voor drie jaar; tenzij de bestuursleden eerder terugtreden met ingang van de nieuwe structuur.

Van Driel licht toe dat de (her)benoemingsprocedure van bestuursleden in de nieuwe structuur aan de orde komt in het beslisdokument dat in de extra ledenvergadering van maart besproken wordt. Daarin wordt ook het rooster van aftreden in de overgangperiode geregeld.

7 GO-zaken

Onder dit punt worden ook de schriftelijke vragen van de afdeling NW-Veluwe inzake de verhoging van de pensioenleeftijd meegenomen.

Evers licht de stand van zaken toe. De lopende CAO's staan onder druk van loonmatiging in verband met de economische crisis. We zullen hier in de komende nieuwe CAO-onderhandelingen mee geconfronteerd worden. De overheid zal waarschijnlijk inzetten op de nullijn terwijl

in de marktsector een loonstijging van 1 à 1,5% zichtbaar is. De bonden gaan zich de komende tijd beraden over hun inzet in de onderhandelingen. In het PO is wel recent een nieuwe salarisafpraak gemaakt. Alle maandsalarissen zijn verhoogd met 1% voor de periode 1 augustus - 1 januari. De AOW-leeftijd is een belangrijke kwestie geweest. Dit is geen CAO-aangelegenheid, maar een zaak van regering en kabinet. De bonden hebben inspraak via hun vertegenwoordiging in de SER. De KVLO is vertegenwoordigd via de CMHF/MHP. In het overleg over de pensioenleeftijd zit de ruimte in de discussie over zware beroepen. Het gesprek en de besluitvorming daarover zal nog wel enkele jaren duren. De vakcentrales willen naar een flexibele AOW-leeftijd met een kernleeftijd van 65 jaar en mensen stimuleren langer te werken. Er is vanuit de bonden nog veel weerstand tegen de kabinetsplannen maar de actiebereidheid is niet hoog, ook niet binnen de KVLO. Daarbij moet worden opgemerkt dat actie vanuit alleen de KVLO niet effectief zal zijn; dit moet breed georganiseerd worden. Veenstra: het gaat ook om het opschuiven van de spijleeftijd van pensioenen. Dit

heeft consequenties voor het tijdstip van uittreden. Nu is het voordeel voor de werkgever vanwege het hoge werkgeversdeel van de premies. Evers: het kabinet wil via fiscale maatregelen ook de avp-leeftijd naar 67 jaar brengen.

Veenstra: er is kritiek op de functiemix. Werknemers hebben problemen met de scheiding tussen de boven- en onderbouw; werkgevers klagen over de financiële consequenties. Dit wordt een onderwerp in het CAO-overleg.

Vanuit de VO-Raad zijn voorstellen gekomen de bapo-leeftijd op te schuiven. Vakantieregeling: de zomervakantie voor leerlingen in het VO gaat zes weken worden. Er worden vijf dagen van leerlingen ingezet voor scholing; het gaat erom of dit vakantie genoemd wordt of niet. We gaan er in de CAO-onderhandelingen op inzetten om de 60 vakantiedagen in stand te houden. In januari ontvangt elke leraar in het VO een brief met een verwijzing naar een internetenquête over werkdruk in het VO. Een ieder wordt verzocht deze enquête in te vullen; de uitkomsten vormen de basis van de inzet in de onderhandelingen.

8 Rondvraag

Er zijn schriftelijke vragen van de afdeling NW-Veluwe binnengekomen:

1. Hoe oud worden docenten gemiddeld?

Dit is niet bekend.

2. Hoeveel procent van de gestarte docenten bewegingsonderwijs zijn nog volledig werkzaam bij hun pensioen?

Veel docenten verlaten vroegtijdig het arbeidsproces. De arbeidsongeschiktheidscijfers voor onderwijs zijn hoog, maar er zijn geen precieze cijfers over.

Op de site van het SBO is hier wel informatie over te vinden. Evers vraagt bij SBO na of er specifiek onderzoek naar diverse vakken gedaan kan worden. Dit zijn vaak wel kostbare onderzoeken.

Teekens, afd. NW-Veluwe: de pensioenleeftijd wordt nu verhoogd van 59 (bapo) naar 67. Hoe geven deze oudere collega's de gymnastieklessen?

Evers: hier gaat de discussie over zware beroepen spelen. Het is zeker dat hier op gebied van personeelsbeleid een en ander geregeld moet worden, zeker voor het vak LO.

Klein Lankhorst: hier kan de onderwijsassistent wellicht een rol spelen.

Van Driel zegt toe te trachten feiten of cijfers boven tafel te krijgen en voorstellen te doen voor oplossingen specifiek gericht op de leraar LO.

3. Wat is nog het nut van de levenslooplegging?

Dit geeft verlichting voor de verhoging van de AOW-leeftijd. Bruto uitkeren van het gespaarde tegoed kan niet; dit moet aangewend worden voor verlof, of er moet belasting over betaald worden.

Veenstra: bij overgang van een dienstverband naar pensioen kan er uitgekeerd worden, maar ook dan belast.

Mondelinge rondvraag

Dortmont, afd. West-Brabant dankt het hoofdbestuur voor het vrijwilligersgeschenk.

9. KVLO 150 jaar

Aernout Dorpmans licht de plannen van de jubileumcommissie toe. Er zijn veel activiteiten op diverse terreinen van de LO

gepland voor leden, leerlingen, kader en medewerkers.

Vanuit de afdelingen komt de suggestie voor een afdelingsbijdrage aan de kosten van de activiteiten. Dorpmans accepteert dit graag. Hij zal elke ledenvergadering de stand van zaken toelichten. Het werk van de jubileumcommissie gaat in nauw overleg met Van Bussel en Westerbeek.

Sanders adviseert bij de veelheid van plannen de kwaliteit goed te bewaken. Wellicht moeten er keuzes gemaakt worden.

Voor de organisatie van de Voorjaarsvergadering 2012 wordt overlegd met de afd. Haarlem.

Klein Lankhorst: complimenteert Dorpmans met de fantastische plannen en pleit ervoor hiermee verder te gaan, ongeacht het feit of er in de loop van de tijd keuzes gemaakt moeten worden.

Dorpmans geeft aan dat we niet alles zelf organiseren; wat te delegeren is naar opleidingen of andere instanties, dat gebeurt.

10 Plan van aanpak voor bestuurlijke vernieuwing KVLO

Van Driel licht het plan van aanpak van het hoofdbestuur toe. Aan de hand daarvan worden de volgende opmerkingen gemaakt.

Wassenaar, afd. 's-Gravenhage: mist een moment van besluitvorming van de ledenvergadering om door te gaan met de bestuurlijke vernieuwing. De kaderbijeenkomst was alleen een peiling van meningen.

De Wijn, afd. Friesland: sluit zich hierbij aan. Is bestuurlijke vernieuwing nog wel noodzakelijk nu het tevredenheidsonderzoek zo'n positief beeld geeft.

Van Haselen, afd. De Graafschap: pleit ervoor de uitkomsten van het tevredenheidsonderzoek mee te nemen in de voorstellen ten behoeve van de bestuurlijke vernieuwing.

Van Westing, afd. 's-Gravenhage: in hoeverre is het voornemen tot vernieuwing afhankelijk van de tijdgeest.

Van Driel: in de Wintervergadering 2008 is formeel besloten de werkgroep BOM in te stellen t.b.v. een advies voor bestuurlijke vernieuwing. Dit o.a. naar aanleiding van onvrede vanuit het hoofdbestuur, de staf en de ledenvergadering over transparantie. In de Voorjaarsvergadering 2009 is melding gemaakt over de voortgang van de werkgroep. In het kaderoverleg van november 2009 zijn de meningen vanuit het kader gepeild waarbij informeel door het kader

toestemming is verleend op deze weg verder te gaan. Het plan van aanpak is de volgende stap op deze weg. Het traject is erop gericht de leden tevreden te houden in de komende jaren. Het gaat om een ontwikkeling van de steeds verdergaande professionalisering van de vereniging. Dit heeft inderdaad ook te maken met tijdgeest en de heersende gedachten over verenigingsstructuren. Inhoudelijke invulling van het plan van aanpak zal via het beslisdocument worden voorgelegd aan de leden in de extra ledenvergadering van 24 maart a.s.

Het hoofdbestuur draagt als kandidaat voor het voorzitterschap Jan Rijpstra voor, zoals eerder in de vergadering is medegedeeld. De afdelingen kunnen nog kandidaten voor het voorzitterschap indienen. Hoe het voorzitterschap exact wordt ingevuld is nog niet bekend; dit is ook afhankelijk van de functie-invulling van directeur. Dit wordt opgenomen in het beslisdocument.

Lamers, afd. Rijk van Nijmegen: adviseert het hoofdbestuur een externe deskundige in te schakelen voor de vaststelling van het profiel voor directeur en voorzitter. Ook pleit hij ervoor het rooster van aftreden

goed te regelen. In het plan van aanpak stellen zeven personen uit het huidige bestuur zich herkiesbaar, terwijl in het advies van de werkgroep BOM uitdrukkelijk is gekozen voor vernieuwing van het bestuur.

Weustink, afd. Noord-Holland: pleit ook voor het inschakelen van een externe deskundige voor de bureauorganisatie.

Van Driel licht toe dat eerst de directeur wordt benoemd, waarna met hem/haar een externe deskundige de bureauorganisatie wordt uitgewerkt. Dit hoeft niet op 1 september helemaal gereed te zijn.

Stek, afd. Leiden: er komt in dit plan van aanpak veel bevoegdheid bij de directeur te liggen. De voorzitter is hoofdverantwoordelijk en ook het gezicht naar buiten. Dat betekent een veel grotere functie dan één dag per week, zeker in de eerste periode. Van Westing: sluit zich hier bij aan. Veel invloed en kennis gaat naar het bureau.

Wordt het hoofdbestuur daardoor minder krachtig, zeker als het gaat om vrijwilligers?

Van Driel: het bureau professionaliseert inderdaad en vraagt daardoor een andere rol van de directeur. Het bestuur zal

dezelfde of zelfs meer capaciteiten moeten hebben dan het huidige bestuur vanwege de controlerende functie. Het feit dat de bestuursfuncties niet bezoldigd zijn, hoeft dit zeker niet in de weg te staan.

Eggen, afd. 't Suydenvelt: verdere professionalisering is goed. De directeur legt verantwoording af aan het bestuur; het bestuur legt verantwoording af aan de ALV, dat is goed geregeld.

Dijkstra, afd. De Noorder spreekt zijn vertrouwen uit in de bestuursvernieuwing. Het hoofdbestuur gaat verder met dit plan van aanpak. Wanneer nodig, wordt er vóór de ledenvergadering van 24 maart nog een kaderbijeenkomst over dit onderwerp georganiseerd.

11 Sluiting

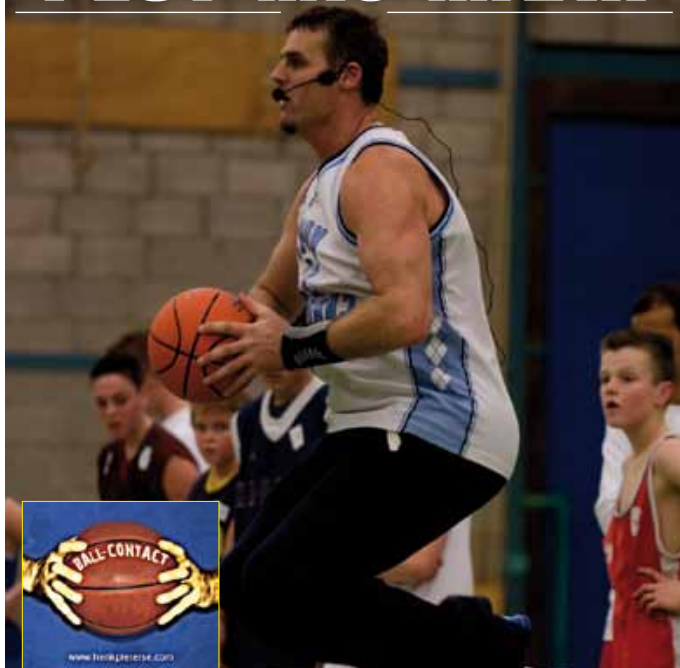
Van Driel sluit de vergadering en wenst een ieder goede feestdagen toe.

Foto's: Len van Rijn

Notuliste: Corry Dijkstra

ADVERTENTE

"PEST MIJ MAAR"

Haal "ome" Henk in huis
 • 211 cm EX-INTERNATIONAL •
 #1 in Thema-Clinics 06-46322685
WWW.HENKPIETERSE.COM

TRENOMAT SCHEIDINGSWANDEN

De jongste generatie zaalscheidingen
Trenomat Acoustic®

- Geluidsreductie en geluidsabsorptie in alle zaaldelen door akoestisch wandmateriaal!
- Ook voor renovatie en verbeteren van de akoestiek in bestaande accommodaties!

De Graaf en van Stijn BV
 Postbus 32
 2420 AA Nieuwkoop
 Tel: (0172) 57 97 20
 Fax: (0172) 57 26 70
 www.trenomat.nl
 info@trenomat.nl

Al 40 jaar gespecialiseerd in nieuwbouw & onderhoud

KVLO start campagne

Jij doet toch ook mee?

3+2 = een ~~fit~~ idee

De KVLO wil voor iedere leerling drie uur gym op school (door een vakleraar) én een naschools sportaanbod van twee uur (voor PO, VO en mbo). Zodat elk kind, van 6 tot 18 jaar, iedere dag een uur onder deskundige begeleiding kan sporten en bewegen.

Om dit te bereiken start de KVLO de campagne 3+2= een fit idee!

Door: Nathalie Koopman

Op deze manier kun je de beweegnorm van een uur bewegen per dag, structureel halen. De school is dé plek om dat te regelen, want daar bereik je alle kinderen. En op scholen zijn gekwalificeerde docenten, die leerlingen de juiste begeleiding en stimulans kunnen geven. Zowel de goede en fitte als de minder getalenteerde en minder gemotiveerde leerling. Daarnaast zijn er voor het bewegingsonderwijs richtlijnen opgesteld met einddoelen en leerlijnen, zodat ieder kind gevarieerd en doelgericht les krijgt. En leraren bewegen en sport (de nieuwe term voor gymleraren) kunnen na schooltijd ook de spin in het web van bewegen zijn: door een coördinerende rol in een 'beweegteam', in samenwerking met een Lobosser of via de Brede School in een combinatiefunctie.

Doelgroepen

Met de campagne wil de KVLO ouders, leerlingen en docenten bereiken. Als er van onderaf een beweging op gang komt die roept om meer bewegen en sport op school, dan zullen politiek (zowel landelijke als regionale overheid) en schoolbesturen moeten volgen.

Daarom is het nodig dat er een zo'n breed mogelijk maatschappelijk draagvlak voor deze campagne komt. Hiervoor zijn vanuit de KVLO gesprekken gaande of volgen met NOC*NSF, Olympisch plan, NISB, VSG, Platform Sport, bewegen en onderwijs, Convenant Gezond Gewicht, ALODO, ouderverenigingen, AVS, VBS, gemeenten, schoolbesturen, politici etc.

Jouw rol

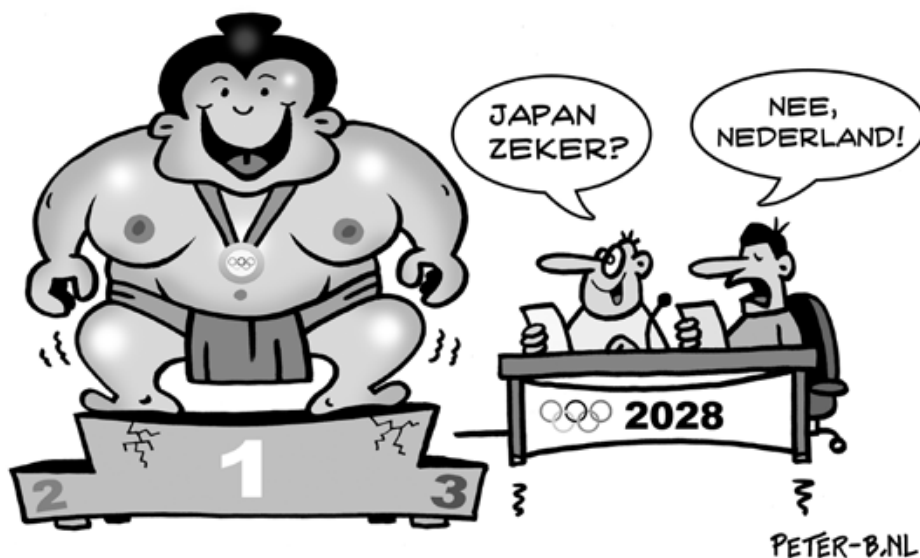
We kunnen het doel 3+2 niet bereiken zonder de inzet van onze leden, jullie dus!

Daarom doen we een beroep op jullie om te helpen de campagne tot een succes te maken. Wat kun je doen?

- Help mee om 3+2 bekendheid te geven op jouw school, onder jouw leerlingen, onder jouw schoolbestuur, onder jouw collega's. Hiervoor komen er posters, stickers etc. die binnenkort op scholen

- Geef aan bij welke (lokale) evenementen, congressen, studiedagen in jouw regio etc. de KVLO 3+2 zou kunnen uitdragen. Dan maken we daar een actiekalender van.
- Kom met ideeën voor de campagne: welke acties stel je voor, welke organisaties moeten we nog meer betrekken, wie ken jij als bevlogen 'pro-bewegen' politicus of schoolbestuur in jouw gemeente, etc.
- Meld 'good practices' aan van scholen die een goed voorbeeld zijn van het stimuleren van bewegen in en om de school. Bijvoorbeeld door extra gym en/of door een breed naschools sportaanbod aan te bieden.

Geef je ideeën door aan nathalie.koopman@kvlo.nl; je kunt ook bellen: 030 692 0847 en vragen naar Nathalie of via 06 1635 1521.

zullen worden verspreid. Met cartoons proberen we de campagne luchtig te houden (zie voorbeelden hiernaast).

- Verwijs ook naar de site van de KVLO. Daar vind je de laatste informatie over de campagne.
- De KVLO zoekt prominenten/bekende Nederlanders (oud-topsporters/LO-ers) die de campagne een gezicht kunnen geven. Ken je zelf prominenten/bekende Nederlanders in jouw regio? Of ben je er misschien zelf één? Geef het door!

- Bied je aan om mee te helpen bij acties, bijvoorbeeld gericht op de lokale politiek of op schoolbesturen in jouw regio.

Waarom nu?

- Er is een maatschappelijke trend waarbij het belang van meer bewegen steeds meer aandacht krijgt. Uit allerlei hoeken wordt nut en noodzaak van een actieve leefstijl benadrukt, uitgaande van de beweegnorm van een uur per dag voor kinderen/jongeren. Erica Terpstra (uit-

tredend voorzitter NOC*NSF per half mei 2010) houdt regelmatig vurige pleidooien hiervoor en ook andere prominenten laten zich horen. Daarbij wil de KVLO inhaken. In het beleidsplan 2008-2012 heeft de KVLO al aangegeven dat drie uur gym en een naschools beweegaanbod van twee uur een belangrijk doel is.

- Op 3 maart a.s. zijn er weer gemeenteraadsverkiezingen. Een mooi moment om gemeentebesturen ervan te overtuigen om meer aandacht te schenken aan bewegen in hun gemeente. Door bijvoorbeeld voldoende sporthallen en gymzalen ter beschikking te stellen voor gymlessen. Maar ook door schoolbesturen te stimuleren om meer te doen aan bewegingsonderwijs en sport, in en om de school. De KVLO heeft alle gemeenteraadsfracties een tienpuntenplan gestuurd, waarin staat wat gemeenten kunnen doen om bewegen te stimuleren.¹

Uit recent onderzoek (jan 2010) van de VSG (Vereniging Sport en Gemeenten) blijkt dat 85% van de gemeenten dreigt te bezuinigen op uitgaven voor sport.

de ambitie is om te komen tot één uur bewegen per dag voor elke leerling én de terugkeer van de vakleerkracht in het basisonderwijs.

Wat gaan we doen?

Binnen de KVLO is sinds dit najaar een kleine werkgroep bezig om de campagne vorm te geven. Er is al een aantal stappen ondernomen.

- Deelnemen aan de dertien sportdebatten die in de aanloop naar de gemeenteraadsverkiezingen van maart a.s. worden georganiseerd door NOC*NSF, NISB en VSG. De KVLO is in Den Haag, Leiden, Rotterdam en Arnhem aanwezig geweest en zal de komende maand bij nog een aantal debatten ons geluid over 3+2 laten horen. Ook na de gemeenteraadsverkiezingen komt er mogelijk een vervolgactie gericht op de nieuw gevormde colleges van bestuur.
- Versturen tienpuntenplan naar alle gemeenteraadsfracties met daarin tips om bewegen op school te stimuleren. Een bericht hiervan is opgenomen op de

campagne te starten bij grote landelijke partijen (zoals NOC*NSF, NISB, VSG, Olympisch Vuur, Convenant Gezond Gewicht etc.).

- Contact gelegd met Stichting KidsVitaal, bestaande uit onder andere alle commerciële omroepen, NISB en voedingsindustrie; zij verzorgen massamediale campagnes.

De volgende ideeën zijn er om de komende tijd uit te voeren.

- Verzamelen van *good practices* (via de site) van scholen die goed bezig zijn op het gebied van bewegen. Tot nu toe ontbreekt hiervoor een overzicht.
- Officiële lancering campagne met publiciteit (voorjaar).
- Dossier op site KVLO met informatie, good practices, onderzoek, actiekalender etc.
- In ons eigen vakblad LO een vaste rubriek over de campagne.
- Benaderen prominente Nederlanders, die zelf LO'er zijn, uit de sport komen of pro-bewegen zijn. Hen uit laten spreken voor 3+2 en wellicht bij acties betrekken.
- Hyvespagina voor 3+2 maken, met 'viral'

- Het kabinet heeft besloten dat het plan om heel Nederland op Olympisch niveau te brengen door kan gaan. Met mogelijk de Olympische Spelen in 2028 in ons land. De kinderen die dan de gouden medailles moeten winnen, gaan nú naar de basisschool... Dus moet je daar nu investeren in een goed bewegingsklimaat.
- In het Convenant Gezond Gewicht, dat de KVLO mede heeft ondertekend, staat in het deelconvenant School dat

sites van *sportenverkiezingen.nl* en *nisb.nl*.

- Ondertekenen (met 40 andere partners) van Convenant Gezond Gewicht. In het deelconvenant School staat de volgende ambitie: *'het dagelijks aanbieden van ten minste één uur sport en bewegen voor, tijdens en of na schooltijd'. En daarnaast 'een inspanningsverplichting voor de terugkeer van de vakleerkracht in het PO'.*
- Peilen van interesse om samen een

die mensen door kunnen sturen naar elkaar; lid worden van de groep 3+2. Mogelijk met prominenten erop met wie mensen 'iets' virtueel kunnen doen.

- Opstarten onderzoek naar effect meer bewegen op basisscholen.
- Houden enquête onder ouders: wat is hun mening over het aantal uren bewegingsonderwijs op dit moment?

En in het algemeen: benaderen (vak) pers om via artikelen/interviews aandacht te schenken aan de campagne.

3+2 = een ~~fit~~ idee

Achtergrondinformatie

Dat kinderen niet genoeg bewegen, dat is bekend. Slechts 33% van de jongens en 22% van de meisjes onder de 18 voldoet aan de nationale norm van een uur bewegen per dag. Bewegen is niet alleen goed voor gezondheid en een middel in de strijd tegen overgewicht, maar is ook goed voor de sociale en cognitieve ontwikkeling op andere vlakken. Dit blijkt uit diverse wetenschappelijke onderzoeken². Hieruit blijkt ook dat meer bewegen niet ten koste gaat van leerprestaties, maar deze eerder bevordert!

Door beweging aan te bieden in en om de school bereik je alle kinderen én daarmee bied je een structurele oplossing in de strijd tegen te weinig bewegen en overgewicht. Op jonge leeftijd leren regelmatig te bewegen, vergroot de kans dat kinderen later ook blijven bewegen.

Dus is het belangrijk om bewegen van kinderen te stimuleren. De KVLO ziet het als haar belangrijkste doel voor de komende jaren om met deze campagne het aantal beweegmomenten in en om de school te laten stijgen.

Huidige situatie LO op school

In het PO is er geen verplicht aantal uren voor vakken maar wordt over het algemeen twee keer per week 45 minuten gym gegeven. Dit is een norm die blijkt uit de gemeentelijke modelverordening voor huisvesting, maar is nergens wettelijk vastgelegd. Voor kleuters is de norm negen beweegmomenten per week. De gemeenten hebben de taak om accommodaties ter beschikking te stellen voor de gymlessen op school. In de praktijk lukt het niet alle scholen om twee gymlessen per week te realiseren, bijvoorbeeld door gebrek aan accommodatie. De scholen waar structureel drie uur gym per week gegeven wordt, zijn op één hand te tellen.

In het voortgezet onderwijs is er wel een wettelijke regeling voor het aantal gymuren tijdens de middelbare schooltijd. De praktijk is dat leerlingen in de onderbouw over het algemeen meer uren gym krijgen dan in

de bovenbouw. Er zijn nog steeds scholen die geneigd zijn om minder uren bewegen en sport te geven.

Een andere ontwikkeling is het ontstaan van verschillen in hoeveelheid sport en bewegen op school per leerling. Doordat steeds meer scholen via speciale sportklassen of een sportprofiel extra bewegen aanbieden, krijgen bepaalde groepen leerlingen meer sport en bewegen maar een anderen juist minder.

Op het mbo is het (nog) slecht gesteld met het bewegingsonderwijs: het wordt niet of nauwelijks gegeven. Hier is wel een voorzichtige tendens naar een stijging gaande. Een aantal scholen, verenigd in het 'platform bewegen en sport mbo', heeft aangegeven bewegen weer op te nemen in de opleidingsleerplannen. In het kader van de Alliantie 'School en Sport samen sterker' hebben dertien mbo-instellingen hiervoor een sprintpremie ontvangen. En in het 'Beleidskader Sport, Bewegen en Onderwijs' zijn gelden gereserveerd voor het mbo.

Rol overheid

De overheid heeft oog voor het probleem van bewegingsarmoede bij jongeren. Via de Alliantie School en Sport (2005 - 2008), de nota Tijd voor Sport (2005) en het Beleidskader Sport Bewegen en Onderwijs (2009) geeft de overheid aan de problemen te erkennen en aan te willen pakken. De overheid geeft veel subsidies voor allerlei tijdelijke stimuleringsprojecten, maar een structurele aanpak ontbreekt vooralsnog.

De motie Rijpstra (2004), die pleit voor drie uur bewegingsonderwijs per week voor alle leerplichtige leerlingen (tot 16 jaar), is een aantal jaren geleden aangenomen door de Kamer. Deze is echter tot nog toe niet uitgevoerd.

De overheid verstrekt via het gemeentefonds gelden aan gemeenten om zo accommodaties beschikbaar te kunnen stellen aan scholen. De praktijk is, dat er een capaciteitstekort is aan goede sporthallen

en gymzalen om te voldoen aan de vraag naar (meer) gymuren.

Publicaties KVLO in relatie tot deze campagne (bijlagen op site te vinden)

- Beleidsplan KVLO 2008-2012.
- Opiniestuk KVLO over bewegingsarmoede (okt 2009).
- Tienpuntenplan gemeenten (korte en lange versie) (okt 2009).
- Nieuwsbericht tienpuntenplan gemeenten (okt 2009).
- Reactie op ondertekenen Convenant Gezond Gewicht (nov 2009).

Noten

1 Coördinatie door de overheid, zowel landelijk als regionaal, is noodzakelijk om structureel het beweegprobleem aan te pakken, vindt de KVLO. Dit blijkt wel uit de positieve ervaringen hiermee in Rotterdam (*Lekker Fit!*) en Amsterdam (Jump In). In Rotterdam heeft de gemeente de scholen gestimuleerd om drie uur bewegen en sport te geven. En in Amsterdam is de voorwaarde om mee te mogen doen dat elke school een vakleerkracht aanstelt (met subsidie van de gemeente), naast twee uur bewegingsonderwijs.

2 Zie wetenschappelijk onderzoek van Visscher (Groningen), Van Mechelen, van Hilvoorde en Borghouts (samenvatting in voorstudie Olympisch Plan 2028).

Correspondentie:

nathalie.koopman@kvlo.nl

Mission Olympic Schoolsport Competitie

Schooljaar 2009-2010 is al weer bijna halverwege, tijd om even stil te staan bij de KVLO schoolsporttoernooien. In deze tekst krijg je een overzicht van de veranderingen die hebben plaatsgevonden. Niet alleen in organisatie, maar ook in personele bezetting. Door: Ton Winkels

Mission Olympic Schoolsport Competitie

Er is veel veranderd. Twan Belgers besloot te stoppen na vier jaar als beleidsmedewerker schoolsport. Hij was de motor achter de KVLO-schoolsporttoernooien. Zijn vervanger is Evert Minderaa.

In een poging te groeien worden de KVLO-toernooien nu de Mission Olympic Schoolsport Competitie (MOSC) genoemd. Een naam die vooral meer moet gaan aanspreken naar buiten toe.

Een last-minute posteroffensief heeft ertoe geleid dat er dit jaar 200 scholen deelnemen aan de toernooien, een record! Maar zoals gezegd streven we ernaar dat dit de komende jaren verder groeit. Daarom worden er achter de schermen plannen gemaakt om dit te bereiken. In ieder geval gaat een aantal reglementen veranderen in de hoop dat meer scholen mee gaan doen. Vooral in de traditionele schoolsporten als volleybal en basketbal is een terugloop te constateren en die willen we proberen tegen te gaan. Misschien verandert er nog wel iets in het aanbod en we willen voor een beperkt aantal sporten gaan kijken of we kunnen komen tot grotere regionale voorrondes. Deze zullen dan niet door de scholen georganiseerd worden wat een enorme ontlasting voor jullie betekent! Dit jaar is frisbee opgenomen in het toernooiaanbod. Met een eerste voorzichtige inschrijving moet dit toernooi komende jaren uitgroeien tot een volwaardig deelnemer in het aanbod. De samenwerking met de NFB (Nederlandse Frisbee Bond) is in ieder geval goed van de grond gekomen. Meer informatie over MOSC: evert.minderaa@kvlo.nl

Voetbaldag speciaal onderwijs

De vierde editie van de voetbaldag voor cluster 3-scholen uit het speciaal onderwijs vindt plaats op 28 mei 2010 op het KNVB

FOTO: TWAN BELGERS

sportcentrum in Zeist. De organisatie is in handen van de KVLO en de KNVB. Vanaf 1 januari konden de scholen zich via de website www.schoolensport.nl inschrijven en het liep meteen storm. Gezien de beperkte accommodatie kunnen er maximaal 36 teams meedoen. Begin maart krijgen de scholen definitief te horen met hoeveel teams zij kunnen meedoen. Deze dag wordt mede mogelijk gemaakt door een financiële bijdrage van de Johan Cruijff Foundation. Meer informatie: ton.winkels@kvlo.nl

Verkiezingen 'Sportiefste VO-school van Nederland'

Alle VO-scholen in Nederland die werken aan een sportief imago zijn uitgenodigd deel te nemen aan deze verkiezingen. Aanmelding voor deelname is mogelijk tot 1 maart 2010. De genomineerde scholen worden met maximaal 40 leerlingen uitgenodigd om op woensdag 21 april in de Nationale Sportweek naar Delft te komen. Op het sportcomplex van de TU Delft krijgen zij een leuk sportief programma aangeboden terwijl de directie en de docent

LO bevestigd worden door een deskundige jury. Naast de titel 'Sportiefste VO-school van Nederland' ontvangt de winnaar een waardecheque van € 6000,- te besteden bij een van de toestellenfabrikanten van Nederland. De overige genomineerden ontvangen een cheque van € 1500,-. Op de website www.schoolensport.nl vindt u alle informatie.

Contact: ton.winkels@kvlo.nl

KVLO Golf trophy 2010

De elfde editie van de KVLO Golf trophy wordt verspeeld op zaterdag 12 juni 2010. Deelname staat open voor alle KVLO-leden en medewerkers die minimaal in het bezit zijn van een GVB. Naast prijzen voor individuele deelnemers in de verschillende categorieën is er ook een mooie prijs beschikbaar voor het beste 'afdelingsteam'. Dus enthousiasmeer je collega's alvast om samen deel te nemen. Wij zijn nog in onderhandeling met enkele banen. Zodra bekend is op welke baan de elfde Golf trophy wordt verspeeld maken we dat bekend en wordt de inschrijving geopend. Meer informatie: twan.belgers@kvlo.nl

Lichamelijke opvoeding op de basisschool

Auteur: Henk van der Loo

Uitgeverij Noordhoff, Groningen (2009), zesde herziene druk

Prijs: € 49,95

Inmiddels zag alweer de zesde druk van dit boek, dat in 1978 voor het eerst werd uitgegeven, het daglicht. Het boek behoort al jaren tot de vaste literatuur op diverse Pabo's en ALO's.

Sceptici zouden kunnen opperen dat er in onze snel veranderende wereld geen behoefte is aan weer nieuwe uitgaven van 'oude' boeken. Maar Henk van der Loo, oud-docent van de ALO Tilburg heeft aanpassingen gedaan die recht doen aan de eisen van de moderne tijd. Hij paste hiertoe zijn 'didactische en methodische handleiding' aan op tal van punten. Zo gebruikt hij in deze nieuwe uitgave onder andere de competenties voor de moderne vakleerkracht, casuïstiek en een complete digitale leeromgeving (www.pabowijzer.nl). Op deze digitale leeromgeving vindt men digitale hoofdstukken uit het boek, samenvattingen, toetsvragen met feedback en videofragmenten die de theorie steeds praktisch ondersteunen. Ook heeft hij kans gezien om via de nieuwe versie van zijn boek bepaalde inhoud te 'updaten'. Aanpassingen van de kern-doelen, informatie over passend onderwijs, BOS-impuls en nog veel meer zaken vonden hun weg in de nieuwe uitgave. Samen met een moderne lay-out en nieuwe vormgeving kan het boek er weer een poos tegenaan. Hoewel belangrijk, zijn deze aanpassingen niet de hoofdreden om het boek aan te schaffen of te lezen. Het werk dankt zijn kracht vrijwel zeker (en nog altijd...) aan de 'inzichten' en 'kennis' die erin verwerkt zitten. Kennis van en inzicht in de licha-

melijke opvoeding van kinderen. In het hele boek staat steeds het bewegende kind centraal. Het kind voor wie lichamelijke opvoeding *waardevol* en *waardenvol* is. *Waardevol* omdat goed *bewegen*, Van der Loo spreekt in dit kader van de intrinsieke waarde van kwalitatief hoogwaardig bewegingsonderwijs, steeds bijdraagt aan de motorische, cognitieve en sociaal-emotionele ontwikkeling van kinderen. *Wardenvol* omdat in elke omgang tussen de leerkracht en leerlingen een mogelijkheid tot waardenrealisatie schuilgaat. Elke hbo-afgestudeerde die op kinderen wordt 'losgelaten' om ze te beïnvloeden mag zich hiervan bewust zijn; de docent die kinderen leert om vanuit respect voor elkaar met elkaar om te gaan. Kinderen uitdaagt om verantwoordelijkheid te nemen. Kinderen leert zelfstandig te werken. En tot slot kinderen laat merken dat ze de moeite

waard zijn en dat ze erbij horen. Van der Loo verhaalt kortom van de lichamelijke opvoeding waar bewegen een feest mag zijn, maar waar ook geleerd moet worden. Het boek legt op aangename wijze de verantwoordelijkheid voor het vak bij de vakleerkracht en biedt hem of haar de mogelijkheden om deze schone taak verantwoord op zich te nemen. Zo leert het boek (toekomstige) vakleerkrachten via de stappen van een volledig uitgewerkte didactische analyse om zelfstandig LO-lessen voor te bereiden, te realiseren en te evalueren. Let wel, het boek is geen kant-en-klare methode en biedt geen lessenreeksen. Dit is gelijk ook het commentaar dat de modernist nog op dit boek zou kunnen hebben. Van der Loo

geeft als het ware uitleg over de ingrediënten, kookadvies en kooktechnieken. Hij levert kortom een heel boek over koken, maar dan zonder kant-en-klare recepten. Belangrijk om in dit kader te noemen is dat het volgen van een recept nog niet betekent dat je kunt koken (hoewel het misschien best iets lekkers oplevert!). Iemand leren koken houdt echter in dat deze persoon zoveel te weten krijgt over koken dat hij/zij zelf recepten kan schrijven. Daar is *Lichamelijke opvoeding op de basisschool* dan ook voor bedoeld. Iemand verantwoord zijn eigen 'recept' voor een les lichamelijke opvoeding leren te schrijven. Zo moet het, mijn inziens, gelezen worden. Zo moet het gebruikt worden.

Gertjan van Dokkum,
docent Bewegingsagogiek,
Fontys Sporthogeschool Tilburg

ADVERTENTE

Na het succes van **Bewegen, Sport en Maatschappij** voor de **bovenbouw** is er nu:

“**Bewegen en Sport**” voor de **onderbouw** vmbo/havo/vwo

De eerste scholen zijn al met dit boek aan het werk!!!

Meer informatie: www.lichamelijkeopvoeding.nl

Bestel het kennismakingspakket voor de sectie:

6 boeken + CD-ROM (docentenhandleiding) voor € 99,- Verzendkosten: € 5,00

email: albert.sickler@tiscali.nl

Negen Haagse scholen ontvangen certificaat sportactieve school

Op woensdag 6 januari jl. hebben negen scholen voor primair en speciaal onderwijs uit de Haagse wijk Bouwlust uit handen van de KVLO en NOC*NSF het certificaat 'Sportactieve school' ontvangen. Onder deze negen scholen bevinden zich drie scholen voor speciaal onderwijs: de Piramide, de Inspecteur S de Vriesschool en De Springplank. Zij zijn daarmee de eerste scholen voor SO in Nederland die het certificaat 'sportactieve school' hebben ontvangen. Tijdens een feestelijke bijeenkomst, waarbij vertegenwoordigers van alle scholen en van de andere bij het Bouwlust Schoolsport Team Project betrokkenen aanwezig waren, werden de certificaten uitgereikt.

Foto's: Sebastiaan Nederhoed

ADVERTENTE

Dé locatie voor outdoor, recreatie en kampen

Complete programma's voor

- Werkweek
- Survival
- Buitensport onderwijs
- Schoolreisjes etc.
- Team- en introductiedagen

Groepskampeerterrain
Groepsaccommodatie
12 ha 'outdoor terrein'

Gildeweg 7
7047 AR Braamt
(Doetinchem)
Tel. 0314 - 335 449

www.markant-outdoorcentrum.nl

**BOUW, ONDERHOUD
EN KEURINGEN
VAN KLIMWANDEN**

e: products@mountain-network.eu / t: +31 (0)88 123 68 22

WWW.MOUNTAIN-NETWORK.EU/PRODUCTS

Een combinatiefunctie als eind- en minorstage

Het laatste jaar aan de ALO te Amsterdam, een aantal verschillende eindstagemogelijkheden en nog veel meer minormogelijkheden. Er is keuze in overvloed om je te specialiseren in het laatste jaar van de opleiding. Deze student aan de Amsterdamse ALO heeft ervoor gekozen om zijn eindstage en minorstage in een combinatiefunctie sport te gieten. Deze baan werd hem aangeboden door Stichting SportSupport Kennemerland in Haarlem. In dit artikel gaat hij in op zijn werkzaamheden. Door: Michael Brink

Drie jaar geleden in mijn eerste jaar op de ALO begon mijn contact met SportSupport. Deze organisatie zorgt onder andere voor activiteiten in de wijk, regelt ook plaatsing van combinatiefunctionarissen op scholen, maar doet daarnaast nog veel meer op het gebied van bewegen. Daarover zal ik het in dit artikel niet hebben. Via een vriend van me kwam ik terecht op een pleintje in Heemstede om hier basketbalactiviteiten te verzorgen voor jeugd uit de wijk. Dit leek mij leuk om te doen aangezien ik ook training gaf bij basketbalvereniging HOC uit Haarlem, de oudste basketbalvereniging van Nederland. Via een van de andere op het plein aanwezige trainers, Tim Vreeburg, kwam ik in aanraking met SportSupport. Hij vroeg me een keer een clinic te geven voor een aantal basisscholen.

Stroomversnelling

Na deze clinic is het eigenlijk heel snel gegaan. Binnen een aantal maanden had

ik een paar clinics gegeven en vroeg Tim mij of het me leuk leek om als sportbuurtwerker aan de slag te gaan. Toevallig was ik net gestopt met mijn andere baan dus kwam dit eigenlijk erg goed uit. Na deze activiteit ben ik steeds meer activiteiten gaan geven totdat ik in mijn derde jaar van de ALO een contract aangeboden kreeg voor twaalf uur in de week. Ik ben aan het werk gegaan bij Sport in de Wijk, een onderdeel van SportSupport. Binnen deze twaalf uur was ik verantwoordelijk voor het organiseren en coördineren van vakantieactiviteiten en voor het geven van

activiteiten tijdens het sportbuurtwerk. In de loop van het jaar heb ik een aantal van mijn stages bij SportSupport gelopen en zo ben ik steeds meer betrokken geraakt bij deze stichting.

Het werken binnen 'Sport in de Wijk' is iets wat mij ontzettend bevalt. Het idee om tieners en jongeren te helpen door middel van sport vind ik een zeer mooi streven. Inmiddels is 'Sport in de Wijk' binnen SportSupport ontzettend gegroeid en hierdoor kon ik in de loop van de tijd dat ik hier werk ook meegroeien naar een nieuwe functie.

Tennis

Op een gegeven moment kwam ter sprake wat ik eigenlijk van plan was om te gaan doen in mijn vierde en laatste jaar van de ALO. Mijn voorkeur ging uit naar de minor bewegen en projectmanagement en voor mijn major wist ik nog niet of ik

Dag	Locatie	Tijd	Activiteit
maandag	BS Parkrijk	08.00 - 15.30 uur	Bewegingsonderwijs
maandag	MLKing	15.30 - 17.30 uur (+0,5 uur)	Uitvoering Sportbuurtwerk
dinsdag	Kantoor	08.00 - 15.00 uur	Coördinatie
dinsdag	Teylerplein	15.30 - 17.30 uur (+0,5 uur)	Uitvoering Sportbuurtwerk
woensdag	BS Parkrijk	08.00 - 14.00 uur	Bewegingsonderwijs
woensdag	Teylerplein	15.00 - 17.00 uur (+0,5 uur)	Uitvoering Sportbuurtwerk
woensdag	Viersprong	18.30 - 21.00 uur	Uitvoering Sportbuurtwerk
donderdag	Kantoor	08.00 - 15.00 uur	Coördinatie

Figuur 1: Een planning van een 'gewone werkweek' zonder vergaderingen

Pleinactiviteiten

nu het basisonderwijs of het voortgezet onderwijs in wilde. Vanuit SportSupport heeft Bas de Wit mij toen gevraagd of ik als combinatiefunctionaris mijn eindstage wilde invullen.

Taken

Binnen mijn takenpakket valt dat ik twee dagen bewegingsonderwijs geef op de Brede School Parkrijk en daarnaast werk ik in de coördinatie en de uitvoering van sportbuurtwerk in Haarlem-Oost. Vanaf het moment dat mijn stage begon kwam hier al veel meer bij kijken. Ik had gedacht dat ik gewoon mijn contractuele uren elke week zou draaien en dat ik uiteindelijk in een 'werkritme' zou komen. Hier zag ik best tegenop want ik heb altijd gezegd dat een baan met zulke strakke werktijden niet iets voor mij is. Gelukkig is de combinatiefunctie sport een baan die niet duidelijk vast te leggen is in een rooster. Uiteraard heb ik wel een rooster maar hierbuiten zijn nog zo veel meer vergaderingen en afspraken waar je naartoe moet. Er zijn weken dat je 45 uur werkt maar er zijn ook weken dat het erg rustig is, met name in de schoolvakanties.

Het contact leggen met verschillende scholen en instanties in de wijk is ook iets wat bij deze functie erg belangrijk is en wat ik zelf als heel leuk ervaar. Het gaat hierbij om contacten op alle niveaus. Zo zit ik in overleggen met wijkraden en bewoners maar ook zijn er overleggen met andere welzijnsorganisaties, de gemeente, scholen en meerdere woningbouwcoöperaties. Het is belangrijk om met iedereen in de buurt contact te hebben die hier ook maar enige vorm van invloed heeft. De combinatiefunctie sport in Haarlem-

Oost houdt in dat je verbindingen legt tussen diverse instanties, dat je geregeld als bemiddelaar optreedt en daarnaast het sportaanbod vergroot en/of verbetert. Omdat dit best een brede functieomschrijving is kan het ook niet anders dan dat iedereen dit op zijn of haar eigen manier oppikt.

Afwisselend

De combinatiefunctie is een zeer afwisselende en uitdagende stage/baan waar je heel veel eigen inbreng bij hebt. Voor deze functie staat 36 uur en dit is mij dan ook aangeboden als baan. De combinatiefunctie wordt door SportSupport aangeboden vanuit de CAO Welzijn, dit is echter per aanbieder verschillend. Ook kan er gekozen worden om binnen de CAO Sport of binnen de CAO Onderwijs werkzaam te zijn.

Het grote voordeel voor een basisschool is naar mijn mening dat de docent bewegingsonderwijs niet alleen op de school werkzaam is maar ook echt betrokken

is bij de buurt. De docent ziet kinderen op meerdere momenten in de week en ook in verschillende settings. Vooral voor kinderen in 'aandachtswijken' is dit naar mijn mening erg belangrijk. Ze zien je niet alleen als de leraar maar leren je ook op andere vlakken kennen en dit is natuurlijk wederzijds. De mazen in het 'vangnet' voor de kinderen worden steeds kleiner doordat je als combinatiefunctionaris goed weet wat er allemaal speelt in de omgeving van een kind. Hierdoor kan je kinderen op sportief gebied maar ook zeker op sociaal-emotioneel gebied helpen en begeleiden naar een goede toekomst. Met deze functie ben ik uiteraard erg blij, ik kan mijn stage verwerken in deze baan en leer er ook nog eens zeer veel van.

Correspondentie:

michael@sportindewijk.nl

ADVERTENTE

ZWERFSPORT OUTDOOR

WERKWEKEN / TREKTOCHTEN

Belgische Ardennen: 5 locaties

Franse Ardennen: Haulme

Duitsland: Eifel-Heimbach

Frankrijk: Verdon-Côte d'Azur-Mimizan

Sloveense Alpen: Bled

Nederland: Flevopolder-Noordwijk

Gratis introductiedag Ardennen

Zaterdag 10 april 2010

KIJK OP: WWW.ZWERFSPORT.NL/ACTIE

Langevelderslag 36-38
2204 AH Noordwijk
Tel: 088-007 2010
E-mail: info@zwerfspor.nl

(KV)LO nieuwsberichten

- Meer dan 5000 KVLO nieuwsbrieflezers Door bij het contributie(wijzigings)formulier ook de keuzemogelijkheid te geven nieuwsbrieflid te worden is het aantal spectaculair gestegen. Bij deze nieuwe aanmelders wordt bovendien het lidnummer aan het mailadres gekoppeld waardoor deze bij iedere nieuwsbrief bovenaan vermeld wordt. Altijd bij de hand dus.
- In maart nieuwe basiscursus Levensreddend Handelen. De inschrijving is geopend voor de nieuwe cursus in Zeist. Levensreddend Handelen/EHBSO is een verplicht onderdeel om KVLO-registerdocent te kunnen worden en moet eigenlijk in het pakket van iedere docent LO zitten. Een dag voor de basiscursus is er een herhalingscursus voor collega's die de basiscursus al in de pocket hebben.
- Rotterdam gaat verder met haar strijd tegen overgewicht bij kinderen. Inmiddels is de helft van de Rotterdamse basisscholen (88) een Lekker Fit! school. Dat betekent extra gymles en voorlichting over gezonde voeding voor 20.000 leerlingen. In 2010 is het voortgezet onderwijs (VO) aan de beurt. In de brugklas van 25 VO-scholen wordt Lekker Fit! ingevoerd.
- Heeft u het beste idee voor NISB? Waagt u een schot voor open doel, en scoort u met uw idee voor NISB? Maak kans op de prijs van € 1000,- voor de uitvoering van uw idee, of voor de ondersteuning van een beweegproject bij u in de buurt

- Bron SportKnowhow: Het klaarleggen van een judovloer is een crime. Het is zwaar werk, neemt veel tijd in beslag en na een tijdje judoën liggen de matten alweer zover uit elkaar dat er gevaarlijke naden ontstaan. De nieuwe Pleat-Up judovloer brengt daar voorgoed verandering in.
- In 2010 start SLO een project om de inhoudelijke kwaliteit van het schoolexamen van de vakken Frans, Duits, geschiedenis, natuurkunde en BSM te borgen en waar mogelijk te verbeteren.
- De huidige CAO-VO loopt op 1 augustus van dit jaar af. Het overleg voor een nieuwe cao is gestart. We zullen u de komende tijd regelmatig van onze vorderingen op de hoogte houden.
- IJshockeyen, schaatsen, langlaufen. Zo'n winter lokt ook de gymleraar naar buiten om met de leerlingen te genieten van ijs en sneeuw. Bewust en onbewust weet iedereen dat het gezond is buiten bezig te zijn. En uit onderzoek blijkt dat het ook niet-sporters stimuleert in beweging te komen!

KVLO kalender

- 17+18 mrt 2 daagse basiscursus Levensreddend handelen (12)
- 24 maart: Algemene Leden Vergadering
- Voorjaar 2010: Netwerkbijeenkomsten speciaal onderwijs

- 1 april: Studiedag Bewegen, Sport en Maatschappij (6) (inschrijving geopend)
- 7 april: Studiedag MBO in Groningen (6) (inschrijving geopend) Meer >>>
- 7 april: Studiedag Rijk van Nijmegen (3)

Vacatures

- Consulente Sportontwikkeling (0,7 fte/Arnhem)
- Consulente bewegingsonderwijs (m/v) (38 uur/Hoofddorp)
- Sport en Recreatie Rotterdam zoekt voor meerdere basisscholen, voor het project 'Lekker Fit!', Gymleraren nieuwe stijl!

De laatste nieuwsberichten en meest recent bijgewerkte kalender zijn te vinden op www.kvlo.nl

Leden kunnen ook lid worden van de digitale nieuwsbrief (en nog regelmatig een update krijgen) via de nieuwsbrief-link onderaan de homepage!

Het getal () staat voor het aantal te behalen punten voor het KVLO beroepsregister. (zie tabblad 'beroepsregistratie' op de homepage) Inloginformatie (voor leden) is te vinden op het adresbriefje in de omslagfolie van dit blad!

Correspondentie:

webredactie@kvlo.nl

Nieuw logo KVLO

De leden hebben gekozen! Het nieuwe logo van de KVLO is een feit. Via de site en op de wintervergadering konden leden hun stem uitbrengen op diverse voorstellen. Ruim 400 mensen hebben hiervan gebruik gemaakt. Door: Nathalie Koopman

En het gekozen logo was direct overduidelijk favoriet (meer dan 50% koos dit logo). Misschien wel omdat het het meest op het oude logo lijkt. Want het nieuwe logo is een restyling van het oude logo, dat stamt uit de jaren zestig.

Het resultaat is een fris, jong ogend beeldmerk dat activiteit uitstraalt. Dat was een belangrijke voorwaarde voor de KVLO: we zijn een vereniging voor bewegen dus dat moet ook tot uiting komen in het logo. Het juichende, bewegende mensje geeft dit weer.

We maken nu gebruik van twee kleuren groen, zodat ook de letters LO beter naar voren komen. Want daar draait het toch allemaal om!

De iets groter wordende letters symboliseren de groei en de kracht van de KVLO, waarbij de nadruk ligt op LO. Om duidelijker te maken wat KVLO betekent, is de volledige naam van de vereniging onder het logo gezet.

Het logo is ontworpen door De Smaakmakers Communicatie. Dit bedrijf zal het logo ook verder uitwerken in een nieuwe

Koninklijke Vereniging van Leraren Lichamelijke Opvoeding

huisstijl voor de KVLO: voor briefpapier, enveloppen, e-mailhandtekening, website, vakblad, visitekaartjes, banner en powerpointpresentatie.

Het nieuwe logo is te downloaden via www.kvlo.nl.

Dus vanaf nu: gebruik het nieuwe logo van de KVLO!

NB: Zie je nog ergens het oude logo en kun je het niet zelf aanpassen: geef een seintje op nathalie.koopman@kvlo.nl

Olympische droom

Het Olympisch Plan 2028, zegt u dat iets? Meer nog dan een concreet plan is het een idee dat door NOC*NSF in het leven is geroepen. De naam suggereert een keihard voornemen om de Olympische Spelen van 2028 naar Nederland te krijgen, maar zo heet wordt de soep niet gegeten. In de woorden van het NOC*NSF zelf: "Het Olympisch Plan 2028 is de ambitie om met sport in de volle breedte een bijdrage te leveren aan Nederland, met veel positieve effecten nu en in de toekomst. En met de organisatie van de Olympische en Paralympische Spelen van 2028 in Nederland als inspirerend perspectief en mogelijke uitkomst". De organisatie van de Olympische Spelen als mogelijke uitkomst. Daarmee wordt niet (alleen) bedoeld 'als we de organisatie krijgen', maar ook dat we helemaal nog niet zeker weten of we hem wel willen krijgen. In de plannen staat namelijk dat pas in 2016 besloten gaat worden of we er aan toe zijn om een gooi te doen naar de kandidatuur. In de tussentijd worden aan het lonkende perspectief van 'Amsterdam 2028' allerlei ambities verbonden die we met zijn allen toch al een hele tijd graag willen bereiken met sport en bewegen. Er zijn maar liefst acht van die ambities. Die betreffen de topsport, de breedtesport, de sociaal-maatschappelijke effecten, welzijn, economie, ruimtelijke ordening, de organisatie van evenementen en de media-aandacht. De opstellers van het plan schrijven daarover: "Wie ambities heeft, heeft ook dromen. Ook wij hebben dromen. Dromen over de bijdrage van sport aan een betere maatschappij". Ik kan niet anders dan die ambities van harte onderschrijven, al zou ik me misschien in iets minder utopisch-euforische bewoordingen uitlaten. Wat ik me wel afvraag, is of het verbinden van de Olympische Droom aan het realiseren van die ambities een slimme zet zal blijken te zijn. Of juist een contraproductieve. In de jaren '80 had je in Nederland het Komitee Olympische Spelen Nee. Het organiseerde tussen 1984 en 1987 'aksies' om te voorkomen dat de Olympische Spelen van 1992 in Amsterdam zouden worden gehouden. Ik kan me herinneren dat met name toenmalig burgemeester Ed van Thijn het hard moest ontgelden. De protesten gingen zelfs zo ver dat alle leden van

het IOC zakjes met wit opgestuurd kregen uit Nederland, om Amsterdam in een kwaad daglicht te stellen en op die manier de kandidatuur kansloos te maken. Achteraf, zo analyseren de historici, was 'Amsterdam 1992' toch al kansloos. Het ging tussen Parijs en Barcelona, Amsterdam was erbij gevraagd voor de aankleding. En eindigde dus met vijf stemmen als laatste. Het zijn dat soort associaties waarvoor ik me afvraag of het wel zo handig is, die verbinding tussen de Spelen binnenhalen en onze maatschappelijke sportieve ambities. Staat er misschien al een nieuw comité in de coulissen klaar? Bovendien bekruipt me bij het idee van de Nederlandse Spelen ook een vage angst dat we, om in sporttermen te blijven, verder willen reiken dan onze polsstok lang is. Dat lief, klein, Nederlandje, kan dat zo'n groot evenement nog wel aan? In de plannen van 1992 werd gesproken over 'de compacte spelen', maar dat kunnen de spelen natuurlijk al lang niet meer zijn. Het is een mega-evenement. Kunnen we het wel aan, hebben we er wel de ruimte voor, en de middelen? De voorbereidingskosten schijnen in het ongunstigste geval 4,7 miljard euro te zijn, waarvan 3,5 miljard uit publieke gelden. In Amsterdam kunnen ze nog geen metrolijn aanleggen zonder budgetverdubbelingen en dramatische vertragingen, dus de Spelen.....? En waar zou zo'n Olympisch Dorp moeten verrijzen, en al die benodigde accommodaties? Ik schrijf trouwens over Amsterdam 2028, maar dat is niet meer dan een soort van artistieke vrijheid. Tot nu toe laat men zich van officiële zijde helemaal nog niet uit over welke Nederlandse stad kandidaat zou moeten worden. Maar 2028 is wel precies honderd jaar na Amsterdam 1928, en dat is niet voor niets. Aan de andere kant, uitwijken naar de 'buitengebieden' klinkt misschien wel minder in de marketing, maar daar zit wel meer ruimte! Stel je voor, over een aantal jaren: een olympische race, eindigend met een stemming bij het IOC. De kandidaten prijzen zichzelf nog één keer aan: New York 2028! Madrid 2028! Tokio 2028! Lelystad 2028 !!!
Mery Graal

AFDELINGEN

ZEELAND

42e Docenten volleybaltoernooi
Datum: 6 maart
Plaats: Kruitmolenhal, te Middelburg
Info: aafchiel@zeelandnet.nl en belzerbos@zeelandnet.nl

LIMBURG

Studiedag en jaarvergadering
Datum: 15 april

AGENDA

Zwerfsport nodigt docenten uit!

Zwerfsport Outdoor Verzorgt inmiddels alweer 24 jaar actieve schoolreizen. Om kennis te maken met de vele mogelijkheden nodigt Zwerfsport docenten uit voor een gratis kennismakingsdag in de Ardennen op zaterdag 10 april 2010. Een geheel verzorgde dag met onder andere transfer naar en van de Ardennen, kennismaking met onze outdoor activiteiten, de locaties van Zwerfsport en ons vaste team. Zwerfsport staat voor waardevolle en veilige programma's door professionele begeleiding en betrokkenheid van instructeurs. Door ervaring en proactief meedenken vóór, tijdens en na de organisatie van de schoolreis, slaagt Zwerfsport erin van elke schoolreis een unieke ervaring te maken. Informatie: www.zwerfsport.nl/actie of bel 088 007 2010

BVLO organiseert een navorming dans

BVLO organiseert op woensdagvoormiddag 31 maart een navorming dans in Melsele (Rodenbachlaan, 9120 Melsele). LO-ers zijn en blijven 'doeners'. Daarom, wordt dit een actieve voormiddag met keuze uit vier verschillende workshops dans (circuit op muziek, MTV-dance, zumba, videoclipdance). De workshops zijn opgesplitst volgens doelpubliek, namelijk, lager onderwijs 2^e/3^e graad, secundair onderwijs 1^e graad en secundair onderwijs 2^e/3^e graad. Je kiest twee van de vier aangeboden workshops. Na afloop ga je naar huis met kant-en-klare dansjes en een hoop nieuwe ideeën om aan de slag te gaan. Trek je dansschoenen aan en doe mee!
Meer informatie, het online inschrijvingsformulier en volledig programma vindt u op <http://www.bvlo.be/nl/x/227>.

Voor het overzicht van scholingen en andere evenementen zie de kalender op de pagina van de webredacteur.

EHBSO in maart en veel scholingen in april, mei en juni!

Basiscursus EHBSO (12) en herhalingsdag EHBSO (6) voor docenten LO

Op 16 maart is er een herhalingsdag en op 17 en 18 maart 2010 is er opnieuw een tweedaagse basiscursus 'Levensreddend Handelen'. Zowel de herhalingsdag als de basiscursus vinden plaats in Zeist van 13.00-20.00 uur. De scholingen zijn gericht op het werkterrein van de docent LO waarbij rekening wordt gehouden met de leeftijdsgroep van de leerlingen. De cursisten leren een systematiek te gebruiken zoals die ook door professionele hulpverleners wordt toegepast om acuut levensbedreigende situaties te onderzoeken en te behandelen. Hierdoor kunnen mensenlevens worden gered, invaliditeit beperkt en de samenwerking met de professionele hulpverlening verbeterd. De basiscursus is gericht op docenten LO.

Nadere informatie en aanmelden via de KVLO-site of corry.dijkstra@kvlo.nl

Studiedag BSM in Wageningen (6)

KVLO en SLO organiseren op donderdag 1 april (geen mop) de landelijke studiedag BSM in havo en vwo. Naast een interessant programma is er gelegenheid om ervaringen uit te wisselen. Dit jaar wordt expliciet aandacht besteed aan de verdedigings-sporten. De studiedag is op RSG Pantarijn locatie MHV in Wageningen van 13.00 - 20.30 uur. Er zijn veel en gevarieerde workshops. Een paar voorbeelden: kwaliteitsborging schoolexamen, boksen, altijd kans op slagen, judo, schermen en coach de coach. Net als andere jaren is het vooral een dag voor en door collega's. Er is in het programma ruime gelegenheid om allerlei collega's te spreken, ervaringen met toetsen, PTA's en andere ideeën uit te wisselen. Hopelijk is er zowel voor gevorderden, beginners en belangstellenden genoeg te zien en te horen.

Het gehele programma kunt u vinden op de website. Inschrijven kan via de site. S.v.p. inschrijven in februari, want vol=vol.

Studiedag mbo in Groningen (6)

Het Platform Bewegen en sport mbo van de MBO Raad organiseert samen met de KVLO, Hanze Hogeschool Instituut voor Sportstudies en het Alfa College op 7 april 2010 van 9.30-17.00 uur de tweejaarlijkse landelijke studiedag voor het Middelbaar Beroepsonderwijs.

Dit jaar is het thema: *gezondheid en vitaliteit voor studenten van beroepsopleidingen*. Bovendien wordt via de workshops een doorkijkje gegeven naar de stand van zaken in het project 'Beleidskader Sport Bewegen en Onderwijs'. Er is een ruime keuze aan workshops voor managers en docenten zoals test je leefstijl, samenwer-

Tijdens deze studiedag SO wordt het belang van 'netwerken' benadrukt. Wat kunnen we leren van elkaar? Hoe ziet het vakwerkplan eruit? De workshops zijn niet bedoeld om te shoppen, maar juist om kennis, ideeën en ervaringen te delen. De kern en de kracht van netwerken is: *'halen en brengen'*.

Voor ieder cluster in het speciaal onderwijs zijn er specifieke workshops die ingaan op vakwerkplanontwikkeling. Daarnaast zijn er veel boeiende, inspirerende praktijk-workshops.

Het hele programma en het inschrijfformulier staan op de website. S.v.p. inschrijven vóór 15 maart.

Studiedag VO in Zwolle (6)

Op 16 juni is de studiedag VO op de Christelijke Hogeschool Windesheim, de

De puntenwaardering voor de KVLO-Registratie staat bij de studiedagen op deze scholingspagina's tussen haakjes vermeld.

ken met sportverenigingen, bedrijfssport, bewegen in het curriculum en meten is weten.

Informatie over het programma en de inschrijving staan op de site. S.v.p. inschrijven voor half maart en vol=vol.

Studiedag SO in Den Haag (6)

Op 19 april is de jaarlijkse studiedag voor het SO van 9.00-17.00 uur op de Haagse Hogeschool voor Sportstudies (HHS) te Den Haag.

Het thema voor deze studiedag is: *'(Net) werken in het speciaal onderwijs'* met de subtitel *'Wie in dit kind het wonder ziet, is de leerkracht die geniet'*.

Calo, te Zwolle. Het thema van dit jaar is: *'Vak(leerkracht) in beweging', persoonlijke ambities zorgen voor vakontwikkeling*.

De afgelopen jaren is het onderwijs ingrijpend veranderd. Ook binnen en rondom het bewegingsonderwijs zijn ingrijpende ontwikkelingen nog steeds gaande. Deze ontwikkelingen treffen zowel de les bewegingsonderwijs, maar ook het domein Bewegen en Sport binnen de school. Zo verbinden we ons meer en meer met het lokale beweeg- en sportaanbod. Ons vak is in beweging! De vakleerkracht is in beweging! Ook doordat persoonlijke ambities nagestreefd worden is er een enorme impuls in vakontwikkeling! In het kader van het brede scala aan ontwikkeling in het

Impressie studiedag VO

werkveld van Bewegen en Sport zullen we een viertal thema's aanbieden, waarin deze verschillende 'vernieuwende' perspectieven de revue zullen passeren. Het gaat daarbij om (1) *persoonlijke ontwikkeling van de vakleerkracht*, (2) *passend bewegingsonderwijs; het staat en valt met de ontwikkelingskracht van de vakleerkracht*, (3) *LO is een vak in ontwikkeling, zowel voor de leerlingen als binnen de school* en (4) *de vakwereld in beweging door afstemming en samenwerking tussen School en Sport*. De workshops zijn vernieuwend, afwisselend en sluiten aan bij één van de

vier thema's. Uitgebreide informatie over het programma staat op de website. Ook de inschrijving gaat via de site.

Scholingen van afdelingen en opleidingsorganisaties

Er worden veel relevante scholingen georganiseerd en de informatie hierover wordt zo mogelijk geplaatst op de website van de KVLO. Het is echt de moeite waard om wekelijks naar de site te gaan en informatie over nieuw aangeboden scholingen te lezen. Nog handiger is om lid te worden van de bijna wekelijkse

nieuwsbrief! Zomaar een paar bijzondere scholingen. Op 7 april organiseert het Rijk van Nijmegen een studiedag, de Twenteda- gen zijn op 15 en 16 april en begin juni zijn er weer de traditionele Papendaldagen van de afdeling Gelre en 14 t/m 16 juni die van Haarlem. Er worden fantastische programma's aangeboden!

Zie voor alle scholingen de kalender op www.kvlo.nl en op die nieuwe site www.kvloscholing.nl, de pagina scholing en de websites van de afdelingen.

Uitgebreide informatie over alle scholingen/ evenementen? Zie de kalender op www.kvlo.nl
Inschrijving of een verwijzing daarvoor via www.kvlostudiedagen.nl en ook via de kalender op www.kvlo.nl

Correspondentie:

hilde.bax@kvlo.nl

KADERBIJEENKOMST EN EXTRA ALV OP 24 MAART

Er zijn geen tegenkandidaten binnengekomen voor Jan Rijpstra, die bestuurskandidaat is voor het voorzitterschap van de KVLO. Dat betekent dat de verkiezing zal plaatsvinden op de extra ALV van 24 maart in het NH Hotel te Utrecht. De voorzitterswisseling zal plaatsvinden op de voorjaarsvergadering van 28 mei te Haarlem. Tevens zal op deze ALV gestemd worden over de voorstellen van het bestuur inzake de bestuurlijke vernieuwing. Het beslisdocument is in handen van de afdelingssecretariaten en staat op www.kvlo.nl. Voorafgaande aan de stemmen zal vanaf 16.00 uur uitwisseling plaatsvinden over de te nemen besluiten. Het bestuur roept de afdelingen op de voorstellen in de afdeling te bespreken.

GROTE TOENAME SPORTONDER- ZOEK

Er is de afgelopen tien jaar meer aandacht gekomen voor het doen van sportonderzoek en het verspreiden van kennis via het onderwijs, vakbladen of nieuwsbrieven. Het aantal hoogleraren en lectoren in de sport is toegenomen. Er zijn vijf leerstoelen 'bijzonder hoogleraar' ingesteld en wel op het gebied van jeugdsport, sportpedagogiek, sporteconomie, sportontwikkeling en sportgeschiedenis. Er is in Nederland veel meer gepubliceerd maar dit is merkwaardig genoeg niet opgenomen in de databank van de grote Nederlandse bibliotheken. Het aantal internationale wetenschappelijke artikelen over sport is in het afgelopen decennium met 240 procent gestegen. Zie: www.pubmed.gov, trefwoord 'sport' in titel of samenvatting. Dat schrijft onderzoekster Annet Tiessen-Raaphorst van het Sociaal en Cultureel Planbureau, onder meer op basis van eigen onderzoek in 'Hoe het ons verging,

terugkijken tot 2000', SCP Nieuwjaarsuitgave 2010.

SPORTEN GOED VOOR PSYCHISCHE GEZONDHEID

Volwassenen die sporten hebben vijftig procent minder kans om een psychische stoornis, zoals depressies en fobieën, te ontwikkelen dan mensen die niet sporten. Tevens is de kans om ooit angst- en stemmingsstoornissen te krijgen veel kleiner bij sporters. Sporters die al een psychische stoornis hebben blijken na drie jaar anderhalf keer vaker hersteld te zijn. Dit blijkt uit gegevens van de Netherlands Mental Health Survey and Incidence Study (NEMESIS) - een representatief onderzoek waarbij vijfduizend volwassenen van 18 tot 64 jaar gedurende drie jaar gevolgd zijn en meerdere malen in een persoonlijk gesprek bevraagd. Het effect van sporten wordt al bereikt bij één tot drie keer per week. Meer sporten hoeft niet beter te zijn voor de psychische gezondheid. De intensiteit van het sporten is niet meegenomen in dit onderzoek. In vervolgmetingen zullen nog meer verbanden worden gelegd. Het is beleidsmatig relevant om een dergelijk onderzoek naar gedragsproblemen bij de jeugd uit te breiden. Uit dit onderzoek blijkt in elk geval hoe belangrijk het is dat de jeugd fysiek en mentaal vertrouwd raakt met en voorbereid wordt op een actieve leefstijl. De school vervult hierin een sleutelrol.

ZELFS MATIG BEWEGEN BEPERKT AL GEVAREN OVERGEWICHT

Vier keer per week een half uurtje lopen of fietsen is al voldoende om belangrijke gevaren van overgewicht bij jongeren (13-18 jaar) weg te nemen. Ook al vallen ze niet af van de training, de kans op diabetes lijkt toch al aanzienlijk te verminderen. Zelfs al veranderen de jongeren hun eetpatroon niet, de hoeveelheid vet in de lever en rond de darmen neemt af en ook de insuline-resistentie vermindert. Dit effect was veel minder groot bij krachttraining. Daarbij nam alleen de spierkracht en spiermassa toe. Relatief lichte trainingen zijn voor jongeren met overgewicht prima vol te houden. Dat blijkt uit onderzoek van Gert-Jan van der Heijden (arts), die op 3 februari 2010 promoveerde aan de Rijksuniversiteit Groningen. Hij waarschuwt voor overdreven optimisme want waarschijnlijk zal conditietraining alleen niet voldoende zijn om de stofwisseling te normaliseren. Toch blijkt ook hier weer uit hoe belangrijk het is dat jongeren met overgewicht bewegen: **3+2 is echt een vet fit KVLO-idee!**

VERKIEZING SPORTIEFSTE VO-SCHOOL

De KVLO organiseert op woensdag 21 april in de Nationale Sport Week in samenwerking met het NOC*NSF voor de vijfde maal de verkiezingen voor de 'Sportiefste School voor Voortgezet Onderwijs (VO) van Nederland' op het sportcomplex van de TU te Delft. Scholen die zich profileren met een uitdagend beweeg- en sportprogramma kunnen zich nog tot 1 maart aanmelden. Alle criteria staan op www.schoolensport.nl, evenals het reglement voor deelname en het inschrijfformulier.

PROMOTIE ADRI BROEKE

Op 25 maart aanstaande verdedigt Adri Broeke - medewerker van het Instituut voor Sportstudies in Groningen - zijn proefschrift: 'Professioneel Sportmanagement Vernieuwen'. De plechtigheid vindt plaats om 13.15 uur in de aula van de Rijksuniversiteit Groningen, Broerstraat 5. Voorafgaand aan de promotie wordt in het Instituut voor Sportstudies van 10.00 tot 12.00 uur een minisymposium georganiseerd rondom het thema 'Professionalisering in de sport'. Professor Maarten van Bottenburg verzorgt de key-note en Broeke houdt zijn 'lekenpraatje'. Aanmelden kan via e-mail naar g.k.kruizinga-de.boer@pl.hanze.nl waarna nadere informatie volgt.

GEMEENTEN STEKEN TE WEINIG GELD IN ONDERWIJSHUISVESTING

Uit de Monitor onderwijshuisvesting, uit onderzoek van de besturenraad en van de AOOb blijkt dat gemeenten samen veel minder uitgeven aan onderwijshuisvesting dan zij via het gemeentefonds ontvangen. De besturenraad komt uit op 330 miljoen, de AOOb op 300 miljoen euro. De AOOb constateert grote verschillen per gemeente. Zo investeren Dordrecht en Arnhem veel meer in schoolgebouwen en Enschede en Haarlem veel minder. Op de website www.hoegulismijngemeente.nl laat de AOOb voor elke gemeente zien welk deel van het budget voor onderwijshuisvesting in de periode 2006-2009 daadwerkelijk daaraan besteed is. Pechtold (D66) had hierover in oktober al Kamervragen (2009Z18756) gesteld. Van Bijsterveldt heeft onlangs geantwoord dat de oorzaken nader onderzocht zullen worden maar dat waarschijnlijk een aantal exploitatiekosten, waaronder die van gymzalen niet meegenomen zijn. Interessant om met het oog op de gemeenteraadsverkiezingen te achterhalen hoe dat in uw gemeente zit.

Beter door ontwikkeling

KOI traint docenten en OOP in het omgaan met agressie en conflicthantering

www.keuze.org
leokeuvelaar@keuze.org

JEZELF DE BAAS

'Jezelf de baas' is een praktische agressie beheersings training voor jongeren met gedragsproblemen.

Aan de hand van oosterse verdedigingssporten wordt er gewerkt aan het gedrag van de jongeren.

AGRESSIE BEHEERSINGS TRAINING

Dit programma is ideaal voor (gym)docenten en leerling begeleiders die aan de slag willen met jongeren op school of bij een instelling. Het programma draait momenteel al op meerdere scholen en instellingen in de regio Rotterdam-Rijnmond.

www.ztop-rotterdam.nl
ztoprotterdam@gmail.com

SNOWBREAKS.NL
BY ROCKS & RIVERS

Wintersportkampen
Educatieve Winterkampen
Gletsjer-skikampen
Bergsportkampen

www.snowbreaks.nl

Actieve groepsvakanties!

Bij ons in de Zwitserse Alpen staan we nooit stil. Sneeuwskiboorden, waterskieën, mountainbiken en rafting zijn een gegarandeerde spetterende actieve vakantie.

Kijk snel op www.swissadventure.nl
of bel voor meer informatie **06 164 30 119**
en boek jouw vakantie van het jaar!

Huski, een begrip in groepsreizen voor wintersport, outdoor en zeilkampen.

Het deskundig samenstellen van aantrekkelijke reizen voor schoolgroepen vormt een groot deel van ons werk. Onze reizen voldoen aan alle eisen. Meer dan twintig jaar ervaring en een gedegen bedrijfsstructuur staan borg voor kwaliteit.

Gaat u met ons deze sportieve uitdaging aan?

Survivallen is avontuurlijk, uitdagend en een goede manier om elkaar beter te leren kennen. Leuk voor een introductiekamp of werkweek. Huski biedt volledig verzorgde één- en meerdaagse arrangementen aan, die u naar wens kunt vullen met verschillende activiteiten.

Durft u ons challenge parcours aan...

Gaat u abseilen, vlotten bouwen, tokkelen of boogschieten? Of misschien wel allemaal? De keuze is aan u!

Wij maken graag vrijblijvend een offerte.

